Gf 3114

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Do użytku służbowego
POUFNE
Egz. Nr 1
43114

Ppłk dypl. Wiesław STEFAŃSKI

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA NA SZCZEBLU DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU PO PODEJŚCIU Z GŁĘBI

Rozprawa doktorska

12313

WARSZAWA 1990

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Do użytku służbowego

POUFNE

Egz. Nr 1

43114

Ppłk dypl. Wiesław STEFAŃSKI

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA NA SZCZEBLU DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU PO PODEJŚCIU Z GŁĘBI

Rozprawa doktorska

12313

WARSZAWA 1990

A K A D E M I A O B R O N Y N A R O D O W E J

Do użytku służbowego

P O U F N E

Egz.nr ... 1

Przekl. Prot. 779/21.08.95

BIBLIOTEKA GŁÓWNA Nr ewid. 9344 II 20 lat w Akademii UON

ppłk dypl. Wiesław STEFAŃSKI

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA NA SZCZEBLU DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU PO PODEJŚCIU Z GŁĘBI

Rozprawa doktorska

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM Nr ewid. 12313 Akademii Obrony Narodowej

OPRACOWANA
POD KIEROWNICTWEM NAUKOWYM

płk.doc.dr.hab. Sylwestra PIOTROWSKIEGO

WARSZAWA

1990 r.

"Gdy rozpoznanie będzie ekonomicznie i jasno uplanowane, potem sprawnie uruchomione, a wreszcie starannie kierowane, wówczas tzw. ubezpieczenie dowódcy będzie zapewnione; dowódca będzie miał przed sobą szeroką, choć niejednolicie wypełnioną sieć dalekowzrocznych organów rozpoznania, powietrznych i naziemnych, które obejmą przed nim nadzór pewnej przestrzeni dostatecznie wielkiej, aby oddzielić go od ciosów zaskoczenia i dać mu czas na właściwe pokierowanie zamierzonym manewrem".

Stefan MOSSOR - "Sztuka wojenna w warunkach nowoczesnej wojny", Wyd. III MON, W-wa 1986 r., s. 313.

SPIS TREŚCI

Str.

WSTĘP..... 5

I. PODSTAWY METODOLOGICZNE ROZPRAWY..... 13

1. Charakterystyka literatury przedmiotu..... 13

1.1. Charakterystyka dokumentów normatywnych..... 14

1.2. Charakterystyka publikacji traktujących o temacie rozprawy..... 15

2. Opis stosowanych metod badawczych..... 17

II. OCENA CHARAKTERU PRZYSZŁEGO POLA WALKI I JEGO WPŁYW NA ORGANIZACJĘ ROZPOZNANIA..... 22

1. Wpływ rozwoju środków walki na prowadzenie działań bojowych..... 23

2. Poglądy na prowadzenie działań bojowych ze szczególnym uwzględnieniem obrony..... 28

3. Warunki przejścia dywizji zmechanizowanej do natarcia po podejściu z głębi..... 35

4. Wpływ warunków prowadzenia działań bojowych na organizację rozpoznania..... 39

III. MIEJSCE ORGANIZACJI ROZPOZNANIA W PROCESIE PRZYGOTOWANIA NATARCIA..... 52

1. Pojęcie i zakres organizacji rozpoznania..... 54

2. Właściwości organizacji rozpoznania w natarciu po podejściu z głębi..... 61

3. Podstawy organizacji rozpoznania..... 64

4. Udział dowództwa dywizji zmechanizowanej w procesie organizacji rozpoznania..... 67

5. Organizacja pracy wydziału rozpoznawczego..... 73

IV. ZASADNICZE PRZEDSIĘWZIĘCIA ORGANIZACJI ROZPOZNANIA... 78
1. Wypracowanie koncepcji rozpoznania..... 78
2. Planowanie rozpoznania..... 81
2.1. Ocena potrzeb i możliwości rozpoznania..... 84
2.2. Podział zadań na poszczególne rodzaje rozpoznania..... 88
2.3. Planowanie użycia poszczególnych rodzajów rozpoznania..... 93
2.4. Opracowanie planu rozpoznania..... 98
3. Stawianie zadań rozpoznawczych..... 100
4. Organizacja współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych..... 103
5. Przygotowanie sił i środków do wykonania zadań..... 107
6. Organizacja kierowania rozpoznaniem..... 109
7. Rozwinięcie systemu rozpoznania..... 115
V. WPŁYW ORGANIZACJI ROZPOZNANIA NA JEGO EFEKTYWNOŚĆ I WYKONANIE ZADANIA PRZEZ DYWIZJĘ..... 118
ZAKOŃCZENIE..... 122
WYKAZ RYSUNKÓW, SCHEMATÓW I TABEL ZAWARTYCH W TEKŚCIE.... 124
WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW..... 125
BIBLIOGRAFIA..... 126

WSTĘP

Rozpoznanie wojskowe powstało równocześnie z walką zbrojną i zawsze było z nią ściśle związane. Ewolucja form i sposobów prowadzenia rozpoznania oraz zadania, jakie ono rozwiązuje, uzależnione były zawsze od rozwoju środków walki i charakteru walki zbrojnej. Strona walcząca, która nie doceniała rozpoznania z zasady przegrywała. Przegrywała dlatego, że działała na ślepo, nie znając przeciwnika, ani jego sił i możliwości. Dlatego też wielcy wodzowie w przeszłości zawsze rozpoznanie doceniali i otaczali je szczególną troską.x/

Ciągły i wszechstronny rozwój nowoczesnych środków walki - powoduje poważny wzrost ilościowy i jakościowy sił zbrojnych, zwiększa ich możliwości i skuteczność działania na polu walki. Nowe techniczne rozwiązania konstrukcyjne systemów uzbrojenia i sprzętu bojowego, oparte na najnowszych osiągnięciach nauki umożliwiają znaczne skracanie czasu reakcji ogniowych, zapewniają wydłużanie zasięgów i zwiększanie celności ognia, jak też zabezpieczają wzrost ruchliwości i manewrowości wojsk, potęgują moc i siłę uderzenia.

---

x/ Spośród wybitnych wodzów rzymskich funkcje rozpoznania doceniał Juliusz Cezar, ustalając w swym sztabie stanowisko szefa wydziału i oddzielając sprawy rozpoznawcze od operacyjnych. Po wielu wiekach uczynił to także król szwedzki Gustaw Adolf tworząc stanowisko szefa wydziału rozpoznawczego, oddzielając je od spraw operacyjnych i kwatermistrzowskich. Również w sztabie armii francuskiej okresu napoleońskiego znajdował się III oddział zajmujący się sprawami wywiadu, łączności, poczty polowej i użyciem kompanii zawodowej.
Także polscy teoretycy wojskowości dużą wagę przywiązywali do problematyki rozpoznania. Na przykład hetman Tarnowski w traktacie "Rada sprawy wojennej" opublikowanym w 1558 r. i zaliczanym do najwybitniejszych regulaminów wojskowych ówczesnej epoki, podkreślał duże znaczenie rozpoznania przeciwnika i wymagał, aby hetman sam miał nad nim pieczę. - A.Wolny - Formy i sposoby rozpoznania ogólnowojskowego od czasów najdawniejszych - Wyd. ASG WP, 1978, s. 8-9.

Można przyjąć, że zmiany te zrewolucjonizowały sztukę operacyjną i taktykę, zdeterminowały zasadniczo charakter przyszłego pola walki. Współczesne siły i środki walki umożliwiają również jednoczesne oddziaływanie nie tylko na siły główne walczących wojsk, ale również na ich tyły i głębokie zaplecze, a także na odwody i drugie rzuty przegrupowujące się z głębi.

W świetle tych przeobrażeń coraz większego znaczenia nabiera rozpoznanie. Od jego wyników zależy stopień poznania przeciwnika, jego zamiarów, stanu ilościowo-jakościowego i możliwości bojowych. Ciągłe i skuteczne rozpoznanie pozwala uniknąć zaskoczenia ze strony przeciwnika oraz jest podstawą podejmowania decyzji o walce i skutecznego dowodzenia wojskami.

Rozpoznanie jest zasadniczym rodzajem zabezpieczenia bojowego wojsk, wykraczającym coraz wyraźniej poza jego ramy w ścisłym tego słowa znaczeniu, jest integralną częścią składową procesu dowodzenia. Stało się ono jedną z dziedzin starcia z przeciwnikiem oraz fundamentem uderzenia, ognia i manewru, tych nieodłącznych atrybutów współczesnej walki.

Wraz ze zmianą obrazu pola walki zmienia się również charakter rozpoznania. Wynika to przede wszystkim z konieczności objęcia działalnością rozpoznawczą coraz większej ilości problemów i zadań. Złożone procesy organizacji i prowadzenia rozpoznania oraz kierowania nim, a nade wszystko ogromna odpowiedzialność za dostarczanie na czas dowództwom niezbędnych i wiarygodnych informacji o przeciwniku powodują, że staje się ono sztuką niezmiernie trudną i skomplikowaną.

Rozpoznanie w obecnej dobie to już nie tylko działanie etatowych pododdziałów (elementów) rozpoznawczych, ale cały system różnorodnych przedsięwzięć realizowanych przez poszczególne komórki sztabowe i wojska określonego szczebla dowodzenia, mający na celu w miarę pełne rozpoznanie i ocenę przeciwnika, jego możliwości działań przed frontem jak i możliwości jego oddziaływania na obiekty w głębi naszego ugrupowania. Siła niszczenia i skuteczność działania współczesnych środków rażenia są w stanie spowodować nieodwracalne zmiany na polu walki. Dlatego ich szybkie wykrycie i umiejscowienie oraz natychmiastowe zniszczenie może mieć decydujący wpływ na wyniki walki. W tym celu niezbędny jest dobrze zorganizowany i sprawnie funkcjonujący system rozpoznania obejmujący nie tylko etatowe organa rozpoznawcze, ale również należycie zorganizowaną działalność wszystkich komórek organizacyjnych sztabu oraz nieetatowych sił i środków rozpoznania wojsk walczących.

Organizację rozpoznania rozumie się jako całokształt przedsięwzięć planistyczno-organizatorskich realizowanych przez dowódcę i sztab związku taktycznego, oddziału i pododdziału oraz szefów rodzajów wojsk w celu zapewnienia jak najlepszych warunków wykonania zadań rozpoznawczych, polegających na zdobyciu wiadomości o przeciwniku, terenie i innych warunkach walki (np. atmosferycznych) w rejonie planowanych działań bojowych.

Pod pojęciem zaś systemu rozpoznania rozumie się celowo zorganizowany zbiór elementów rozpoznawczych sprzężonych ze sobą, umożliwiający wykonanie zadań rozpoznawczych na rzecz danego szczebla dowodzenia według jednolitego planu.

Wstępne badania problematyki organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji wykazały, iż występują w tej dziedzinie jeszcze duże niedomagania. Stało się to bezpośrednią przyczyną i inspiracją do podjęcia się próby rozwiązania tych problemów.

Potrzeba doskonalenia organizacji rozpoznania wynika też z rozkazu Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych w 1988 roku i świadczy o wadze tej problematyki.x/

W ostatnim okresie uległa dużemu przewartościowaniu nasza narodowa doktryna obronna. W jej świetle nastąpiły zmiany w poglądach na prowadzenie działań zaczepnych, wyrażające się między innymi w tym, że zmniejszeniu uległy głębokości zadań dywizji zmechanizowanej w natarciu i założono o wiele niższe niż poprzednio jego tempo. W ramach restrukturyzacji Sił Zbrojnych RP zostały też utworzone nowe struktury organizacyjne. Powstały zunifikowane dywizje zmechanizowane. Ponadto do wyposażenia pododdziałów rozpoznawczych wprowadzono nowe generacje sprzętu (np. BWP, BWR-1D, stacje radiolokacyjne PSNR-5, dalmierze laserowe), co zwiększa ich możliwości rozpoznawcze. Wprowadzenie nowych generacji sprzętu zmusza do poszukiwania sposobów ich efektywnego wykorzystania.

---

x/ "Poprawić umiejętności planowania, organizacji i prowadzenia zintegrowanego rozpoznania. Prowadzić ciągłą analizę zmian i tendencji rozwojowych potencjalnego przeciwnika.
...Uzyskać lepsze efekty w rozpoznawaniu przeciwnika przez pododdziały ogólnowojskowe. ...Opanować zasady przygotowania, zabezpieczenia i działania elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika oraz ich odzyskiwania". Rozkaz Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych w 1988 r. Wyd. MON 1987 r., pkt. 12a.

Wymienione czynniki wymagają dziś innego już spojrzenia na problemy rozpoznania w ogóle, a jego organizację w szczególności.

Przedmiotem badań jest organizacja rozpoznania na szczeblu dywizji zmechanizowanej przechodzącej do natarcia po podejściu z głębi, z zajęciem rejonu wyjściowego, w pierwszym rzucie ugrupowania operacyjnego armii przechodzącej do operacji zaczepnej w ramach przeciwuderzenia. Szczegółowe badania obejmują:

- wpływ warunków prowadzenia natarcia na organizację rozpoznania;
- istotę i zakres organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji;
- wpływ organizacji rozpoznania na proces przygotowania i prowadzenia natarcia przez dywizję;
- metodykę organizacji rozpoznania;
- wpływ organizacji rozpoznania na jego efektywność i wykonanie zadania przez dywizję.

W treści pracy występuje wiele elementów aktualnie obowiązujących i sprawdzonych w dotychczasowej praktyce. Dotyczy to zwłaszcza metody pracy dowódcy i sztabu w procesie przygotowania natarcia, niektórych elementów organizacji rozpoznania i sposobu ich realizacji, a także pracy wydziału rozpoznawczego. Przedstawienie aktualnie obowiązujących ustaleń w tym względzie z proponowanymi zmianami, a także sugerowaną metodą rozwiązywania problemów organizacji rozpoznania, tworzą całościowe ujęcie rozwiązania problemu.

Głównym celem niniejszej dysertacji jest opracowanie racjonalnych, opartych o metody naukowe, zasad organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji zmechanizowanej w natarciu po podejściu z głębi.

Przyjęto następującą hipotezę roboczą: charakter współczesnej walki i ewolucja poglądów na sposoby jej prowadzenia oraz zmiany w wyposażeniu pododdziałów rozpoznawczych narzucają potrzebę, a zarazem stwarzają możliwości wypracowania bardziej efektywnej metody organizacji rozpoznania w natarciu dywizji zmechanizowanej po podejściu z głębi.

Permanentnie zwiększające się możliwości manewrowe i ogniowe walczących stron, zmuszają organizatorów rozpoznania do poszukiwania i wprowadzania nowych rozwiązań w procesie organizacji rozpoznania.

Czas na przygotowanie natarcia dywizji po podejściu z głębi będzie zwykle mocno ograniczony, zatem powszechne zastosowanie znajdzie metoda równoległego przygotowania walki w tym i organizacji rozpoznania.

Terenem prowadzonych badań była ASG WP - II kurs WWL oraz sztaby związków taktycznych Śląskiego Okręgu Wojskowego.

Praca składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia.

Rozdział pierwszy, zwany metodologicznym prezentuje literaturę przedmiotu, stanowiącą podstawę do określenia stanu wiedzy w zakresie badanego przedmiotu, stanowi on także opis metod badawczych zastosowanych do rozwiązania poszczególnych problemów.

Rozdział drugi traktuje o charakterze przyszłego pola walki jako przedmiotu rozpoznania. Zawiera on również opis najnowszych generacji sprzętu i uzbrojenia, a także poglądów na prowadzenie działań bojowych przy użyciu tych środków. Przedstawione też zostały warunki przygotowania i prowadzenia działań bojowych oraz ich wpływ na organizację rozpoznania.

W rozdziale trzecim dokonano interpretacji niektórych pojęć oraz przedstawiono wyniki badań związane z określeniem miejsca i roli organizacji rozpoznania w procesie przygotowania natarcia. Wyeksponowano również rolę dowódcy i sztabu dywizji w procesie organizacji rozpoznania oraz zaprezentowano model pracy wydziału rozpoznawczego.

Rozdział czwarty zawiera opis przebiegu procesu organizacji rozpoznania w natarciu dywizji zmechanizowanej po podejściu z głębi. W rozdziale tym przedstawione zostały wyniki badań dotyczące metodyki organizacji rozpoznania oraz sposobu wykorzystania posiadanych sił i środków dla osiągnięcia jak najkorzystniejszych wyników rozpoznania. Określono również zagadnienia związane z organizacją współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych oraz kierowania siłami i środkami rozpoznania. Określono też zasady, które należałoby przestrzegać w procesie organizacji rozpoznania.

W ostatnim - piątym rozdziale przedstawiono korzyści wynikające z dobrze zorganizowanego rozpoznania, zwłaszcza jego wpływ na wykonanie zadania bojowego przez dywizję.

Prezentowana praca jest przede wszystkim charakteru użytecznego. Może ona stanowić materiał studyjny do szkolenia sztabów związków taktycznych oraz słuchaczy Wydziału Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej.

Podczas działalności związanej z opracowaniem rozprawy autor spotkał się z dużą życzliwością i chętnie udzielanym doradztwem ze strony oficerów Zarządu II Sztabu Generalnego WP i GZSzB WP, Oddziału Rozpoznawczego sztabu Śląskiego Okręgu Wojskowego, Katedry Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych, Katedry Taktyki Wojsk Rakietowych i Artylerii, Katedry Taktyki Wojsk Inżynieryjnych, Katedry Dowodzenia oraz Katedry Sztuki Operacyjnej.

Szczególnie dużo cierpliwości i wyrozumienia wykazał wobec autora promotor rozprawy płk doc.dr hab. Sylwester PIOTROWSKI, który również nie szczędził pomocy metodycznej i merytorycznej.

Wszystkim tym, którzy przyczynili się do nadania niniejszej dysertacji jej ostatecznego kształtu, autor tą drogą wyraża serdeczne żołnierskie podziękowanie.

ROZDZIAŁ I

PODSTAWY METODOLOGICZNE ROZPRAWY

1. Charakterystyka literatury przedmiotu

Przystępując do badań problemów będących przedmiotem rozprawy dokonano szczegółowej analizy literatury, która jest niezwykle bogata i daje w miarę pełny obraz istniejącego stanu wiedzy w tym zakresie. Dla uporządkowania istniejącej literatury według jej ważności i aktualności dokonano jej podziału na tak zwane dokumenty normatywne, sygnowane przez upoważnione do tego instytucje i wydawane w postaci rozkazów, regulaminów, instrukcji i podręczników jako obowiązujące w Siłach Zbrojnych RP oraz na publikacje traktujące o temacie rozprawy, wydawane w różnej formie jako wydawnictwa popularnonaukowe, rozprawy doktorskie i dyplomowe, a także różnego rodzaju skrypty, materiały studyjne, artykuły ukazujące się w różnych periodykach wojskowych itp.

Taki podział okazał się bardzo pomocny przy dokonywaniu oceny treści poszczególnych pozycji i wnioskowaniu.

Studiując literaturę równolegle konfrontowano jej treści z obowiązującymi w wojskach ustaleniami. Wykorzystywano także do tego celu liczne dyskusje z oficerami różnych rodzajów rozpoznania zajmującymi się aktualnie tą problematyką.

Przestudiowana literatura stała się też inspiracją do określenia szczegółowych problemów badawczych i ich rozwiązywania.

1.1. Charakterystyka dokumentów normatywnych

W trakcie studiowania literatury o charakterze normatywnym dało się zauważyć, iż zawarte w nich ustalenia niekiedy nie korespondują z ustaleniami obowiązującymi w wojskach. Przyczyną tego jest stały rozwój myśli wojskowej. Stąd też podstawę do określenia aktualnych poglądów na prowadzenie działań bojowych stanowiły inne wydawnictwa głównie Sztabu Generalnego WP takie jak: Biuletyny Informacyjne, Komunikaty Rozpoznawcze, Myśli Wojskowe i Wojskowe Przeglądy Zagraniczne.

We wcześniejszych wydawnictwach dominują ustalenia związane z prowadzeniem działań bojowych w warunkach użycia broni jądrowej. W świetle aktualnej literatury z kolei przeważają poglądy na prowadzenie działań bojowych z użyciem głównie broni konwencjonalnej.

Najbardziej aktualnej wiedzy o obowiązujących tendencjach dostarczają rozkazy Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych na kolejne lata.

Podczas studiowania literatury szczególną uwagę zwracano na te jej partie materiału, które traktowały o zasadach i sposobach prowadzenia działań obronnych przez przeciwnika i działań zaczepnych przez wojska własne, co stanowiło tło do badania problemów organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji w natarciu po podejściu z głębi. Podstawowymi pozycjami służącymi do zgłębienia tej wiedzy były: Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP i Kompendium Sił Zbrojnych państw NATO, a także inne pozycje wyszczególnione w spisie literatury. Wprowadzone ostatnio poprawki do Regulaminu walki... były przyczyną wniesienia częściowych korekt do opracowanych wcześniej wyników badań.

Ponadto dużo uwagi poświęcono literaturze traktującej o problemach dowodzenia, jako że organizacja rozpoznania stanowi jego integralną część. Występujące w tym względzie rozbieżności w literaturze konfrontowano z oficerami Katedry Dowodzenia, a głównie z promotorem.

Wreszcie najwięcej czasu i uwagi poświęcono przestudiowaniu literatury dotyczącej głównie problematyki rozpoznania, a jego organizacji w szczególności. Literatura z tego zakresu, choć niezwykle bogata, nie ujmuje kompleksowo przedsięwzięć organizacji rozpoznania w natarciu dywizji zmechanizowanej po podejściu z głębi. Zawarte w niej ustalenia, z reguły natury ogólnej, nie odpowiadają już często aktualnym potrzebom. Jako podstawowy materiał studyjny z tego zakresu przyjęto podręcznik "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych" - część I i II wraz z obowiązującymi poprawkami, a ponadto instrukcje i podręczniki wymienione w spisie literatury. Wszelkie wątpliwości wynikające z treści zawartych w tej literaturze były konfrontowane w trakcie seminariów doktoranckich w Katedrze Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych, a także w dyskusjach z innymi oficerami pionu rozpoznawczego.

Dzięki uprzejmości oficerów Zarządu II Sztabu Generalnego WP autor miał możliwość zapoznać się też z projektem instrukcji rozpoznania na szczeblach taktycznych, uwzględniającej już najnowsze ustalenia doktrynalne.

1.2. Charakterystyka publikacji traktujących o temacie rozprawy.

Niezwykle cenną pomoc w rozwiązywaniu poszczególnych problemów rozprawy stanowiły wydawnictwa o charakterze

popularnonaukowym, rozprawy doktorskie i prace dyplomowe, a także artykuły ukazujące się na łamach czasopism wojskowych.

W tym względzie dużo skorzystano z dorobku innych nauk, takich jak prakseologia oraz teoria organizacji i zarządzania, bazując głównie na literaturze rodzimej autorstwa prof., prof.: T. KOTARBIŃSKIEGO, J. ZIELENIEWSKIEGO, J. KURNALA oraz W. MROZA.

Studiując pozostałą literaturę popularnonaukową autor miał możność zaznajomienia się z poglądami różnych autorów na problemy sztuki wojennej wojsk własnych i potencjalnego przeciwnika. Wpłynęło to na wyrobienie sobie szerszego poglądu na skomplikowane procesy przyszłego pola walki oraz rolę i miejsce w nich problematyki rozpoznania.

W szerokim zakresie wykorzystywane były też prace promocyjne w postaci rozpraw doktorskich i prac dyplomowych. Okazały się one cennym materiałem badawczym i posłużyły do sformułowania niektórych wniosków. Zawarte w nich treści są na ogół aktualne i stanowiły cząstkowe rozwiązania wybranych problemów, co w znacznym stopniu upraszczało proces badawczy.

Pozostałe publikacje w postaci materiałów studyjnych, artykułów w czasopismach wojskowych, wykładów, skryptów itp., a stanowiące dorobek naukowy ich autorów, często o różnych specjalnościach, zostały skrzętnie wykorzystane i po ich weryfikacji również znalazły odzwierciedlenie w niniejszej rozprawie. Zawarte w nich myśli, choć odbiegające niekiedy od przyjętych ustaleń i norm inspirowały autora do szerszego spojrzenia na niektóre problemy, nie tylko w aspekcie obowiązujących ustaleń normatywnych.

oraz zadania i kierunki działań. Jej celem jest projektowanie nowych, pożądanych stanów określonych systemów i ich opis.
Wyróżnikami systemu są: cel działania; struktura - czyli obiekty, z których się składa i relacje zachodzące między nimi. Powyższe cechy zawiera w sobie również system rozpoznania. Dlatego też uznano za stosowne posługiwać się tą metodą jako podstawową przy rozwiązywaniu tych jakże trudnych i złożonych problemów organizacji systemu rozpoznania, a zwłaszcza w części dotyczącej metody jego tworzenia.

Obserwacja i wywiad posłużyły autorowi głównie do zebrania materiału empirycznego, a następnie do weryfikacji wyników przeprowadzonych badań. Zgromadzony za ich pośrednictwem materiał faktyczny stanowi podstawę do dalszych konstrukcji teoretycznych. Niezwykle cenny materiał zgromadził autor podczas pracy w wojskach operacyjnych na stanowisku szefa wydziału rozpoznawczego dywizji. Jako organizator i uczestnik wielu ćwiczeń na szczeblu dywizji autor miał możliwość poznać problemy organizacji rozpoznania. W praktyce autor często napotykał na różne bariery, które zmuszony był pokonywać przy pomocy własnej inwencji. Ponadto organizowane przez Oddział II sztabu SOW treningi obiegu informacji, w których uczestniczyły wydziały rozpoznawcze pozostałych związków taktycznych, były okazją do zebrania cennych doświadczeń. Dalsze badania prowadzono podczas ćwiczeń dowódczo-sztabowych w ASG WP z II kursem WWL w latach 1987-88. Na podstawie poczynionych obserwacji autor doszedł do wniosku, iż organizatorzy rozpoznania w zasadzie wiedzą co czynić w tym zakresie, lecz napotykają na trudności w metodzie postępowania. Stąd też zarówno w trakcie dal-

szych badań, jak i przy opracowaniu ich wyników skupiono się głównie na stronie metodycznej organizacji rozpoznania. Wywiad, seminaria doktoranckie i konsultacje służyły także weryfikacji uzyskanych wyników badań.

Praca nad zebranym materiałem empirycznym, w celu przekształcenia go w system wiedzy teoretycznej wymagała zastosowania innych metod badawczych - metod teoretycznych.

Analiza literatury pozwoliła wykryć istniejące nieścisłości, a nawet luki teoretyczne w przedmiocie badań. Wykazała też, iż brak jest całościowego opracowania, traktującego kompleksowo organizację rozpoznania na szczeblu dywizji w natarciu po podejściu z głębi. Ponadto nowowprowadzony sprzęt do pododdziałów rozpoznawczych, jak też zaistniałe zmiany w poglądach na prowadzenie działań bojowych, nie mają swego odbicia w literaturze traktującej o problematyce rozpoznawczej. Analiza[x/] i synteza[xx/] jako ściśle powiązane ze sobą metody badawcze pozwoliły na rozwiązanie między innymi problemu wpływu warunków prowadzenia działań bojowych na organizację rozpoznania. Przedstawiony charakter przyszłego pola walki jest wynikiem badań i syntezy obowiązujących dokumentów normatywnych. Posługując się metodą analizy między innymi wyodrębniono obiekty do rozpoznania ze zbioru elementów ugrupowania bojowego przeciwnika w obronie.

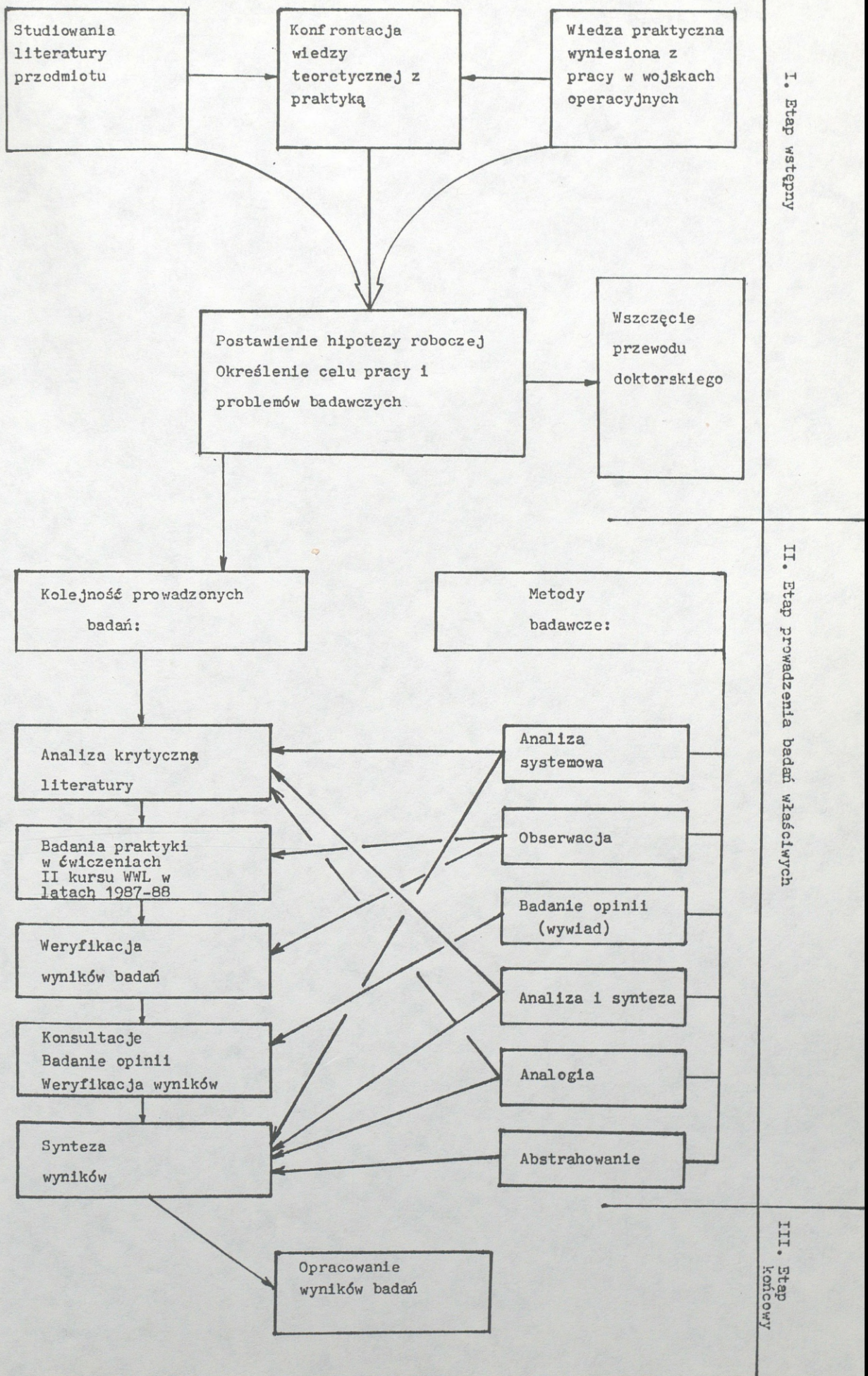
x/ Analiza - myślowy rozbiór przedmiotu, wyodrębnienie w nim istotnych właściwości, elementów strukturalnych, poszczególnych powiązań.

xx/ Synteza - stosunek pojedynczych elementów do całości, myślowe odtworzenie całości na podstawie wykrytych przez analizę istotnych więzi, prawidłowości strukturalnych i funkcjonalnych.

Poprzez analogię do organizacji natarcia rozwiązany został problem przede wszystkim istoty i zakresu organizacji rozpoznania. Założono, że skoro organizacja rozpoznania jest nieodłącznym elementem organizacji natarcia i łączy je wspólny cel, miejsce i czas, to dla zdefiniowania np. pojęcia organizacji rozpoznania posłużono się definicją organizacji natarcia.

Abstrahowanie potraktowano jako metodę uzupełniającą, pozwalającą na wyobrażenie sobie (przewidzenie) na podstawie wyników uzyskanych innymi metodami, rozwoju zjawisk będących wynikiem organizacji rozpoznania.

Przebieg procesu badawczego przedstawiono na rysunku 1.

Rys. 1. Przebieg procesu badawczego.

ROZDZIAŁ II

OCENA CHARAKTERU PRZYSZŁEGO POLA WALKI[x/] I JEGO WPŁYW NA ORGANIZACJĘ ROZPOZNANIA

Analiza materiałów źródłowych[xx/] wykazuje, że przyszłe działania bojowe charakteryzować się będą przede wszystkim: zdecydowaniem, dużą manewrowością, dynamizmem, szybkością i gwałtownością zmian sytuacji oraz dużym rozmachem przestrzennym i różnorodnością form walki. Uważa się, że właściwością bitwy powietrzno-lądowej roku 2000 będą również: duże ilości nowoczesnego sprzętu, skomplikowane systemy dowodzenia i kontroli, brak dominacji jednego rodzaju broni, brak istotnej przewagi jakościowej w uzbrojeniu, rozszerzenie się i pogłębienie pola bitwy w przestrzeni powietrznej i lądowej, intensywne starcia w rozstrzygającym miejscu. Kluczowym elementem sposobu walki w 2000 roku będzie dążenie do zachowania inicjatywy, realizowanej nie tylko dotychczasowymi metodami, lecz również drogą zmasowanego wykorzystania możliwości manewru i siły ognia. Oznacza to wprowadzenie do walki w faktycznie zintegrowany sposób wszystkich środków bojowych.[xxx/]

---

x/ Pod pojęciem "przyszłe pole walki" autor traktuje w pracy dowolny obszar ZTDW, na którym w wypadku konfliktu zbrojnego w przyszłości będą prowadzone działania bojowe w skali taktycznej siłami pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych.

xx/ Np. 1. Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Wyd. MON 1985, s. 11.
2. Taktyka ogólna - podręcznik, Wyd. ASG WP 1988, s. 33-34.
3. Operacja zaczepna armii - podręcznik. Wyd. ASG WP 1987, s. 5-8.
4. Założenia i zasady współczesnej sztuki operacyjnej - podręcznik, Wyd. ASG WP 1977, s. 182-207.

xxx/ J. KACZMAREK - Pokój, wojna, czy kataklizm atomowy?, Wyd. ASG WP 1986, s. 82.

Tak widziane, hipotetyczne pole walki będzie przedmiotem dalszych dociekań autora.

1. Wpływ rozwoju środków walki na prowadzenie działań bojowych.

Rozpatrując istotę i charakter walki należy brać pod uwagę istnienie bezpośredniej, dialektycznej zależności między siłami i środkami służącymi do prowadzenia walki, a sposobami jej prowadzenia.x/ Oznacza to, że wprowadzanie do uzbrojenia wojsk nowych jakościowo środków walki prowadzi wprost do zmiany w sposobach prowadzenia działań bojowych. Historia wojen dostarcza wiele na to dowodów. Pojawienie się na polu walki broni maszynowej spowodowało rozczłonkowanie zwartych dotąd szyków bojowych (powstanie tyraliery), zaś broń jądrowa spowodowała konieczność rozśrodkowania wojsk w taki sposób, ażeby jednym ładunkiem jądrowym średniej mocy nie porazić jednocześnie dwóch batalionów.

Wprowadzanie do wyposażenia wojsk nowych środków walki stwarza zapotrzebowanie na produkcję innych, które byłyby im przeciwstawne. Z analizy rozwoju środków walki od czasu pierwszej wojny światowej wynika, że jest to swoista reakcja łańcuchowa.xx/

---

x/ K. NOŻKO - Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej, Wyd. MON 1973, s. 245.

xx/ W wyniku pojawienia się na polu walki czołgów zaczęły powstawać oddziały i pododdziały przeciwpancerne, powstanie lotnictwa dało początek rozwoju środków obrony przeciwlotniczej, rakiety spowodowały powstanie przeciwrakiet itd.

W konsekwencji prowadzi to do powstawania nowych rodzajów wojsk, a nawet sił zbrojnych.

Środki walki są więc tym rewolucjonizującym czynnikiem, który wpływa zdecydowanie na rozwój form jej prowadzenia, na rozwój taktyki. Z kolei charakter walki i potrzeby skutecznego jej prowadzenia wywierają zasadniczy wpływ na rozwój i doskonalenie środków walki.x/

W wyniku tego na polu walki zaczyna pojawiać się coraz więcej obiektów do rozpoznania, co permanentnie zwiększa jego zadania.

Nieodłącznym atrybutem przyszłego pola walki będzie broń jądrowa, której użycie może spowodować apokaliptyczne i nieodwracalne skutki. Czynniki rażenia wybuchu jądrowegoxx/ spowodują masowe straty w ludziach i sprzęcie, teren ulegnie dużym deformacjom, zmianie może ulec klimat, na pewien okres nastąpi zanik łączności. Wszystko to uczyni z pola walki istne pogorzelisko, na którym dalsze działania bojowe mogą utracić sens.

W warunkach dysponowania przez walczące strony bronią jądrową, jej zastosowanie może doprowadzić do wzajemnej zagłady.

Ten stan rzeczy powoduje, iż coraz realniej myślący politycy mocarstw atomowych poszukują rozwiązań zmierzających do likwidacji tej broni, skłaniając się do rozstrzygania ewentualnych konfliktów zbrojnych środkami konwencjonalnymi.

---

x/ Tamże.

xx/ Czynniki rażenia wybuchu jądrowego to: błysk, fala uderzeniowa, skażenia promieniotwórcze oraz impuls elektromagnetyczny.

Stąd też w ostatnim okresie daje się zauważyć gwałtowny wręcz rozwój konwencjonalnych środków walki, które sukcesywnie wprowadzane są do uzbrojenia wojsk.
Do wyposażenia wojsk pancernych i zmechanizowanych wchodzą nowe generacje czołgów (np. ABAMS M-1, CHALLENGER, LEOPARD-2, T-72, T-80) i bojowych wozów piechoty (np. BRADLEY M-2 i M-3, MARDER, BWP-1 i 2) o dużej zwrotności, zwiększonej odporności na działanie środków przeciwpancernych, a nawet broni jądrowej. W artylerii rakietowej nowe wyrzutnie (np. MLRS) mają już zasięg do 40 km, a artyleria lufowa w zasadniczej masie posiada już zasięg do 30 km (z zastosowaniem dodatkowego napędu rakietowego). Coraz większe zastosowanie ma amunicja artyleryjska o cechach inteligentnych (COPPERHEAD) oraz z głowicami kasetowymi, zawierającymi miny przeciwpancerne do zdalnego minowania.
Coraz większego znaczenia nabierają środki walki radioelektronicznej, których zastosowanie w określonych etapach walki spowoduje obezwładnienie systemu łączności przeciwnej strony,co może uniemożliwić skuteczne dowodzenie i kierowanie środkami walki. Rozwój środków przeprawowych wpłynął zdecydowanie na wzrost mobilności wojsk lądowych. Dzięki zastosowaniu w wojskach na dużą skalę elektroniki nastąpił zdecydowany wzrost skuteczności dowodzenia i rozpoznania. Nowe generacje środków przeciwpancernych i przeciwlotniczych osiągają już parametry 100-procentowego rażenia celu na zasadzie - "wystrzel i zapomnij". Rodzina środków przeciwpancernych powiększyła się o nowy wymiar - powietrzny (śmigłowce wyposażone w przeciwpancerne pociski kierowane). Lotnictwo wyposażane jest w najnowsze

typy samolotów (np. B-1B, F-111, ALPHA JET, TORNADO, A-10A, F-15, F-18, Mig-25 i 29, SU-22, 24 i 27) o zwiększonym zasięgu i możliwościach zwalczania wojsk przeciwnika.

Obok doskonalenia i rozwoju konwencjonalnych środków walki preferowany jest kierunek zmierzający do produkcji i wyposażenia wojsk w nowe systemy broni precyzyjnej[x/], która ze względu na swe niszczycielskie właściwości porównywana jest często z bronią jądrową małej i średniej mocy. Ma ona zdaniem specjalistów wojskowych w początkowej fazie wojny zastąpić na polu walki broń jądrową, a w efekcie opóźnić czas przejścia do jej użycia. W ciągu najbliższych kilku lat zostanie zakończonych szereg wieloletnich programów badawczych i rozpocznie się produkcja nowej jakościowo broni precyzyjnej. Jej produkcja ma się rozwinąć na tak dużą skalę, że będzie montowana na czołgach, śmigłowcach i samolotach, co stanie się możliwe dzięki opanowaniu między innymi technologii produkcji wyspecjalizowanych przyrządów optoelektronicznych.[xx/]

Wspólnymi cechami broni precyzyjnej są:

- wysokie właściwości techniczno-bojowe;
- łączenie funkcji dokładnego rozpoznania z precyzją rażenia;

---

x/ W literaturze przedmiotu, dotyczącej broni precyzyjnej występuje duża różnorodność, a niekiedy dowolność w jej nazewnictwie. Spotkać można określenia: broń dużej celności, systemy rozpoznawcze i rozpoznawczo-uderzeniowe (często ze sobą mylone), broń precyzyjnego i powierzchniowego rażenia (jedno zaprzecza drugiemu), broń (środki walki) o cechach inteligentnych itp. Nazwy te wprawdzie odpowiadają przeznaczeniu poszczególnych rodzajów tej broni to jednak często wprowadzają w błąd co do ich klasyfikacji. W odniesieniu do tych nowych środków walki w pracy przyjęto nazwę "broń precyzyjna". Ze względu na jej różne przeznaczenie proponuje się stosować terminologię przedstawioną w załączniku nr 1.

xx/ A.K. Broń precyzyjna - Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 1/83, s. 137.

- znaczny zasięg ognia;
- duża skuteczność rażenia niezależnie od odległości do celu;
- odporność na przeciwdziałanie radioelektroniczne;
- niezależność od warunków atmosferycznych i pory doby.

Konstrukcje i zasady działania tych nowoczesnych środków walki są ściśle dostosowane do konkretnych obiektów, stąd też broń precyzyjna, pomimo jej doskonałości, pozbawiona jest cech uniwersalności.

Silnym atutem broni precyzyjnej jest możliwość niszczenia obiektów przeciwnika bez konieczności wchodzenia nosicieli tej broni w strefę przeciwdziałania ogniowego i stosunkowo krótki czas reakcji na zaistniałą sytuację. Dzięki posiadaniu autonomicznych systemów rozpoznania i oceny sytuacji oraz możliwości przekazywania tych danych w czasie zbliżonym do rzeczywistego, natychmiastowe oddziaływanie na przeciwnika porównywalne jest z czasem reakcji środków jądrowych, utrzymywanych w pełnej gotowości bojowej.x/ Zastosowanie zmodernizowanych, konwencjonalnych środków walki oraz broni precyzyjnej może spowodować w krótkim czasie zmiany w jakościowym stosunku sił walczących stron. Wyposażenie wojsk w konwencjonalne środki walki nowej generacji stwarza więc nowe aspekty prowadzenia działań bojowych.

Na zakończenie powyższych wywodów godzi się zauważyć, iż jak długo jednak broń jądrowa będzie w posiadaniu walczących stron, tak długo działania bojowe na przyszłym polu walki

---

x/ Północny kierunek strategiczny - Wyd. GZSzB WP 1987, s. 179-223.

przebiegać będą w warunkach ograniczonego lub zmasowanego, a już na pewno zagrożenia, użycia tej broni. Broń jądrowa będzie więc nieodłącznym atrybutem przyszłego pola walki.

2. Poglądy na prowadzenie działań bojowych ze szczególnym uwzględnieniem obrony.

Wraz z rozwojem środków walki wzrastają możliwości bojowe wojsk, a to powoduje permanentną ewolucję poglądów na charakter i sposoby prowadzenia działań bojowych.

Na przykład obowiązująca w NATO strategia "elastycznego reagowania" a w jej ramach koncepcja strategiczna "wysuniętych rubieży" jest ciągle udoskonalana w zakresie treści. Stąd też w ostatnich latach wprowadzono jako obowiązującą koncepcję operacyjno-strategiczną "FOFA"[x/], która prawnie funkcjonuje od 1984 roku.[xx/]
W myśl tej koncepcji zakłada się jednoczesne rażenie wojsk przeciwnika na całą głębokość jego ugrupowania, a przy użyciu broni eurostrategicznej[xxx/] także zaplecza na całym jego terytorium. Ma to stworzyć warunki do operacyjnego rozwinięcia i wykonania decydujących uderzeń w celu uzyskania i utrzymania inicjatywy w wojnie. Zgodnie z tą koncepcją będą rea-

---

x/ W niektórych dokumentach i wypowiedziach, a także w piśmiennictwie wojskowym Zachodu koncepcja ta zyskała sobie nazwę koncepcji "głębokich uderzeń", a później koncepcji "zwalczania drugich rzutów i odwodów" lub w skrócie koncepcji "FOFA" (Follow-on Forces Attack) - ideę jej działania odzwierciedla załącznik nr 2.

xx/ Przyjęta przez sesję Rady NATO, która odbyła się w dniach 13-14.12.1984 r.

xxx/ Broń eurostrategiczna to rakiety Pershing-2 i pociski manewrujące Cruise.

lizowane głównie przedsięwzięcia mające na celu:

- niszczenie środków rakietowych przeciwnika;
- obezwładnianie lotnictwa przeciwnika poprzez niszczenie pasów startowych, infrastruktury, samolotów i siły żywej na lotniskach;
- niszczenie kluczowych obiektów komunikacyjnych (mostów, węzłów drogowych i kolejowych itp.) w celu opóźnienia lub niedopuszczenia wprowadzenia do działań drugich rzutów i odwodów;
- zwalczanie wojsk pierwszego rzutu operacyjnego z równoczesnym atakowaniem drugich rzutów i odwodów;
- obezwładnianie systemu dowodzenia, łączności, kierowania i rozpoznania (podkreślenie autora) z wykorzystaniem sił i środków walki radioelektronicznej.x/

Realizację powyższych zadań ma zapewnić broń precyzyjna, która sukcesywnie ma być wprowadzana do wyposażenia wojsk.

W ramach koncepcji "FOFA" ważną rolę do spełnienia mają siły lądowe, które przy wsparciu sił powietrznych, wykorzystując skutki uderzeń bronią precyzyjną lub jądrową (w wypadku jej użycia) mogą z powodzeniem uzyskać inicjatywę zarówno w działaniach obronnych, jak i zaczepnych. Powyższa problematyka już od 1985 roku stanowi główne cele szkoleniowe wojsk:

"- badanie przydatności i wpływu nowych systemów uzbrojenia na obowiązujące zasady i sposoby prowadzenia działań bojowych;

---

x/ Kompendium Sił Zbrojnych NATO - Wyd. 1987, s. 194.

- sprawdzenie głównych założeń koncepcji operacyjno-strategicznej "głębokich uderzeń".[x/]

Dużą wagę przywiązuje się do przedsięwzięć uniemożliwiających przeciwnikowi użycie broni jądrowej lub mających na celu zmniejszenie skutków jej działania. W tym zakresie podejmowane są takie przedsięwzięcia jak: intensyfikacja rozpoznania przeciwnika wszystkimi dostępnymi siłami i środkami, wykonywanie we właściwym czasie uderzeń na przeciwnika, skryte rozmieszczanie wojsk i ich maskowanie, tworzenie silnych i ruchliwych odwodów oraz obrona wojsk przed bronią masowego rażenia.

Na przykład na Zachodzie w zależności od celu i sposobu prowadzenia działań bojowych rozróżnia się następujące ich rodzaje: natarcie, obronę i działania opóźniające.

Za podstawowy rodzaj działań bojowych uważa się natarcie. Ma ono zapewnić rozbicie określonego zgrupowania wojsk przeciwnika, opanowanie ważnych rejonów oraz załamanie jego woli do stawiania dalszego oporu. Głównymi formami manewru w natarciu są: natarcie czołowe, oskrzydlenie i przenikanie.

Obok natarcia obronę traktuje się jako jeden z głównych rodzajów działań bojowych. Jej celem jest niedopuszczenie do opanowania przez przeciwnika ważnego rejonu, stworzenie dogodnych warunków przejścia do działań zaczepnych przez zyskanie czasu na rozwinięcie wojsk lub zaoszczędzenie sił i środków na jednym kierunku z zamiarem stworzenia przewagi na innym, ważniejszym kierunku.[xx/] Głównym zadaniem, umożli-

---

x/ Analiza szkolenia taktyczne-operacyjnego Połączonych Sił Zbrojnych NATO za rok 1985. Wyd. Szt.Gen. WP 1986, s. 12.

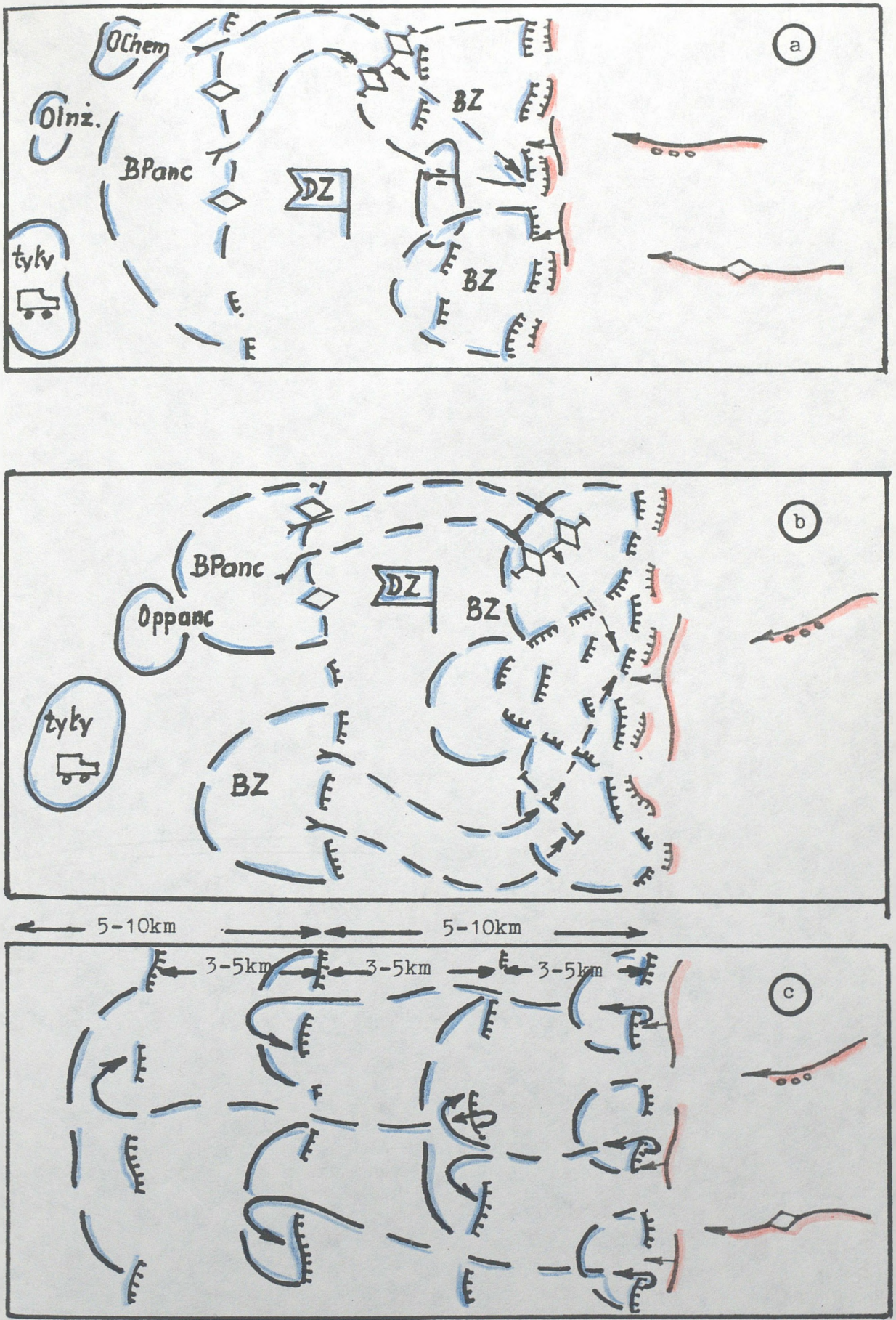
xx/ Kompendium Sił Zbrojnych NATO, wyd. 1987, s. 203. Brygada i dywizja Sił Lądowych głównych państw NATO w natarciu i obronie - skrypt, wyd. ASG WP 1985, s. 43-65.

wiającym osiągnięcie zakładanego celu obrony, jest załamanie siły uderzeniowej nacierających wojsk. Obezwładnienie zgrupowań zaczepnych przeciwnika, a następnie ich rozbicie, doprowadzi do zerwania, opóźnienia lub zahamowania natarcia, dzięki czemu zostaną zrealizowane cele obrony.

Przejście wojsk do obrony może mieć miejsce zarówno w początkowym okresie wojny, jak i w toku jej trwania. Może ona być wymuszona lub zamierzona, celowa. Organizowanie obrony może odbywać się bez styczności z przeciwnikiem, jak również w bezpośredniej styczności z jego wojskami. W toku wojny przejście wojsk do obrony może nastąpić po załamaniu natarcia w wyniku nagłej zmiany stosunku sił na korzyść przeciwnika, gdy zajdzie konieczność odparcia silnego przeciwuderzenia, a także po osiągnięciu celu działań zaczepnych.

Na przyszłym polu walki mogą być stosowane dwie formy obrony - obrona pozycyjna (stała) i obrona manewrowa (aktywna).

W obronie pozycyjnej (Rys. 2a) główny nacisk kładzie się na wykorzystanie siły ognia oraz warunków terenowych i rozbudowy inżynieryjnej. Tą formę obrony preferuje się wówczas, gdy wojska nie dysponują dostateczną ilością wysokomobilnych związków taktycznych i oddziałów, lub gdy warunki terenowe nie pozwalają na efektywne ich wykorzystanie, a także przy braku dostatecznej ilości środków o dużej sile rażenia. W obronie tej większość sił i środków rozmieszcza się w pierwszym rzucie. Drugi rzut (odwód) wykorzystywany jest przede wszystkim do wzmocnienia obrony pierwszego rzutu na kierunku głównego uderzenia przeciwnika, zatrzymania jego wojsk na kolejnej rubieży obronnej, a dopiero w trzeciej ko-

Rys.2. Formy obrony według poglądów NATO:
a/pozycyjna /stała/;
b/manewrowa /aktywna/;
c/działania opóźniające.

lejności do wykonania kontrataku. Celem obrony pozycyjnej jest utrzymanie zajmowanego terenu.

W obronie manewrowej (aktywnej) (Rys. 2b) główny wysiłek obrony skupia się w głębi własnego ugrupowania. Istota tej formy obrony polega głównie na wykorzystaniu możliwości manewrowych wojsk i ich siły uderzeniowej. Punkt ciężkości obrony manewrowej (aktywnej), w stosunku do obrony pozycyjnej (rejonu), zostaje przesunięte z uporczywego i trwałego utrzymywania rubieży (rejonów) obrony na elementy zaczepne działań obronnych, które w obronie manewrowej stanowią główny sposób osiągnięcia celu obrony.x/ Większość sił i środków wydzielanych jest do drugiego rzutu, który rozmieszcza się w sposób rozśrodkowany, tak aby nie stanowił opłacalnego celu dla uderzeń ogniowych przeciwnika. Obronę manewrową prowadzi się wówczas, gdy wojska broniące się dysponują dostateczną ilością środków ogniowych, broni pancernej i wojsk zmechanizowanych, a teren i panowanie w powietrzu stwarzają dogodne warunki do ich wykorzystania. Podstawowym celem tej obrony jest rozbicie nacierających wojsk przeciwnika, odzyskanie utraconych pozycji, a w sprzyjających okolicznościach przejście do natarcia.

Z analizy powyższych rozważań wynika, że obronę pozycyjną z reguły prowadzić będzie piechota zmotoryzowana i w terenie trudnodostępnym, zaś obronę manewrową będą prowadziły wojska pancerne i zmechanizowane w terenie dogodnym do działania

---

x/ FILARY S. - Organizacja i prowadzenie rozpoznania w natarciu DZ na obronę manewrową (aktywną) nieprzyjaciela - praca dyplomowa, wyd. ASG WP 1987, s. 7-8.

wojsk pancernych.

Zarówno w obronie pozycyjnej jak i manewrowej dużą wagę przywiązuje się do obrony przeciwpancernej, która organizowana jest w oparciu o etatowe środki przeciwpancerne oddziałów i pododdziałów przy wsparciu śmigłowców szturmowych lub przeciwpancernych.

Samodzielnym rodzajem działań bojowych są działania opóźniające (Rys. 2c), które charakteryzują się dużą manewrowością i aktywnością oraz maksymalnym wykorzystaniem skutków ognia i właściwości terenu. Celem działań opóźniających jest zmniejszenie tempa natarcia przeciwnika, ujawnienie jego zamiaru i zadanie mu jak największych strat. Prowadzi się je w oparciu o zorganizowany opór wojsk na z góry zaplanowanych rubieżach opóźniania, organizowanych najczęściej za przeszkodami terenowymi i w takim miejscu, aby były dogodne do organizacji obrony przeciwpancernej.

Teoretycy wojskowi twierdzą, że obrona jest silniejszą formą działań bojowych niż natarcie. Wynika to stąd, iż obrońca ma przewagę nad atakującym, ponieważ lepiej zna teren i pierwszy go zajmuje. Ma on możliwość ukrycia się na rozbudowanych i umocnionych pozycjach, a także racjonalnego maskowania sił na wybranych kierunkach, trudnych do wykrycia przez nacierającego. Ponadto w obronie wojska mogą być skuteczniej wspierane ogniem wszystkich środków walki. Obrońca walczy z przygotowanych zawczasu pozycji obronnych i umocnień z odsłoniętym przeciwnikiem. W związku z powyższym, może on trzymać swoje siły główne w odwodzie (zwłaszcza w obronie manewrowej) do czasu rozpoczęcia natarcia przez przeciwnika, a następnie

uderzyć w skrzydła jego rozwiniętych wojsk, w uprzednio wybranym i dokładnie przygotowanym terenie. Umiejętność wykorzystania naturalnych i specjalnie przygotowanych przeszkód terenowych w powiązaniu z uderzeniami lotnictwa i broni precyzyjnej na rozwinięte wojska przeciwnika oraz właściwe zastosowanie środków walki radioelektronicznej, również stawiają obrońcę w korzystniejszej sytuacji od nacierającego.

Należy tu jednak wyraźnie podkreślić, że obrona jest tym rodzajem działań bojowych, który może jedynie stworzyć warunki do pobicia przeciwnika, co jest celem każdej walki, bitwy i operacji, i dlatego zawsze będzie podporządkowana natarciu.

3. Warunki przejścia dywizji zmechanizowanej do natarcia po podejściu z głębi.

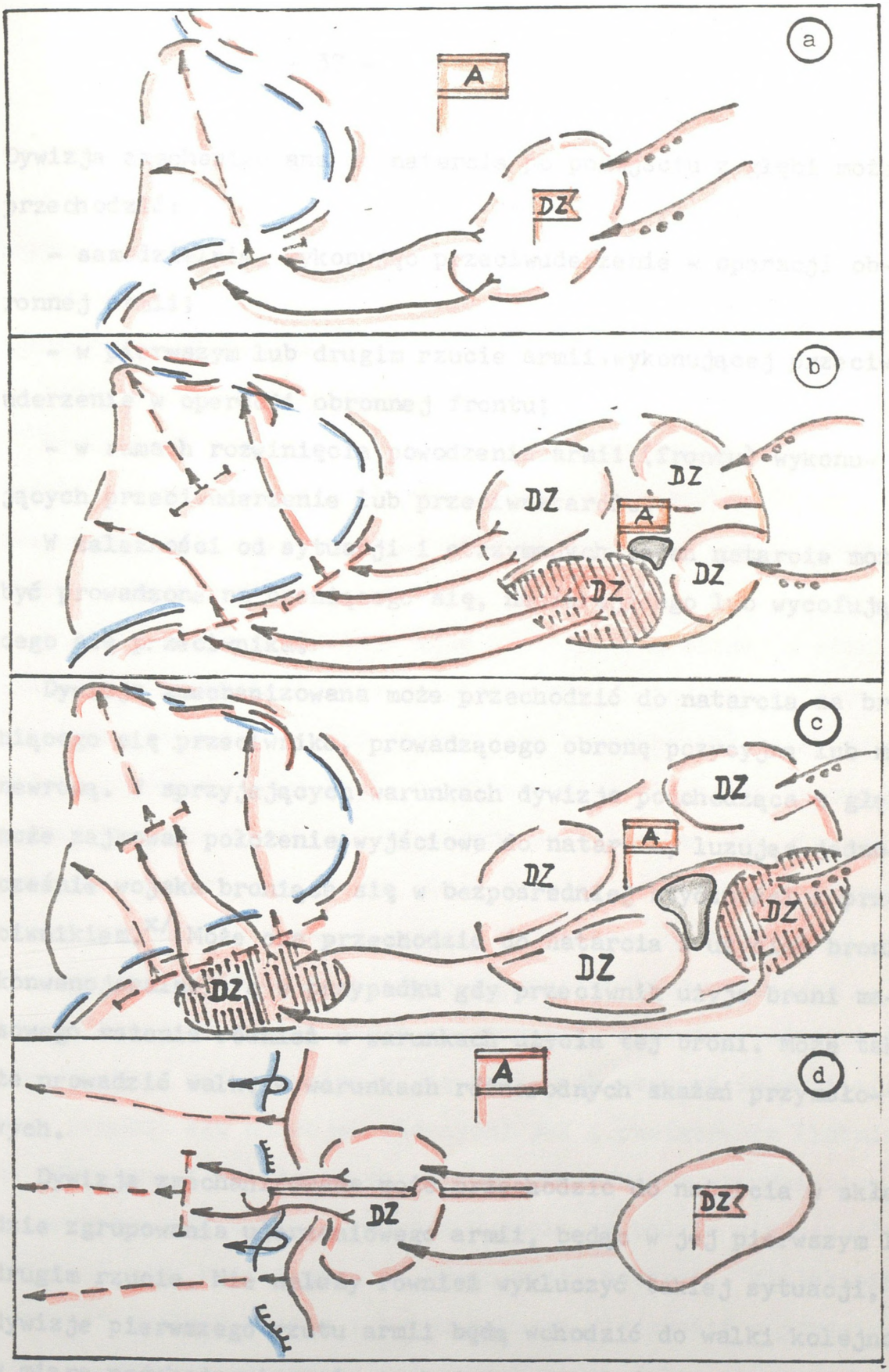
Charakter przyszłego pola walki, różnorodność środków rażenia oraz sposoby ich zastosowania przez przeciwnika powodują, że warunki w jakich dywizja będzie przechodziła do natarcia po podejściu z głębi będą niezwykle złożone.

W świetle doktryny obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, wojska do natarcia w początkowym okresie wojny z reguły będą przechodziły w ramach przeciwuderzenia[x/] lub przeciwnatarcia[xx/] (Rys.3).

---

x/ Przeciwuderzenie jest to całokształt zabiegów organizacyjno-wykonawczych, uderzeń ogniowych i uderzeń jednego z kilku związków taktycznych drugiego rzutu operacyjnego na rozwijającego natarcie czy pościg przeciwnika, w celu jego rozbicia i odtworzenia w całości lub części pierwotnego położenia, a w sprzyjających warunkach przejścia do przeciwnatarcia; wykonuje się je na jednym lub kilku kierunkach, najczęściej w skrzydło nacierającego przeciwnika. Leksykon wiedzy wojskowej, wyd. MON 1979, s. 338.

xx/ Przeciwnatarcie, rodzaj natarcia przygotowywanego w toku działań obronnych, w czasie których broniący się wyczerpuje nacierającego, a jednocześnie gromadzi siły do natarcia. Celem przeciwnatarcia jest rozbicie głównego zgrupowania nacierających wojsk przeciwnika i przejęcie inicjatywy strategicznej na danym kierunku. Zależnie od okoliczności może rozpoczynać się przeciwuderzeniami i w sprzyjających warunkach przekształcić się w ogólne natarcie. Tamże, s. 337.

Rys.3. Warianty przejścia DZ do natarcia po podejściu z głębi

a. samodzielne wykonanie przeciwuderzenia w operacji obronnej armii;
b. natarcie w pierwszym rzucie armii wykonującej przeciwuderzenie;
c. natarcie w drugim rzucie armii wykonującej przeciwuderzenie;
d. natarcie w ramach rozwinięcia powodzenia armii wykonujących przeciwuderzenie /przeciwnatarcie/.

Dywizja zmechanizowana do natarcia po podejściu z głębi może przechodzić:

- samodzielnie, wykonując przeciwuderzenie w operacji obronnej armii;
- w pierwszym lub drugim rzucie armii wykonującej przeciwuderzenie w operacji obronnej frontu;
- w ramach rozwinięcia powodzenia armii (frontu) wykonujących przeciwuderzenie lub przeciwnatarcie.

W zależności od sytuacji i otrzymanych zadań natarcie może być prowadzone na broniącego się, nacierającego lub wycofującego się przeciwnika.

Dywizja zmechanizowana może przechodzić do natarcia na broniącego się przeciwnika, prowadzącego obronę pozycyjną lub manewrową. W sprzyjających warunkach dywizja podchodząca z głębi może zajmować położenie wyjściowe do natarcia, luzując jednocześnie wojska broniące się w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem.x/ Może ona przechodzić do natarcia z użyciem broni konwencjonalnej, a w przypadku gdy przeciwnik użyje broni masowego rażenia również w warunkach użycia tej broni. Może także prowadzić walkę w warunkach różnorodnych skażeń przymsłowych.

Dywizja zmechanizowana może przechodzić do natarcia w składzie zgrupowania uderzeniowego armii, będąc w jej pierwszym lub drugim rzucie. Nie należy również wykluczyć takiej sytuacji, że dywizje pierwszego rzutu armii będą wchodzić do walki kolejno, w miarę podchodzenia, nie czekając na przejście do działań

---

x/ Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Wyd. MON 1985, s. 85.

zaczepnych poszczególnych związków na innych kierunkach.[x/]

Może też zaistnieć taka sytuacja, że dywizja wykonując samodzielnie marsz dofrontowy, może zostać podporządkowana pierwszorzutowej armii prowadzącej już operację zaczepną i zgodnie z zamiarem dowódcy tej armii otrzyma zadanie wejścia do bitwy w celu rozwinięcia powodzenia.

Dywizja od samego początku (np. od rozpoczęcia marszu) będzie zazwyczaj ciągle śledzona przez przeciwnika, który dysponując dużym arsenałem środków rażenia może jej zadawać straty w każdym miejscu i czasie.

W tych warunkach dywizja może ponieść duże straty w stanie osobowym i sprzęcie (w tym rozpoznawczym), stąd przygotowanie przez nią natarcia (w tym organizacja rozpoznania) przebiegać będzie zazwyczaj równolegle z odtwarzaniem zdolności bojowej i przy ciągłym zagrożeniu ze strony przeciwnika. Jak wiadomo może on w tym czasie główną uwagę skupiać na wojska przygotowujące się do natarcia. W rejonie wyjściowym dywizja może również prowadzić walkę zarówno z przeciwnikiem naziemnym (grupy specjalne i dalekiego rozpoznania, desanty, pododdziały przeciwnika, które znalazły się na tyłach naszych wojsk i próbują przebić się do wojsk własnych) jak i powietrznym (lotnictwo taktyczne i śmigłowce szturmowe). Dodatkowym utrudnieniem w przygotowaniu walki w rejonie wyjściowym będzie niejasność sytuacji oraz krótki czas na organizację natarcia. Niejasność sytuacji wynikać będzie z braku pełnych wiadomości o przeciwniku i wojskach własnych, walczących w przodzie.

---

x/ NOŻKO K. - Operacja zaczepna armii - podręcznik, Wyd. ASG WP 1987, s. 185.

Dlatego też,niezwykle ważnym w tych warunkach przedsięwzięciem dla dywizji zmechanizowanej przechodzącej do natarcia po podejściu z głębi,będzie w miarę sprawne nawiązanie współdziałania ze sztabem wojsk będących w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem.

Dywizja zmechanizowana pierwszego rzutu armii wykonującej przeciwuderzenie może nacierać w pasie o szerokości do 10 km. Głębokość zadania dnia tej dywizji może wynosić do 20 km.[x/]

Jeśli przyjąć, że w pasie natarcia dywizji może bronić się przeciwnik w sile do brygady[xx/] to zadaniem bliższym dywizji pierwszego rzutu zazwyczaj będzie rozbicie broniącego się przeciwnika w pasie natarcia i opanowanie odwodów brygadowych; zadaniem dalszym będzie rozwinięcie natarcia , rozbicie podchodzących odwodów przeciwnika i opanowanie rubieży wyznaczonej na pierwszą dobę działań.

Warunki, w jakich będzie działać dywizja przechodząca do natarcia po podejściu z głębi mają niezwykle istotny wpływ na organizację rozpoznania.

4. Wpływ warunków prowadzenia natarcia przez DZ na organizację rozpoznania.

Organizacja rozpoznania musi być oparta na głębokim zrozumieniu zasad i charakteru współczesnej walki /podkreślenie- S.W./.

x/ Tymczasowe normy operacyjno-taktyczne oraz wybrane wskaźniki dotyczące możliwości bojowych rodzajów sił zbrojnych i wojsk. Wyd. MON 1990.,s.11.

xx/ Brygada może bronić pasa o szerokości 10 - 15 km i głębokości 10 - 25 km, a dywizja analogicznie 20-60 i 20-60 km. Kompendium Sił Zbrojnych NATO, Wyd. 1987.

dokładnej znajomości możliwości własnych sił i środków rozpoznania oraz umiejętnym ich wykorzystaniu. Potrzebne jest tu studiowanie organizacji wojsk, taktyki, uzbrojenia i sprzętu przeciwnika oraz szeroko pojęta inicjatywa i pomysłowość.x/

Podobny pogląd reprezentują Amerykanie, wyrazem czego jest regulamin walki FM-100-5 z 1976 roku, który określa, że zasadniczym warunkiem wygrania pierwszej bitwy jest dobrze zorganizowane i skuteczne rozpoznanie. ...uwarunkowania dyktowane przez koncepcję walki powietrzno-lądowej wywołują ewolucyjne zmiany w wymaganiach sił lądowych stawianych przed rozpoznaniem taktycznym... będą wymagać rewolucyjnych zmian w sposobie myślenia osób kompetentnych, planowania i prowadzenia rozpoznania, a także specjalistycznego sprzętu.xx/

Warunki prowadzenia działań bojowych są więc tym czynnikiem, który wywiera bezpośredni wpływ na organizację rozpoznania.

Z dokonanej oceny charakteru przyszłego pola walki wynika, że zadania rozpoznania w ostatnim okresie niezwykle się rozszerzyły i wszystko wskazuje na to, że proces ten będzie się permanentnie pogłębiał. Wynika to z wysokiego tempa rozwoju środków walki o coraz większej sile rażenia.

Z analizy charakteru przyszłego pola walki wynika też, że na organizację rozpoznania będą miały wpływ przede wszystkim:

---

x/ Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych część I, Wyd. Szt.Gen.WP 1971, s. 161.

xx/ "Rola i znaczenie rozpoznania w walce powietrzno-lądowej (wg poglądów amerykańskich)", Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 1(83)/1989, s. 15-20.

- rodzaj walki;
- środki walki oraz zasady ich wykorzystania przez przeciwnika;
- poglądy własne na zasady prowadzenia działań bojowych;
- stan organizacyjno-techniczny posiadanych sił i środków rozpoznania;
- stan posiadanych wiadomości o przeciwniku.

Wzrastająca ciągle ilość i jakość środków walki powoduje zwiększanie się ilości ważnych, a zarazem trudnych do wykrycia obiektów rozpoznania.x/ Zmusza to organizatorów rozpoznania do ciągłego ich śledzenia, selekcji pod względem ważności (określania stopnia zagrożenia w danym przedziale czasowym dla wojsk własnych) i wydzielania do ich wykrycia niezbędnych sił i środków rozpoznania. Wojska przeciwnika jako całość stanowią ogromny zbiór różnorodnych obiektów, zdolnych do przemieszczania się w krótkim czasie na znaczne odległości, przyjmowania różnych ugrupowań, ześrodkowania lub rozśrodkowania się w określonym miejscu i czasie oraz maskowania swego położenia i działania. Możliwości manewrowe niektórych obiektów artyleryjskich przedstawiono w tabeli 1. Biorąc pod uwagę ogół obiektów rozpoznania przyjęto dokonywać ich klasyfikacji według szczebla organizacyjnego (strategiczne, operacyjne i taktyczne), stopnia ruchliwości /ruchome i stacjonarne/, rozmiarów i rozmieszczenia

x/ Słownik podstawowych terminów rozpoznawczych, Wyd. ASG WP 1986, s. 60 - "Obiekt rozpoznania - siły i środki nieprzyjaciela, urządzenia inżynieryjne i przedmioty terenowe, które mogą wywierać określony wpływ na działania naszych wojsk, lub mające wyraźne znaczenie wojskowe. W zależności od rozmiaru i rozmieszczenia w terenie, obiekty rozpoznania dzieli się na: punktowe, powierzchniowe i liniowe.

Tabela 1

Nazwa obiektu	Czas zajęcia SO i osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia	Czas prowadzenia ognia	Czas opuszczenia SO	Ogólny czas przebywania na SO
bateria 110 mm wyrzutni art. LARS	5	0,5	3	8,5
bateria 203,2 mm haubic M-110A2	2	4	2	8
bateria 155 mm haubic M-109A2	12	15	2	29
bateria 155 mm haubic ciągn. FH-70, M-198	12	11	2	25

UWAGA:

1. Czasy podano w minutach.

2. Opracowano na podstawie - Praca informacyjna organów rozpoznawczych na szczeblach taktycznych, Zeszyty Naukowe ASG WP, Zeszyt nr 1/20/79, wyd. ASG WP 1979 oraz artykułu w Myśli Wojskowej nr 8/86 pt. "Czas przebywania celu na stanowisku ogniowym a skuteczność ognia artylerii".

(powierzchniowe, punktowe i liniowe), przeznaczenia (środki przenoszenia broni jądrowej, elementy systemu dowodzenia, naziemne elementy systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych, środki rozpoznania i walki radioelektronicznej, odwody związków operacyjnych, środki OPL, obiekty systemu rozbudowy inżynieryjnej i fortyfikacyjnej, pododdziały i urządzenia logistyczne, przeszkody terenowe i obiekty operacyjnego przygotowania terenu), zakresu zadań rodzajów rozpoznania (rozpoznania ogólnowojskowego, artyleryjskiego, radioelektronicznego, działań specjalnych, powietrznego, inżynieryjnego i skażeń), kolejności rozpoznania (I kolejności rozpoznania, II kolejności rozpoznania i III kolejności rozpoznania)x/. Inny jeszcze podział obiektów rozpoznania prezentowany jest w legendzie do planu rozpoznania w natarciu dywizji w "Sformalizowanej bojowej dokumentacji rozpoznawczej szczebla taktycznego"xx/. W dokumencie tym dokonano podziału na następujące grupy obiektów: środki przenoszenia broni jądrowej, punkty oporu (odwody), artyleria, środki plot, lotnictwo, posterunki r/el. i r/lok., stanowiska dowodzenia, obiekty tyłowe inne obiekty. Należy zaznaczyć, iż szereg obiektów rozpoznania można przyporządkować do kilku grup jednocześnie. Na przykład dywizjon artylerii mieszanej na stanowisku ogniowym, ze względu na jego cechy, jest obiektem powierzchniowym, o przeznaczeniu taktycznym,

---

x/ DEMPNIAK M. - Analiza i ocena możliwości prowadzenia rozpoznania przez DZ (DPanc) w natarciu - praca dyplomowa, Wyd. ASG WP 1988, s. 5-9.

xx/ Sformalizowana bojowa dokumentacja rozpoznawcza szczebla taktycznego (dywizja, pułk) - Wyd. ASG WP 1987, s. 32-37.

a jako środek przenoszenia broni jądrowej - obiektem pierwszej kolejności rozpoznania.

Dla potrzeb organizacji rozpoznania najistotniejszym jednak jest podział, którego kryterium stanowi kolejność rozpoznania. Łączy się on ściśle z kolejnością rażenia rozpoznanych obiektów. Jak wykazuje praktyka szkoleniowa podział ten ma najszersze zastosowanie w procesie organizacji rozpoznania.

Wydaje się jednak, iż stosowany obecnie podział ma charakter zbyt statyczny i odnosi się do konkretnego okresu walki, zaś dynamizm pola walki wskazuje, że ważność tych obiektów będzie ulegała ciągłym przewartościowaniom. Dla przykładu w okresie przygotowania natarcia i w czasie ataku przedniego skraju obrony przeciwnika obiektami pierwszej kolejności rozpoznania, a zatem i rażenia, będą plutonowe punkty oporu, a w nich środki przeciwpancerne, dalszej kolejności rozpoznania będą odwody i kolejne rubieże obronne w głębi; po rozbiciu pierwszorzutowych pododdziałów znaczenia nabiorą odwody, w tym zwłaszcza odwody przeciwpancerne (naziemne i powietrzne na śmigłowcach). Godzi się w tym miejscu zaznaczyć, iż jest grupa obiektów, która ze względu na swoje możliwości rażenia naszych wojsk musi podlegać ciągłej inwigilacji i w miarę możliwości niszczeniu. Do tych obiektów należałoby zaliczyć: środki przenoszenia broni jądrowej, naziemne elementy systemów broni precyzyjnej, obiekty wojny radioelektronicznej, a także obiekty dowodzenia i kierowania środkami walki.

Ponadto dokonując analizy i klasyfikacji obiektów należałoby przyjąć kryterium wynikające z możliwości ogniowych jakimi

dysponuje dany szczebel dowodzenia w zakresie niszczenia i obezwładniania tychże obiektów, oraz kryterium wynikające z potrzeb celowego wykorzystania wojsk.

Kryterium ogniowe wynika z zasięgu ognia artylerii i drt dywizji oraz opłacalności obiektów do uderzeń ogniowych. Zasięg ognia rakiet taktycznych wynosi 55-60 km, a artylerii 10-15 km, przy czym błędy środkowe określenia współrzędnych obiektów nie mogą przekraczać: podczas rażenia ich rakietami taktycznymi - 150 m; ogniem artylerii rakietowej - 80 m; ogniem artylerii lufowej i moździerzy - 25-50 m.[x/] Powyższe ustalenia wynikają z potrzeby skutecznego rażenia obiektów przeciwnika, a powiększenie wielkości tych błędów powoduje konieczność użycia silniejszego ładunku jądrowego i większe zużycie amunicji artyleryjskiej.

Z analizy ugrupowania wojsk przeciwnika w obronie wynika, że obiekty, które swoją działalnością wpływają bezpośrednio na kształtowanie sytuacji pola walki zajmują zaledwie 2-5 % powierzchni na której są rozmieszczone[xx/], resztę zaś stanowią tzw. "pola martwe".

Praktyka dowodzi, że najbardziej opłacalnymi obiektami do uderzeń ogniowych mogą być:

a) dla rakiet taktycznych: baterie rakiet np."L","R-70", dywizjony np.122,152,155 lub 203,2mm hb , SD brygady i dywizji, batalion zmechanizowany (czołgów) w obronie lub w rejonie ześrodkowania, ważne obiekty tyłowe;

---

x/ "Użycie WRiA w walce i operacji". Art. 612/77, W-wa 1977, s. 98.

xx/ Praca informacyjna organów rozpoznawczych na szczeblach taktycznych - Zeszyty Naukowe ASG WP - Zeszyt nr 1/20/79, s. 45-46.

b) dla artylerii: plutonowe punkty oporu, baterie artylerii polowej, przeciwlotniczej lub rakietowej, plutony wyrzutni pocisków rakietowych, punkty lub stanowiska obsługi technicznej rakiet, punkty kierowania ogniem baterii, stanowiska dowodzenia batalionów, dywizjonów i brygad, ważniejsze elementy stanowiska dowodzenia dywizji, wysunięte posterunki naprowadzania lotnictwa, systemy rozpoznawcze "ARGUS", wyrzutnie samolotów bezpilotowych na SS, stacje radiolokacyjne, stacje zakłóceń radioelektronicznych, naziemne elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rejony (kolumny) poszczególnych pododdziałów ze składu odwodu, tyły batalionów i brygad.

Kierując się kryterium wynikającym z celowego wykorzystania wojsk należałoby określać te obiekty ugrupowania bojowego przeciwnika, które znajdują się poza zasięgiem ognia środków ogniowych dywizji, a w przyszłości będą stanowiły dla niej potencjalne zagrożenie. Będą to przede wszystkim różnego rodzaju odwody (wchodzące w skład ugrupowania bojowego dywizji i korpusu armijnego przeciwnika, podchodzące z głębi lub odtwarzane z wojsk wycofujących się z pierwszego rzutu), stanowiska dowodzenia i wysunięte stanowiska dowodzenia wyższego szczebla, baterie rakiet przeciwlotniczych średniego i dużego zasięgu, elementy systemu zabezpieczenia logistycznego itp.

Ponadto dla potrzeb dalszych rozważań dokonano podziału pasa natarcia dywizji na następujące strefy rozpoznania.x/

---

x/ Przyjęty podział pasa natarcia DZ na strefy rozpoznania szerzej omówiono w rozdziale III i IV.

A. Strefa bezpośredniej odpowiedzialności za rozpoznanie, prowadzone dla potrzeb ogniowego przygotowania i wsparcia ataku na głębokość ugrupowania pierwszorzutowych batalionów przeciwnika, to jest do 5 km.

B. Strefa szczegółowego rozpoznania, prowadzonego dla potrzeb pełnej oceny sytuacji, uzyskania ogniowej przewagi i rozbicia przeciwnika na głębokość ugrupowania brygady pierwszego rzutu to jest do 15 km (zasięg ognia artylerii), co stanowi w zasadzie treść zadania dnia dywizji.

C. Strefa ogólnego rozpoznania (zainteresowania) prowadzonego dla potrzeb bieżącej oceny i prognozowania sytuacji, w celu udokładnienia decyzji do rozbicia przeciwnika, wykonania manewru itp., to jest do 55-60 km (zasięg ognia rakiet taktycznych); głębokość zasięgu rozpoznania ogólnego powinna zapewnić uzyskanie wiadomości o sytuacji na głębokości wykonywanych zadań i zabezpieczyć niezbędny czas na podjęcie decyzji do wykonania odpowiedniego manewru wojskami oraz porażenie obiektów przeciwnika zanim znajdą się one w strefie rozpoznania szczegółowego i bezpośredniego.x/

Kierując się powyższymi kryteriami autor dokonał szczegółowej analizy obiektów przeciwnika w pasie natarcia dywizji, którą prezentuje tabela nr 2 /przykład/.

Zawarte w tabeli przykładowe dane wynikają z zasad prowadzenia działań obronnych przez przeciwnika oraz wykorzystania posiadanych przez niego sił i środków walki, a także z możliwości i zasad działania wojsk własnych w natarciu.

---

x/ Opracowano na podstawie projektu "Instrukcji rozpoznania na szczeblach taktycznych".

Dokonujące się zmiany w poglądach na prowadzenie działań zaczepnych przez wojska własne, a wynikające z doktryny obronnej Rzeczypospolitej Polskiej wywierają również wpływ na organizację rozpoznania. Wyraża się to między innymi w tym, że wojska do natarcia będą przechodziły z reguły z ugrupowania obronnego, wykonując przeciwuderzenie ze styczności lub drugim rzutem. W tej sytuacji natarcie będzie realizowane na przeciwnika, który utracił inicjatywę zaczepną i przechodzi do obrony z reguły w takim ugrupowaniu w jakim kontynuował natarcie. Wprowadzenie nowej struktury organizacyjnej dywizji zunifikowanej, a także zmiana norm taktycznych wymaga również nowego podejścia do problemów związanych z organizacją rozpoznania.

W ostatnim okresie obserwuje się również istotne zmiany w wyposażeniu organów rozpoznawczych.x/ Wprowadzany jest nowy sprzęt rozpoznawczy taki jak bojowe wozy rozpoznawcze (BWR), wyposażone w nowoczesne środki rozpoznawcze. Każdy pluton rozpoznawczy wyposażony jest w dalmierz laserowy i lornetki obserwacji nocnej, pozwalające na określanie położenia obiektów przeciwnika z dokładnością wymaganą dla ognia artylerii. Wymaga to ze strony organizacji rozpoznania stworzenia warunków do optymalnego wykorzystania posiadanego potencjału rozpoznawczego.

Na organizację rozpoznania w natarciu dywizji zmechanizowanej po podejściu z głębi będą również miały wpływ takie

---

x/ Patrz załącznik nr 3 i 4.

Z E S T A W I E N I E

Tabela 2

obiektów rozpoznania w pasie natarcia dywizji i ich klasyfikacja według kolejności rozpoznania z podziałem na strefy

Strefa	Nazwa obiektu rozpoznania	Odległość od przedniego skraju przeciwnika /km/	Ilość obiektów rozpoznania							
			w całym pasie natarcia				na kier.głównego uderz.			
			Kolejność rozpoznania							
			I	II	III	razem	I	II	III	razem
I	plut.punkty oporu/komp.pierwszego rzutu/	0-2	8		10	18	8			8
	plut.punkty oporu/komp.drugiego rzutu/	3-5	4		5	9	4			4
	kompanie moździerzy	2-3	2			2	1			1
	SD batalionów i WPN LT	2-3	2	1	3	6	2			2
	SD dywizjonów artylerii	4-6	3			3	1			1
	WSD BZ	2-5		1		1				
	Stacje radiolokacyjne artylerii	0,5-3	11			11	6			6
	bateria haubic 155mm	3-6	3			3-5	3			3
	bateria artylerii rakietowej "LARS"	3-5	1	1		1-2	1			1
	bat.bezpilot.samolotów rozp."DROHNE"	3-6	1			1				
	dywizyjne i korpuśne post.rozp.KF i UKF	do 5	6	6	6	18	6			6
	dywizyjne i korpuśne stacje namierzania	do 5	2	1	3	3-6	2			2
	Ogółem w I strefie	0-5	43	10	27	76-82	35			35
II	system rozpoznawczy "ARGUS"	4-8	3			3	2			2
	system zakłóceń r/el UKF	5-8	10			10	4			4
	kppanc w rejonie ześrodkowania	5-10	1			1				
	bateria artylerii rakietowej MLRS	4-8	1			1				
	bateria haubic 203,2mm	4-8	1			1	1			1
	bateria "HAWK"	10-15		2-3		2-3				
	SD BZ	7-12		2-3		2-3				
	WSD DZ	6-8		2-3		2-3				
	WSD KA	10-12	3-4			3-4				
	Odwód BZ	7-12		1		1				
	Ogółem w II strefie	5-15	19-20	7-10		26-30	7			7
III	Odwody specjalne BZ /ABC,Inż./	15-25			2	2				
	wysunięte lądowisko śmigłowców	15-30	1-2			1-2				
	lądowisko śmigłowców	40-100	1			1				
	bateria "LANCE"	20-30	1-2			1-2				
	Odwód DZ	15-40		7		7				
	SD DZ	20-30	3-4			3-4				
	SD KA	40-60	4-5			4-5				
	bateria "Patriot"	40		1-2		1-2				
	bateria "Nike Herkules"	40-60		1-2		1-2				
	naziemne centrum kierowania PLSS	40-80	1			1				
	naziemne centrum kierowania Assault-Break.	40-60	1			1				
	polowy skład amunicji specjalnej	25-40	1-2			1-2				
	korpuśne stacje zakłóceń r/el KF	15-20	2-3			2-3				
	korpuśne stacje zakłóceń r/lok	15-20	2-3			2-3				
	tyły brygady	15-30			2-3	2-3				
	tyły dywizji	40-50			3-4	3-4				
	Ogółem w III strefie	15-60	17-24	9-11	7-9	33-44				
	Ogółem w trzech strefach	0-60	79-85	26-31	34-36	139-152	42			42

-Obiekty rozpoznania przyjęto według "Metodyki obliczeń operacyjno-taktycznych podczas planowania porażenia ogniowego nieprzyjaciela przez wojska rakietowe i artylerię"-Wyd.MON,W-wa 1987,s.102,170-180.
-Obiekty rozpoznania i WRE przyjęto według:H.Piekarski-"Wojna elektroniczna według poglądów NATO"-podręcznik, Wyd.ASG WP 1987,s.143.

Do kalkulacji przyjęto:

1. W pasie natarcia dywizji broni się BZ ze składu DZ/RFN/ mając w pierwszym rzucie trzy bataliony i w odwodzie jeden batalion.DZ broni się dwoma brygadami w pierwszym rzucie,w drugim rzucie posiada BPanc.
2. Dywizja przechodzi do natarcia w ramach przeciwuderzenia frontowego,w pierwszym rzucie armii,na kierunku głównego uderzenia,w pasie o szerokości 15 km,na głębokość 20 km.
3. W zestawieniu nie uwzględniono obiektów rozpoznania wynikających z pokrycia terenu i jego infrastruktury.

okoliczności jak: poniesione w czasie marszu straty w stanie osobowym i sprzęcie w pododdziałach rozpoznawczych na skutek oddziaływania przeciwnika (w myśl koncepcji zwalczania drugich rzutów i odwodów), zmęczenie stanu osobowego po wykonanym marszu, ograniczony czas na organizację rozpoznania, bardzo skąpe wiadomości o przeciwniku i terenie w przewidywanym pasie natarcia dywizji, niejasność sytuacji oraz trudności w kierowaniu rozpoznaniem z uwagi między innymi na zakłócenia radioelektroniczne.

Dokonana analiza charakteru przyszłego pola walki upoważnia do sformułowania następujących wniosków:

1. Burzliwy rozwój współczesnych środków rażenia jest czynnikiem decydującym o skomplikowanym charakterze przyszłego pola walki.

2. Obecne i perspektywiczne systemy uzbrojenia, a zwłaszcza broń precyzyjna, charakteryzująca się dokładnością i wysoką skutecznością rozpoznania i rażenia, jeżeli zostaną zastosowane przez walczące strony, stworzą możliwość rażenia wojsk na każdej głębokości.

3. Nowo wprowadzane do wyposażenia wojsk systemy uzbrojenia powodują wzrost ilości trudnych do wykrycia (z reguły obiekty punktowe i dobrze maskowane), wysoce manewrowych (czas na opuszczenie zajmowanego rejonu liczy się w minutach), a zarazem ważnych (dysponują dużą skutecznością rażenia) obiektów do rozpoznania.

4. Znowelizowane sposoby prowadzenia działań bojowych stawiają przed rozpoznaniem szereg nowych problemów do rozwiązania, a głównie w sferze jego organizacji.

5. Nowo wprowadzane do wyposażenia organów rozpoznawczych środki rozpoznania wymagają celowego i skutecznego ich wykorzystania. Ażeby nie dopuścić do powstania dysproporcji między potrzebami rozpoznania, a możliwościami posiadanych sił i środków należy permanentnie dążyć również do usprawniania organizacji rozpoznania.

ROZDZIAŁ III

MIEJSCE ORGANIZACJI ROZPOZNANIA W PROCESIE PRZYGOTOWANIA NATARCIA

Przygotowanie natarcia dywizji rozpoczyna się z chwilą otrzymania zadania bojowego. Obejmuje ono: organizację walki (podjęcie decyzji, postawienie zadań bojowych oddziałom i pododdziałom, organizację współdziałania, ogniowego porażenia przeciwnika, wszechstronnego zabezpieczenia walki (podkreślenie - S.W.) i dowodzenia, planowanie walki), przygotowanie dywizji do wykonania zadania bojowego...[x].

Wszechstronne zabezpieczenie walki polega na organizowaniu i realizowaniu przedsięwzięć, mających na celu niedopuszczenie do niespodziewanego napadu przeciwnika zmniejszenia skuteczności jego uderzeń na wojska własne oraz stworzenia im sprzyjających warunków zorganizowanego wejścia do walki w odpowiednim czasie i pomyślnego jej prowadzenia.

Rozpoznanie stanowi jeden z podstawowych rodzajów zabezpieczenia bojowego. Jest to zespół przedsięwzięć realizowanych przez dowódców wszystkich szczebli, sztaby i wojska w celu zdobywania wiadomości o przeciwniku i terenie w rejonie przyszłych działań, niezbędnych do przygotowania i pomyślnego prowadzenia walki.[xx]

Z powyższego wynika, że organizacja rozpoznania jest integralnym elementem organizacji działań bojowych. Przemawia

---

x/ Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP. Wyd. MON, Warszawa 1985 r., s. 107.

xx/ Tamże, s. 371.

za tym również fakt, że bezpośrednio po analizie zadania dowódca lub szef sztabu określa zastępcom, szefom rodzajów wojsk i służb przedsięwzięcia, które należy niezwłocznie wykonać, w tym przedsięwzięcia dotyczące organizacji rozpoznania.

Wymaganiom stawianym rozpoznaniu (celowość ciągłość, aktywność, terminowość, wiarygodność, dokładność, elastyczność i skrytość) może sprostać jedynie sprawna jego organizacja, która winna wyrażać się głównie w optymalnym wykorzystaniu posiadanych sił i środków rozpoznania.

Innym, ważnym wyzwaniem, jakie stawia przed organizatorami rozpoznania przyszłe pole walki jest czas. Czynnik czasu zasadniczo będzie rzutował na sposób przygotowania natarcia, w tym i na organizację rozpoznania. Podstawową jest obecnie metoda równoległego przygotowania walki, w której ze względu na czas realizuje się jednocześnie kilka przedsięwzięć, na różnych szczeblach dowodzenia. Jeśli ponadto powszechnym wymogiem jest, by rozpoznanie wyprzedzało działania bojowe wojsk, to aby temu wymogowi sprostać, organa rozpoznawcze[x/] winny cechować się wysoką sprawnością działania.

Analityczne spojrzenie na powyższe problemy, a także przeprowadzone badania upoważniają do stwierdzenia, iż w sferze organizacji rozpoznania istnieją jeszcze rezerwy, których wykorzystanie wydatnie wpłynie na sprostanie stojącym przed rozpoznaniem wymaganiom.

---

x/ Przez organa rozpoznawcze należy rozumieć wszystkie siły i środki (etatowe i nieetatowe) jednostki rozpoznawcze (pododdziały), a także sprzęt techniczny i bojowy oraz środki transportowe) rozpozn ania na danym szczeblu dowodzenia wraz ze sztabowymi komórkami rozpoznawczymi (na szczeblu dywizji: batalion rozpoznawczy, pododdziały rozpoznawcze rodzajów wojsk, wydział rozpoznawczy sztabu dywizji i oficerowie rozpoznania podlegli szefom rodzajów wojsk.

W rozdziale tym podejmuje się próbę odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jaka jest istota i zakres organizacji rozpoznania?

2. Jaka jest rola i miejsce organizacji rozpoznania w procesie przygotowania natarcia dywizji po podejściu z głębi?

3. Jaka jest rola kierowniczych osób funkcyjnych sztabu dywizji oraz jego wydziału rozpoznawczego w procesie organizacji rozpoznania?

1. Pojęcie i zakres organizacji rozpoznania

W literaturze przedmiotu spotyka się wiele przykładów dowolnej niekiedy interpretacji pojęć związanych z organizacją rozpoznania. Wynika stąd potrzeba ich wyjaśnienia celem przyjęcia jednolitej płaszczyzny rozumowania.

Do rozwiązania tego problemu posłużono się literaturą z zakresu organizacji i kierowania, a także dokumentami normatywnymi traktującymi o organizacji walki.

Pierwszym pojęciem tematu pracy jest ORGANIZACJA, którą najogólniej można rozumieć jako jakąkolwiek wyodrębnioną względnie z otoczenia całość ludzkiego działania, mającą określoną strukturę skierowaną na osiągnięcie jakiegoś celu lub celów.[x/]

W ujęciu prakseologicznym według T. KOTARBIŃSKIEGO "...przez ORGANIZACJĘ rozumiemy taką całość, której wszystkie składniki współprzyczyniają się do powodzenia całości".[xx/]

---

x/ Encyklopedia Organizacji i Zarządzania. Wyd. PWN, W-wa 1981, s. 320.

xx/ T. KOTARBIŃSKI: Traktat o dobrej robocie. Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1958, s. 75.

J. ZIELENIEWSKI natomiast określa ORGANIZACJĘ jako szczególny rodzaj stosunków części do siebie i do złożonej z nich całości, stosunek ten polega na tym, iż części współprzyczyniają się do powodzenia całości. Termin ORGANIZACJA używany jest w trojakim znaczeniu: rzeczowym, czynnościowym i atrybutowym.

ORGANIZACJA w znaczeniu rzeczowym to rzecz zorganizowana. Są to wszelkiego rodzaju instytucje produkcyjne, oświatowe, administracyjne, związki, koła, zrzeszenia itp., stanowiące zespół ludzi wraz z aparaturą potrzebną im do działania.

ORGANIZACJA w znaczeniu czynnościowym to organizowanie zarówno rzeczy, jak i działania polegające na takim dobieraniu i łączeniu elementów (ludzi, rzeczy i czynności) żeby wszystkie współprzyczyniały się do osiągnięcia celu, dla którego się ową całość tworzy.

ORGANIZACJA w znaczeniu atrybutowym to cecha rzeczy i działania, nadana im w wyniku organizowania. Mówimy wtedy, że mają jakąś strukturę. Struktura organizacyjna to z kolei ogół takich powiązań (stosunków) między częściami całości (rzeczy lub procesów), które współprzyczyniają się do powodzenia tej całości.x/

Przedmiotem niniejszej dysertacji jest ORGANIZACJA w znaczeniu czynnościowym.

Dla pełnego zdefiniowania ORGANIZACJI ROZPOZNANIA warto by tu przytoczyć definicję organizacji działań bojowych jako całokształt przedsięwzięć realizowanych przez dowództwo

---

x/ Władysław MRÓZ: Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej. Wyd. Szt.Gen. 844/77, W-wa 1978, s. 30-35.

związku taktycznego (operacyjnego), oddziału i pododdziału w celu zapewnienia optymalnych warunków wykonania przez wojska postawionych zadań bojowych. Do przedsięwzięć tych należą między innymi: wypracowanie (powzięcie) przez dowódcę decyzji o przeprowadzeniu działań bojowych (walki, operacji); planowanie działań, przekazanie zadań bojowych wykonawcom, organizowanie współdziałania, dowodzenia, zabezpieczenia działań bojowych, dokonanie przegrupowania sił i środków, przygotowanie podległych wojsk do działań. Przedsięwzięcia te realizuje się w ściśle określonym czasie, przewidzianym na przygotowanie danej walki (operacji) tj. od chwili otrzymania zadania bojowego do chwili rozpoczęcia działań.x/

Zatem przez analogię można określić, iż ORGANIZACJA ROZPOZNANIA to całokształt przedsięwzięć planistyczno-organizatorskich przeprowadzanych przez dowódcę i sztab związku taktycznego (operacyjnego, oddziału i pododdziału) oraz szefów rodzajów wojsk w celu zapewnienia podległym siłom i środkom rozpoznania optymalnych warunków wykonania zadań rozpoznawczych, polegających na zdobyciu wiadomości o przeciwniku, terenie i warunkach atmosferycznych w rejonie planowanych działań bojowych.

Do przedsięwzięć tych należą między innymi:

- wypracowanie koncepcji rozpoznania, a w tym określenie celu i zadań rozpoznania oraz wydzielenie sił i środków niezbędnych do ich wykonania;

---

x/ Leksykon wiedzy wojskowej. Wyd. MON, W-wa, 1979, s. 287. Podobnie interpretuje organizację walki Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP.

- planowanie rozpoznania po uprzednim przeanalizowaniu posiadanych wiadomości i ustalenie potrzeb w tym zakresie;
- postawienie zadań rozpoznawczych wykonawcom;
- organizacja współdziałania na potrzeby rozpoznania;
- przygotowanie pododdziałów wyznaczonych do prowadzenia rozpoznania;
- organizacja zabezpieczenia działań rozpoznawczych;
- organizacja systemu kierowania i obiegu informacji;
- kontrolę i pomoc.

Tak sformułowane pojęcie ORGANIZACJI ROZPOZNANIA pozostaje w zgodzie zarówno z teorią organizacji i kierowania, jak też z dokumentami normatywnymi, traktującymi o organizacji działań bojowych w ogóle, których organizacja rozpoznania jest integralnym elementem.

Na szczeblu dywizji zmechanizowanej występują wszystkie rodzaje rozpoznania taktycznego. Wynika stąd konieczność traktowania rozpoznania na szczeblu dywizji jako systemu (schemat 1). Zatem organizując rozpoznanie należy rozumieć je jako tworzenie systemu rozpoznania.x/

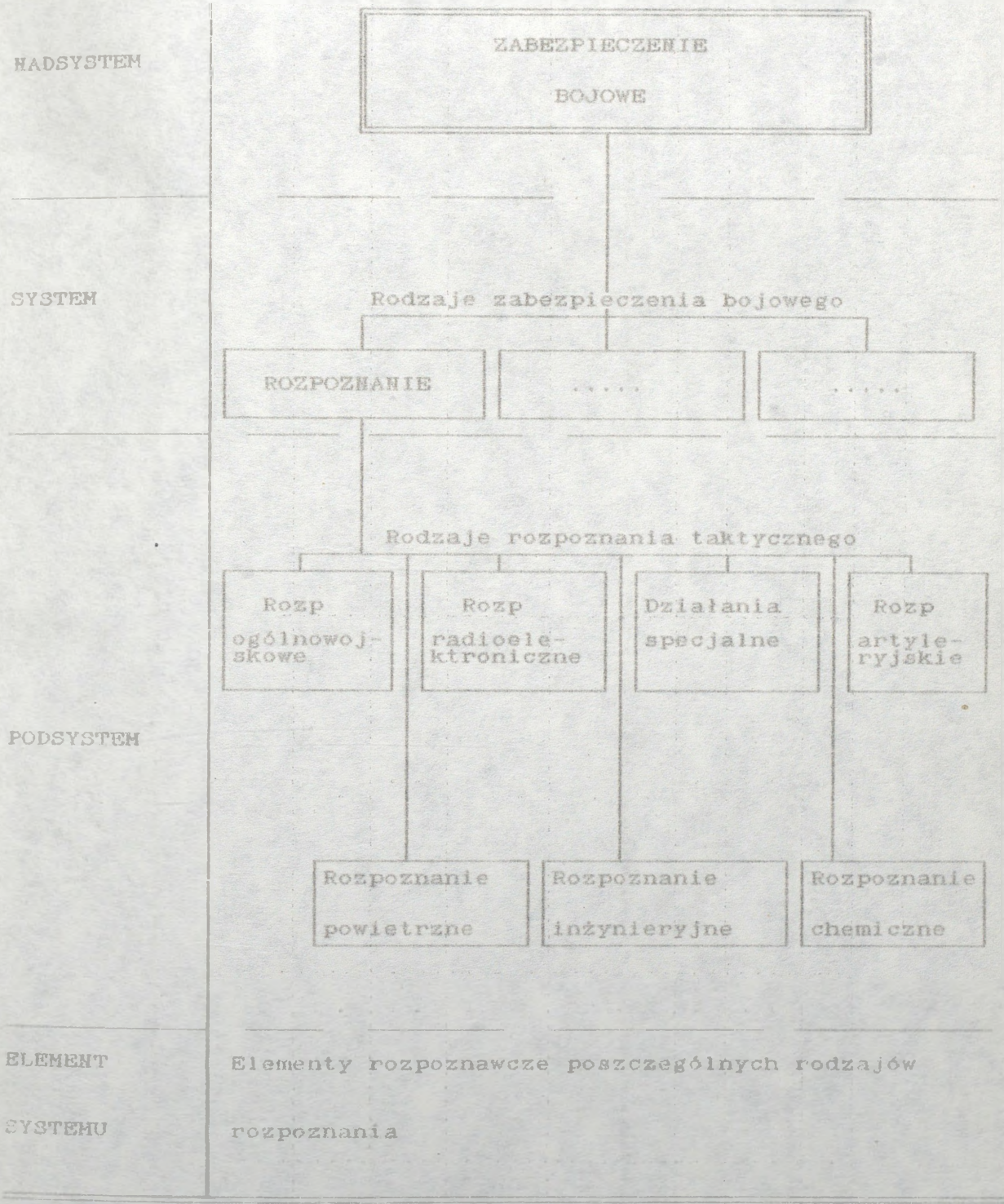
Wielu autorów jest zdania, że winien to być system jednolity, zintegrowany i to wydaje się oczywiste.xx/ Wynika to z konieczności skupienia wysiłków wszystkich rodzajów rozpozna-

---

x/ System rozpoznania - celowo zorganizowany zbiór elementów rozpoznawczych i zbiór sprzężeń między nimi, które wspólnie umożliwiają wykonanie określonych zadań rozpoznawczych danego szczebla dowodzenia według jednolitego planu. - Słownik podstawowych terminów rozpoznawczych. Wyd. ASG WP 1986, s. 112.

xx/ Myśl Wojskowa nr 4/69, 11/75, 4/76.

Schemat. 1.

NADSYSTEM
ZABEZPIECZENIE BOJOWE
SYSTEM
Rodzaje zabezpieczenia bojowego
ROZPOZNANIE
.....
.....
Rodzaje rozpoznania taktycznego
Rozp ogólnowojskowe
Rozp radioelektroniczne
Działania specjalne
Rozp artyleryjskie
PODSYSTEM
Rozpoznanie powietrzne
Rozpoznanie inżynieryjne
Rozpoznanie chemiczne
ELEMENT SYSTEMU
Elementy rozpoznawcze poszczególnych rodzajów rozpoznania

nia dla sprostania potrzebom ognia i decyzji dowódcy. W związku z tym rozpoznanie winno być tak zorganizowane, aby zapewniało zdobywanie wiadomości o przeciwniku przez różne rodzaje rozpoznania. Zdobyte wiadomości winny napływać do jednego centrum dyspozycyjnego, co zapewni ich efektywne spożytkowanie.

Kolejnym zagadnieniem, wymagającym określenia jest zakres[x/] organizacji rozpoznania, który zawiera się w określonym przedziale przedsięwzięć organizacyjnych i ich szczegółowości. W sensie realizowanych przedsięwzięć, organizacja rozpoznania rozpoczyna się zwykle z chwilą otrzymania zadania bojowego (wstępnego zarządzenia bojowego), a kończy z chwilą jego wykonania.[xx/] Wydaje się, że takie podejście nie może wpłynąć pozytywnie na jakość realizowanych przedsięwzięć rozpoznawczych. Bierne wyczekiwanie na zadania pozbawia organizatorów rozpoznania działań wyprzedzających. Te wyprzedzające działania winny polegać na dążeniu do zdobywania wiadomości o przeciwniku i wojskach własnych, a także na prognozowaniu rozwoju sytuacji na podstawie własnych przewidywań. Ponadto po otrzymaniu zarządzenia wstępnego można już uruchomić szereg działań, zmierzających do dostosowania systemu rozpoznania do nowego zadania. Takie działanie pozwoli na wyeliminowanie czasochłonnych czynności przygotowawczych (jak np. przygotowanie map i formularzy planistycznych, przydział zadań ofice-

---

x/ Zakres - granice zasięgu danego zjawiska, faktu itp., dziedzina objęta tymi granicami. Zakres czyjejś działalności. Słownik języka polskiego, Wyd. PWN, W-wa, 1984, t. III, s. 916.

xx/Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych, cz. I, Wyd. MON 1971, s. 161.

rom wydziału rozpoznawczego itp.) już po otrzymaniu zadania. Na podstawie zarządzenia wstępnego, dysponując dostateczną ilością danych o przeciwniku i wojskach własnych można też przewidzieć kształt przyszłego systemu rozpoznania. Najważniejsze jednak przedsięwzięcia organizacji rozpoznania realizowane będą do czasu rozwinięcia systemu rozpoznania to jest osiągnięcia gotowości do jego prowadzenia, od tego zaś momentu będą realizowane jedynie przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie jego funkcjonowania.

Niezwykle ważnym problemem jest określenie zakresu szczegółowości w organizacji rozpoznania. Zarówno w literaturze przedmiotu jak i w praktyce spotyka się w tym względzie dwa rozwiązania. Pierwsze polega na rozpatrywaniu i rozstrzyganiu w sztabie dywizji wszystkich szczegółów organizacji rozpoznania (do ustalenia składu poszczególnych elementów rozpoznawczych i kierowania nimi włącznie). Drugie rozwiązanie polega na określeniu problemów ogólnych (podział zadań między poszczególne rodzaje rozpoznania, określenie ilości elementów rozpoznania i czasów wykonania zadań) i przekazaniu ich do szczegółowego rozpatrzenia w podległych sztabach pułków, batalionie rozpoznawczym i pododdziałach rozpoznania rodzajów wojsk.

Jak dowodzi praktyka, a także teoria z dziedziny prakseologii[x/] wariant pierwszy jest wysoce nieefektywny i dlatego autor w dalszych rozważaniach będzie opierał się na wariancie drugim.

---

x/ T. KOTARBIŃSKI - Traktat o dobrej robocie. Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1958, s. 243. - "Doświadczeni administratorzy utrzymują, że kierownik na poszczególnym szczeblu nie powinien mieć więcej niż sześciu bezpośrednich podwładnych o różnych specjalnościach, gdyż przy większej ilości zaczyna działać mniej sprawnie".

Z przeprowadzonych badań[x/] wynika, iż tam gdzie ma zastosowanie wariant pierwszy, wydział rozpoznawczy sztabu dywizji, jako komórka koordynacyjna zamiast skupić się na zorganizowaniu w jeden system wszystkich rodzajów rozpoznania i zapewnieniu jego funkcjonowania, rozprasza swój wysiłek na drobiazgowym organizowaniu działań rozpoznawczych batalionu rozpoznawczego, wyręczając często z obowiązków jego dowództwo.

2. Właściwości organizacji rozpoznania w natarciu po podejściu z głębi

Treść i kolejność pracy w zakresie organizacji rozpoznania zależy od warunków przechodzenia dywizji do natarcia.

Zwykle z chwilą otrzymania zadania do natarcia po podejściu z głębi będzie jeszcze funkcjonował system rozpoznania dywizji zorganizowany na okres marszu i obrony, zajęcia rejonu wyjściowego. Do tej pory sztab dywizji będzie dysponował wiadomościami o przeciwniku i terenie w przyszłym pasie natarcia jedynie od przełożonego, z nasłuchu radiowego taktycznego lotnictwa rozpoznawczego i banku informacji. Dla potrzeb podjęcia decyzji będzie to dalece niewystarczające. Stąd też praca sztabu dywizji, a w tym szczególnie wydziału rozpoznawczego, winna pójść równolegle w dwóch kierunkach, mających na celu głównie: zdobycie niezbędnych wiadomości o przeciwniku i terenie w przyszłym pasie natarcia dla potrzeb podjęcia decyzji przez

x/ Obserwacja dwuszczeblowych ćwiczeń dowódczo-sztabowych z I i II kursem WWL ASG WP w latach 1987, 1988.

dowódcę oraz sprawne zorganizowanie rozpoznania dla potrzeb porażenia ogniowego przeciwnika i pomyślnego prowadzenia natarcia.

Głównym źródłem informacji dla dywizji w tym okresie do czasu przeorganizowania i dostosowania istniejącego systemu rozpoznania do nowego zadania będą wojska działające w przodzie. Dlatego też, aby otrzymać na czas potrzebne wiadomości sztab dywizji przygotowującej się do natarcia powinien natychmiast (o ile to możliwe jeszcze przed otrzymaniem zadania) wysłać oficera rozpoznania ze środkami łączności np. do sztabu dywizji będącej w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Oficer ten po otrzymaniu i przekazaniu tych informacji winien uzgodnić z szefem np. wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji będącej w styczności z przeciwnikiem miejsca i rubieże oraz czas i sposób rozwinięcia własnych sił i środków rozpoznania. Uzgadnia on także sposób przejęcia dowodzenia elementami rozpoznawczymi tej dywizji działającymi w ugrupowaniu przeciwnika (o ile wyrazi na to zgodę szef rozpoznania armii). Warto przy tym zaznaczyć, że dywizja w styczności z przeciwnikiem ma obowiązek prowadzenia rozpoznania na rzecz dywizji przechodzącej do natarcia po podejściu z głębi.

Organizując rozpoznanie w tych warunkach, a zwłaszcza dokonując jego rozwinięcia, należy zwrócić uwagę na to, aby między innymi nie zdemaskować kierunku głównego uderzenia. Rozwinięcie systemu rozpoznania z reguły będzie się odbywało na terenie zajmowanym przez wojska własne. W niektórych wypadkach sztab dywizji może również wcześniej przerzucić na tyły ugrupowania przeciwnika grupy rozpoznawcze, lecz tylko za zgodą sztabu armii (wyższego sztabu).[x] Dotychczas przyj-

---

x/ Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych, cz. II, wyd. Szt.Gen., W-wa 1971, s. 9.

muje się, że wprowadzenie do działań samodzielnych patroli rozpoznawczych (SPR) będzie zazwyczaj możliwe dopiero po rozbiciu batalionów pierwszego rzutu przeciwnika, wspólnie lub bezpośrednio za bojowymi patrolami rozpoznawczymi wysyłanymi z batalionów zmotoryzowanych (czołgów).x/ Zważywszy na fakt, iż będzie to już w zasadzie wykonane zadanie bliższe dywizji, stąd wydaje się iż taki pogląd jest nie w pełni właściwy. Taki sposób wykorzystania rozpoznania ogólnowojskowego i działań specjalnych może okazać się nie całkowicie efektywny. W praktyce szkoleniowej natomiast powszechnie stosuje się już przenikanie grup rozpoznawczych przez przedni skraj, na tyły przeciwnika.xx/ Na przykład w armiach zachodnich "przenikanie" stanowi jedną z form manewru w natarciu.xxx/ Powyższe świadczy o istnieniu takiej możliwości, a potrzeby wskazują na konieczność stosowania takiego sposobu wejścia SPR w ugrupowanie przeciwnika jeszcze przed rozpoczęciem natarcia.

Przenikanie to winno odbywać się na dobrze rozpoznanym odcinku przenikania, przy pełnym zabezpieczeniu ogniowym (w wypadku wykrycia przez przeciwnika), z dala od kierunku głównego uderzenia, a nawet, jeśli to możliwe w pasie sąsiada.

Rozwinięcie rozpoznania ogólnowojskowego i działań specjalnych w ugrupowaniu przeciwnika jeszcze przed rozpoczęciem natarcia przez dywizję, ma kapitalne znaczenie dla efektywności jego prowadzenia.

---

x/ Tamże, s. 34.

xx/ Aneks do podręcznika "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych". Wyd. Szt.Gen. 1971, s. 9.

xxx/ Kompendium Sił Zbrojnych państw NATO. Wyd. Szt.Gen. W-wa 1987, s. 199.

3. Podstawy organizacji rozpoznania

Rozpoznanie w dywizji organizuje się odpowiednio do otrzymanego zadania bojowego - na podstawie decyzji dowódcy, jego wytycznych i zarządzenia sztabu nadrzędnego.x/

Gdyby traktować formalnie to ustalenie regulaminowe organizacja rozpoznania pozostałaby w tyle w stosunku do organizacji walki w ogóle, której jest nieodłącznym elementem. Stąd, o czym mówiono już wcześniej, dostosowywanie funkcjonującego systemu rozpoznania dywizji do potrzeb nowo otrzymanego zadania dotyczącego np. natarcia może rozpocząć się znacznie wcześniej. Np. po otrzymaniu przez dywizję zarządzenia wstępnego, a nawet jeszcze wcześniej, na podstawie własnych przewidywań.

Sprawna organizacja rozpoznania powinna być oparta o niezbędne dane wyjściowe. Uwzględniając kolejność napływu, do tych danych można zaliczyć:

- stan sił i środków rozpoznania;
- posiadane wiadomości o przeciwniku;
- zadanie bojowe dywizji;
- wytyczne do organizacji rozpoznania;
- zarządzenie rozpoznawcze sztabu wyższego;
- zamiar, a następnie decyzja dowódcy;
- zadania rozpoznawcze precyzowane przez dowódcę.

---

x/ Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP. Wyd. MON, W-wa 1985, s. 374-375.

Należy tu zaznaczyć, iż organizatorzy rozpoznania winni natychmiast po otrzymaniu zadania bojowego przez dywizję przystąpić do jego organizacji. Niedopuszczalne jest bezczynne oczekiwanie na napływ wszystkich danych wyjściowych. Brak zarządzenia rozpoznawczego z wyższego sztabu lub wytycznych dowódcy (szefa sztabu) nie zwalnia sztabu dywizji, a szczególnie wydziału rozpoznawczego od obowiązku organizacji rozpoznania.x/

Dlatego też zarówno wydział rozpoznawczy sztabu dywizji jak i szefowie rodzajów wojsk winni być na bieżąco zorientowani o stanie posiadanych sił i środków (procent ukompletowania, poniesione straty w dotychczasowych działaniach, aktualnie realizowane zadania) oraz analizować i znać ich możliwości rozpoznawcze.

Ciągła analiza zdobywanych wiadomości o przeciwniku powinna umożliwić szybkie określenie tych niewiadomych, niezbędnych do podjęcia decyzji przez dowódcę, które trzeba natychmiast zdobyć. Ponadto posiadane wiadomości o przeciwniku pozwalają określić potrzeby rozpoznania zarówno do czasu rozpoczęcia natarcia jak i w czasie jego trwania.

Z chwilą otrzymania zadania bojowego sztab dywizji zazwyczaj kontynuuje przystosowanie systemu rozpoznawczego i dostosowuje go do realizacji nowych zadań rozpoznania. Z zadania

---

x/ Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych. Część I, Wyd. MON 1971, s. 161.

dywizji wynika bowiem pas rozpoznania i jego głębokość oraz czas na organizację rozpoznania, a także zadania realizowane na rzecz wyższego sztabu, jeśli brak jest zarządzenia rozpoznawczego. Stanowi to podstawę do opracowania i przekazania pododdziałom rozpoznawczym zarządzeń wstępnych.

Po analizie zadania dowódca lub szef sztabu zwykle stawia zadania do organizacji rozpoznania, z których powinny wynikać: cel rozpoznania; zadania, które należy natychmiast wykonać; terminy wykonania zadań oraz rejony szczególnego zainteresowania.

Zamiar walki stanowi zazwyczaj podstawę do organizacji rozpoznania. Na jego podstawie można potwierdzić dotychczasowe ustalenia lub je ewentualnie skorygować. Ponadto z zamiaru wynikają wytyczne do organizacji rozpoznania, jeżeli z różnych przyczyn nie zostaną one wydane przez dowódcę lub szefa sztabu. Warto nadmienić, iż ustalenia te mogą być jeszcze korygowane w toku dalszego organizowania walki. Zamiar stanowi też podstawę do wydania wstępnych zarządzeń rozpoznawczych.

Z zarządzenia rozpoznawczego sztabu wyższego wynikają: zadania jakie należy zrealizować na korzyść jego i sąsiadów, a także zadania jakie są przez nich realizowane na rzecz dywizji; rejony zastrzeżone; terminy składania meldunków i zapotrzebowań. Zarządzenie dostarcza również wiadomości o przeciwniku, zdobyte przez rozpoznanie przełożonego.

Wydaje się, że takie rozumienie podstaw organizacji rozpoznania stwarza dobre warunki do zachowania płynności, systematyczności, elastyczności, dokładności i terminowości rozpoznania.

4. Udział dowództwa dywizji zmechanizowanej w procesie organizacji rozpoznania

Proces przygotowania działań bojowych dywizji wymaga, by przebiegał on w sposób wysoce zorganizowany, a sama organizacja pracy w sztabie dywizji w zakresie planowania walki była ciągle usprawniana.x/

Badania wykazują, że tam gdzie dowódca, szef sztabu oraz pozostałe osoby funkcyjne odpowiedzialne za organizację rozpoznania właściwie rozumią te problemy, tam zwykle na czas zdobywane są informacje o przeciwniku, poprawnie dokonywana jest jego ocena oraz sprawnie przebiega proces przygotowania i prowadzenia walki.

Problem ten nabiera znaczenia w warunkach organizacji natarcia (w tym rozpoznania) dywizji po podejściu z głębi, gdzie czas będzie zazwyczaj skrajnie ograniczony. W tych warunkach powszechne zastosowanie znajdzie metoda równoległego przygotowania walki. Jej istotę stanowi organizowanie walki na szczeblach niższych natychmiast po ogłoszeniu zamiaru przez przełożonego, na podstawie wydanych przez niego wstępnych zarządzeń bojowych.xx/

Jak wykazują doświadczenia, metoda pracy równoległej pozwala na znaczne zyskanie na czasie i przeznaczenie go w większym stopniu dla bezpośrednich wykonawców planowanych zadań.

---

x/ S. PIOTROWSKI - Sposoby i kierunki usprawnienia pracy sztabu dywizji zmechanizowanej w podstawowych rodzajach działań bojowych - rozprawa doktorska. Wyd. ASG WP 1976, s. 35.

xx/Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP. Wyd. MON, W-wa, 1985, s. 47.

Schemat 2

MIEJSCE ORGANIZACJI ROZPOZNANIA W PROCESIE PRZYGOTOWANIA NATARCIA DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ

WSTĘPNE ZARZĄDZ. BOJOWE

ORGANIZACJA NATARCIA

1. Przyjęcie zadania bojowego
2. Analiza otrzymanego zadania KALKULACJA CZASU
3. Zapoznanie zastępców, oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk z zadaniem org.rozp. i rekonesansu
4. Wytyczne do przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji
5. Wydanie zarządzeń wstępnych
6. Ocena sytuacji
7. Określenie zamiaru i meldowanie go przełożonemu
8. Zapoznanie z zamiarem oficerów sztabu
9. Wydanie wstępnych zarządzeń bojowych
10. C.d. oceny sytuacji /zadania rozpoznania/
11. Podjęcie decyzji z mapy
12. Wydanie rozkazu bojowego
13. Wydanie wytycznych do zabezpieczenia natarcia, dowodzenia i kontroli
14. Rekonesans
15. Zatwierdzanie planów użycia rodzajów wojsk i planów zabezpieczenia działań bojowych
16. Organizacja współdziałania

ROZKAZ BOJOWY

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA

1. Przyjęcie zarządzenia rozpoznawczego i zapoznanie się z nim
2. Ocena stanu posiadanych sił i środków rozpoznania
3. Wymiana informacji z szefami rodzajów wojsk
4. Analiza i ocena posiadanych wiadomości o przeciwniku
5. Zapoznanie się z zadaniem bojowym
6. Przyjęcie zadań do organizacji rozpoznania i przyg. danych do decyzji
7. Organizacja pracy w wydziale rozpoznawczym
8. Wydanie zarządzenia wstępnego do batalionu rozpoznawczego
9. Uzgodnienia co do organizacji systemu rozpoznania z szefami RW
10. Uzgodnienie współdziałania z sąsiadami. Złożenie zapotrzeb. na wiad.
11. Meldowanie oceny przeciwnika i wstępnej propozycji org. rozp.
12. Przyg. meldunku oceny przeciwnika i koncepcji rozp. na podstawie zamiaru
13. Wydanie wstępnego zarządz. boj. dla br i wstępnych zarz. rozp. dla oddz.
14. Meldowanie oceny przeciwnika i koncepcji rozpoznania
15. Wydanie zarządzenia bojowego br i zarządzeń rozpoznawczych oddz.
16. Dalsze uzgodnienia z szefami rodzajów wojsk i sąsiadami
17. Przekazanie dowódcy br wytycznych do współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych
18. Rekonesans i rozwinięcie systemu rozpoznania
19. Zatwierdzenie planu rozpoznania
20. Udział w organizacji współdziałania
21. KONTROLA - UDZIELANIE POMOCY

Wypracowanie zamiaru

Wypracowanie decyzji

I ETAP

WYPRACOWANIE KONCEPCJI ROZPOZNANIA

PLANOWANIE NATARCIA

PLANOWANIE ROZPOZNANIA

W procesie organizacji rozpoznania szczególna rola przypada dowódcy dywizji, który ponosi za nie pełną odpowiedzialność.

Badania wykazują, iż dowódca i szef sztabu niekiedy nie doceniają problemów rozpoznania, czego przyczyną jest z jednej strony duża umowność w ćwiczeniach, z drugiej zaś brak znajomości problematyki rozpoznawczej, w tym szczególnie możliwości rozpoznawczych posiadanych sił i środków. Wyraża się to niekiedy w stawianiu nie w pełni realnych zadań.[x/] Takie podejście do problematyki rozpoznania w ogóle, jest nie do przyjęcia, a na przyszłym polu walki może okazać się zgubne, o czym świadczą przykłady z drugiej wojny światowej.[xx/]

Bezpośrednio po analizie zadania dowódca dywizji, lub w jego imieniu szef sztabu powinien postawić zadanie do rozpoznania, w którym winien określić: cel rozpoznania, główne zadania rozpoznania (jakie wiadomości i w jakim czasie należy zdobyć do czasu rozpoczęcia i w toku natarcia, na jakich obiektach - rejonach, kierunkach) skupić główny wysiłek podając rejony szczególnego zainteresowania oraz jakie dodatkowe (oprócz etatowych) siły i środki wydzielić do prowadzenia rozpoznania i jego zabezpieczenia.

---

x/ W ćwiczeniach dowódczo-sztabowych nr 200 z II kursem WWLąd., prowadzonych w latach 1986-88 do wydziałów rozpoznawczych w ćwiczących sztabach wyznaczano po 3-4 słuchaczy (etat wynosi 7). Mimo tak skromnej obsady, dowódcy ćwiczących dywizji (słuchacze) angażowali oficerów wydziału rozpoznawczego do prac nie związanych z organizacją rozpoznania, najczęściej w wydziale operacyjnym, mimo, że tam obsada z reguły przekraczała etat.

xx/J. KONIEW - Czterdziesty piąty. Wyd. MON, W-wa 1968, s. 270. "Gorzkie doświadczenie wojny uczy na wielu przykładach, że jeżeli dowódca rzetelnie nie wnika w sprawy rozpoznania, nie stawia mu jasnego zadania, to później znajduje się w trudnej sytuacji, nie jest w stanie ocenić, co się dzieje przed jego odcinkiem".

Cel, zadania i obiekty rozpoznania taktycznego wynikają przede wszystkim z aktualnej sytuacji bojowej, zakresu i treści zadania bojowego, stopnia znajomości przeciwnika, przewidywanego zamiaru jego działań oraz stanu i możliwości posiadanych sił i środków rozpoznania.

Celem rozpoznania w natarciu jest z reguły zdobycie wiadomości o przeciwniku i terenie, które pozwolą dowódcy powzięcie optymalnej decyzji i skuteczne dowodzenie oddziałami w toku walki.

Dla osiągnięcia wyznaczonego celu, siły i środki rozpoznania muszą wykonać podczas przygotowania i prowadzenia natarcia szereg trudnych do realizacji zadań.

Dowódca dywizji określając zadania rozpoznania w natarciu po podejściu z głębi, winien je precyzować według pewnych priorytetów. Zatem po analizie zadania najważniejsze będą te, które mają stanowić podstawę do powzięcia decyzji. W tym okresie zadania rozpoznania będą dotyczyły zdobycia przede wszystkim tych wiadomości o przeciwniku, które pozwolą na w miarę pełną i trafną ocenę jego ugrupowania i charakteru dalszych działań (np. rozpoznanie rozmieszczenia głównych elementów ugrupowania bojowego przeciwnika, ustalenie silnych i słabych stron jego obrony, zakresu i stopnia rozbudowy inżynieryjnej itp.).

W następnej kolejności dowódca określa zadania mające na celu zdobycie wiadomości między innymi o położeniu konkretnych obiektów w ugrupowaniu przeciwnika, których skuteczne porażenie ogniowe zapewni bezkolizyjne przejście dywizji do natarcia (np. określenie rozmieszczenia plutonowych punktów oporu batalionów pierwszego rzutu, stanowisk ogniowych artylerii i moździerzy, stanowisk dowodzenia i węzłów łączności, posterunków rozpoznania i WRE, posterunków radiolokacyjnych itp.).

Wreszcie ostatnią grupę zadań będą stanowiły te, których zdobycie zapewni pomyślne prowadzenie natarcia, wykluczy zaskoczenie ze strony przeciwnika i umożliwi pomyślne wykonanie zadania bojowego.(np. rozpoznanie kolejnych rubieży obronnych w głębi ugrupowania przeciwnika, rozmieszczenia naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, odwodów przeciwpancernych, oraz odwodów podchodzących z głębi do wykonania przeciwuderzeń i kontrataków).

Jest oczywiste, że cel i zadania rozpoznania będą precyzowane w każdym przypadku inaczej z uwzględnieniem konkretnej sytuacji bojowej, charakteru zadania bojowego, działalności przeciwnika i posiadanych o nim wiadomości. Oprócz tego w czasie prowadzenia natarcia mogą wyłonić się całkowicie inne zadania, do wykonania których trzeba będzie nie tylko skierować z innych kierunków (rejonów) lub wydzielić z odwodu dodatkowe siły i środki rozpoznania, lecz także przenosić główny wysiłek rozpoznania na aktualnie najważniejsze obiekty, kierunki lub rejony. Stąd niezwykle ważnym jest, aby dowódca przewidując rozwój sytuacji stawiał zadania do rozpoznania z odpowiednim wyprzedzeniem.

Ponadto dowódca winien określić terminy realizacji postawionych zadań rozpoznawczych i na bieżąco kontrolować ich wykonanie, a jeśli zajdzie potrzeba korygować je lub nawet zmieniać.

Jeśli zajdzie potrzeba, dowódca dywizji może przydzielić dodatkowe (poza etatowymi) siły i środki do rozpoznania na podstawie przedstawionych mu kalkulacji i uzasadnień przez szefa sztabu lub szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

Ponadto w zakresie rozpoznania dowódca zapoznaje się z planem rozpoznania i zatwierdza go.

Głównym organizatorem i koordynatorem przedsięwzięć rozpoznawczych jest szef sztabu. Kieruje on działalnością rozpoznawczą dywizji. Odpowiada za organizację rozpoznania, ciągłość i efektywność jego prowadzenia oraz ukierunkowanie głównego wysiłku.

Po postawieniu zadań do rozpoznania przez dowódcę (na ich podstawie) szef sztabu wydaje wytyczne do organizacji rozpoznania szefowi wydziału rozpoznawczego oraz szefom rodzajów wojsk, w których winien określić:

- szczegółowe zadania dla poszczególnych rodzajów rozpoznania oraz kolejność i terminy ich wykonania;
- główny wysiłek rozpoznania, do czasu rozpoczęcia natarcia i w toku natarcia;
- najważniejsze obiekty, rejony, kierunki i rubieże, które powinny być rozpoznane w pierwszej kolejności;
- sposób wykorzystania posiadanych sił i środków rozpoznania;
- zasadnicze problemy współdziałania;
- sposób organizacji kierowania rozpoznaniem;
- zabezpieczenie działań rozpoznawczych;
- model obiegu informacji;
- czas rozwinięcia poszczególnych elementów systemu rozpoznania oraz terminy opracowania dokumentów bojowych.

Szef sztabu na bieżąco winien śledzić przebieg organizacji rozpoznania i udzielać w tym względzie wszechstronnej pomocy.

Na podstawie zadań postawionych przez dowódcę i wytycznych szefa sztabu wydział rozpoznawczy sztabu dywizji oraz szefowie rodzajów wojsk przystępują do organizacji rozpoznania.

Bezpośrednim organizatorem i wykonawcą całokształtu przedsięwzięć rozpoznawczych na szczeblu dywizji jest szef wydziału rozpoznawczego, który ściśle współpracuje w tym zakresie z wydziałem operacyjnym, szefami rodzajów wojsk, dowództwem eskadry śmigłowców i innymi komórkami organizacyjnymi sztabu dywizji. Odpowiada on za organizację i kierowanie rozpoznaniem na szczeblu dywizji oraz terminowe informowanie dowódcy i szefa sztabu o przeciwniku, a także położeniu i stanie organów rozpoznawczych.

Szefowie rodzajów wojsk osobiście lub poprzez swoich oficerów do spraw rozpoznania oraz szef rozpoznania eskadry śmigłowców biorą udział w organizowaniu rozpoznania, uzgadniając z szefem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji sprawy związane z zadaniami i użyciem podległych im pododdziałów rozpoznawczych w ramach systemu rozpoznania dywizji. Opracowują oni własne plany użycia sił i środków rozpoznania, organizują rozpoznanie w podległych im pododdziałach rodzajów wojsk i kierują nim. Studiują zdobyte wiadomości o przeciwniku i terenie oraz przekazują je niezwłocznie do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

5. Organizacja pracy wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji

Szczególna rola w procesie organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji przypada wydziałowi rozpoznawczemu, który jest bezpośrednim organizatorem i koordynatorem wszystkich przedsięwzięć w tym zakresie. Podlega on bezpośrednio szefowi sztabu, a pod względem funkcjonalnym szefowi oddziału rozpoznawczego sztabu wyższego. Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji odpowiada za organizację, kierowanie i funkcjonowanie całego systemu rozpoznania w dywizji. Dlatego też odpowiednie zorga-

nizowanie pracy tego wydziału jest jednym z podstawowych warunków realizacji wszystkich przedsięwzięć organizacji rozpoznania.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji ustala kto i w jakim zakresie ma być zaangażowany do wykonywania określonych przedsięwzięć. Powinien on dążyć do równomiernego obciążenia oficerów wydziału zgodnie z ich zakresem odpowiedzialności, doświadczeniem i umiejętnościami. Należy dążyć do tego, aby każdy oficer wydziału potrafił wykonywać różne zadania objęte organizacją rozpoznania w takim stopniu, aby nieobecność któregoś z nich nie wpływała ujemnie na jakość realizowanych przedsięwzięć.

Po zapoznaniu się z zadaniem bojowym oraz zadaniami rozpoznania i wytycznymi szefa sztabu, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji zapoznaje z nimi oficerów wydziału i organizuje pracę.

Z doświadczeń prowadzonych ćwiczeń[x/] wynika, że bardzo często po otrzymaniu wytycznych wydział rozpoznawczy sztabu dywizji cały wysiłek skupia na planowaniu rozpoznania zgodnie z nowym zadaniem dywizji i nie zwraca uwagi na dalsze kierowanie rozpoznaniem.

Chcąc uniknąć tego rodzaju błędów szef wydziału rozpoznawczego organizując pracę wydziału powinien uwzględnić w podziale obowiązków potrzebę równoległej realizacji następujących czynności:

---

x/ Dwuszczeblowe ćwiczenie dowódczo-sztabowe nr 200 z I i II kursem WWL - czerwiec 1988 r. - również z doświadczeń własnych autora, podczas pracy na stanowisku szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

HARMONOGRAM CZYNNOŚCI WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO DYWIZJI W PROCESIE ORGANIZACJI SYSTEMU ROZPOZNANIA /wariant/ Schemat 3

Osoby funkcyjne WR / Przedsięwzięcia organizacji natarcia	Szef wydziału rozpoznawczego	St.oficer d/s rozpoznania ogólnowojskowego	Oficer d/s rozpoznania radioelektronicznego	Oficer d/s działań specjalnych	Oficerowie-tłumacze /2/	Odczytywacz zdjęć lotniczych
Kierowanie zajmowaniem rejonu wyjściowego.	Kieruje pracą wydziału rozpoznawczego i br w okresie zajmowania rejonu wyjściowego.	Dokonuje zestawienia sił i środków rozpoznania,uogólnia posiadane wiadomości o przeciwniku i przekazuje je szefowi wydziału rozpoznawczego	Przyjmuje informację o stanie sił i środków rozpoznania radioelektronicznego. Zdobyte wiadomości o przeciwniku przekazuje st.oficerowi d/s rozpoznania ogólnowojskowego.	Przyjmuje informację o stanie ks. Zdobyte wiadomości o przeciwniku przekazuje st.oficerowi d/s rozpoznania ogólnowojskowego.	Przyjmują meldunki i informacje o przeciwniku ze sztabu wyższego,od sąsiadów i szefów rodzajów wojsk oraz nanoszą je na mapę informacyjną.	Odbiera meldunki z pokładu samolotu i od eśm,interpretuje zdjęcia lotnicze /o ile je posiada/,zdobyte informacje o przeciwniku nanosi na mapę informacyjną.
0	Zapoznaje się z zarządzeniem rozpoznawczym sztabu wyższego. Ocenia stan posiadanych sił i środków rozpoznania. Wymienia informacje z szefami RW. Analizuje i ocenia posiadane wiadomości o przeciwniku.	Udaje się do sztabu wojsk będących w styczności z przeciwnikiem: -przekazuje uzyskane wiadomości przez techniczne środki łączności /TŚP/; -uzgadnia miejsca,rubieże oraz czas i sposób rozwinięcia własnych sił i środków rozp.; -uzgadnia sposób przejęcia dowodzenia elementami rozpoznawczymi działającymi w ugrupowaniu przeciwnika.	Przyjmuje informacje przekazywane przez st.oficera d/s rozp.ogólnowojskowego od wojsk w styczności i przekazuje je szefowi wydziału.	Wykonuje doraźne zadania zleone mu przez szefa wydziału. Przygotowuje dokumenty /formularze/ do planowania.	Pobierają i przygotowują mapy kierunku przyszłych działań.	
Zapoznanie z zadaniem bojowym Wytyczne do organizacji rozpoznania i przygotowania danych do decyzji. Ocena sytuacji przez dowódcę /osobista/i określenie zamiaru	Zapoznaje wydział z zadaniem. Organizuje pracę wydziału.		Zapoznają się z zadaniem oraz wytycznymi szefa wydziału rozpoznawczego do organizacji rozpoznania i przygotowania danych do decyzji.			
S 1 GODZ	Przedstawia dowódcy posiadane wiadomości o przeciwniku oraz stan sił i środków rozpoznania.		Opracowuje i przekazuje do wydziału operacyjnego niezbędne kalkulacje dotyczące przeciwnika.	Opracowuje i przekazuje zarządzenie wstępne do br oraz zapotrzebowanie na wiadomości do sztabu wyższego.	Wspólnie z oficerem d/s rozpoznania radioelektronicznego dokonują kalkulacji czasowo-przestrzennych dotyczących przeciwnika.	Utrzymuje łączność i przyjmuje meldunki.
Zapoznanie sztabu z zamiarem.	Zapoznaje wydział z zamiarem i określa dalsze czynności z niego wynikające.	Zapoznają się z zamiarem i dalszymi wytycznymi szefa wydziału rozpoznawczego			do organizacji rozpoznania.	
2 GODZ A	Składa dowódcy meldunek oceny przeciwnika i przedstawia koncepcję rozpoznania.	Wspólnie z szefem wydziału przygotowuje meldunek oceny przeciwnika i koncepcji rozp.	Opracowuje i przekazuje wstępne zerządzenie rozpoznawcze do oddziałów.	Opracowuje i przekazuje wstępne zarządzenie bojowe do br.	Nanoszą na plan rozpoznania niezbędne wiadomości o przeciwniku. Prowadzą na bieżąco: -dziennik wiadomości o przeciwniku; -dziennik ewidencji jeńców i zdobytych dokumentów oraz uzbrojenia i wyposażenia wojsk przeciwnika; -protokóły przesłuchania jeńców; -wykaz jednostek przeciwnika /identyfikator/.	Opracowuje i składa zapotrzebowanie na zdjęcia lotnicze. W dalszym ciągu odpowiada za utrzymanie łączności rozpoznania. Wspólnie z tłumaczami przyjmuje i przekazuje meldunki.
Ocena sytuacji c.d.	Uzgadnia współdziałanie z sąsiadami i szefami rodzajów wojsk.	Opracowuje plan rozpoznania zgodnie z wytycznymi szefa wydziału.	Planuje użycie krrel, daje w tym zakresie wytyczne do sztabu br. Nadzoruje rozwinięcie krrel.	Planuje użycie ks i daje w tym zakresie wytyczne do sztabu br.		
3 GODZ N Podjęcie decyzji z mapy.	Kieruje planowaniem rozpoznania.	Opracowuje legendę do planu rozpoznania. Przekazuje dane do legendy dla wydziału operacyjnego.		Sporządza załączniki do legendy w zakresie działań specjalnych.		
		Opracowuje zarządzenie bojowe dla br.	Opracowuje zarządzenia rozpoznawcze do oddziałów.		Opracowują i przesyłają do jednostek komunikat rozpoznawczy.	
Wydanie rozkazu bojowego. Wytyczne do zabezpieczenia natarcia,dowodzenia i kontroli.	Wydaje zarządzenie bojowe dla br i zarządzenia rozpoznawcze dla oddziałów. Wydaje wytyczne dowódcy br do współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych.	Kończy opracowywanie legendy do planu rozpoznania.	Sprawuje nadzór nad prowadzeniem rozpoznania radioelektronicznego.	Sprawuje nadzór nad przygotowaniem ks do działań ,a następnie kieruje jej działalnością. Składa propozycje szefowi wydziału co do celowości użycia grup rozpoznawczych. Doraźnie może udzielać pomocy w zakresie organizacji a następnie kierowania innymi rodzajami rozpoznania. Z ramienia wydziału rozpoznawczego współdziała z szefem saperów,szefem obrony przeciwchemicznej i eskadrą śmigłowców.		
4 GODZ C Rekonesans.	Bierze udział w rekonesansie z dowódcą dywizji. Prowadzi rekonesans z dowódcą br, uszczegółowia zadania,problemy współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych w terenie. Dokonuje rozwinięcia systemu rozpoznania.	Koordynuje pracę wydziału rozpoznawczego z innymi komórkami sztabu. Kończy opracowanie dokumentacji rozpoznawczej.			Jeden tłumacz wyjeżdża z szefem wydziału na rekonesans. Drugi tłumacz pomaga w opracowaniu dokumentacji planistycznej.	
Zatwierdzanie planów użycia rodzajów wojsk. Organizacja współdziałania.	Przedstawia dowódcy plan rozpoznania do zatwierdzenia. Bierze udział w organizacji współdziałania.	Prowadzi dziennik działań. Utrzymuje stały kontakt z wydziałem operacyjnym.	Z ramienia wydziału rozpoznawczego utrzymuje współdziałanie z oficerem rozpoznania artylerii.		W zakresie przesłuchiwania jeńców współdziałają z wydziałem wychowawczym i żandarmerią wojskową.	Współdziała z eskadrą śmigłowców w zakresie wymiany informacji.

- kierowanie dotychczasowym systemem rozpoznania;

- utrzymanie ciągłej łączności z przełożonym, sąsiadami i wewnątrz sztabu dla zapewnienia ciągłego napływu wiadomości o przeciwniku;

- stawianie zadań rozpoznawczych natychmiast po ich sprecyzowaniu;

- przygotowanie danych do decyzji dowódcy;

- realizację czynności na rzecz innych komórek sztabu, a zwłaszcza wydziału operacyjnego;

- planowanie rozpoznania zgodnie z otrzymanym zadaniem.

Jeden z możliwych wariantów podziału zadań w wydziale rozpoznawczym sztabu dywizji przedstawiono w prezentowanym harmonogramie czynności - schemat 3. Uwzględniono w nim pełną obsadę etatową wydziału, która zapewnia harmonijną realizację zadań. W wypadku niepełnej obsady zachodzi potrzeba rozdziału zadań na innych oficerów wydziału, a w szczególnych przypadkach zaangażowania nawet oficerów sztabu batalionu rozpoznawczego.

Praca wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji uzależniona jest również od stylu pracy dowódcy dywizji i szefa sztabu oraz musi uwzględniać harmonogram pracy całego sztabu.

WNIOSKI:

1. Organizacja rozpoznania jest procesem ciągłym i niezwykle złożonym. Wymaga to od organizatorów pełnego zaangażowania, merytorycznego przygotowania i umiejętności organizatorskich.

2. Organizacja rozpoznania jest integralnym elementem przygotowania natarcia dywizji po podejściu z głębi i wpływa

decydująco na efektywność pracy całego sztabu.

3. W procesie organizacji rozpoznania główna rola inspiratorska przypada dowódcy dywizji i szefowi sztabu, co w głównej mierze zależy od ich merytorycznego przygotowania.

4. Wydział rozpoznawczy sztabu dywizji oprócz merytorycznego przygotowania winien stanowić dobrze zgrany zespół, aby mógł spełnić stojące przed nim wymagania.

ROZDZIAŁ IV

ZASADNICZE PRZEDSIĘWZIĘCIA ORGANIZACJI ROZPOZNANIA

Niniejszy rozdział prezentuje próbę odpowiedzi na następujące pytania:

1. Co jest treścią organizacji rozpoznania w natarciu DZ po podejściu z głębi?
2. Jaka winna być zachowana kolejność przedsięwzięć organizacji rozpoznania?
3. Co decyduje o sprawności organizacji rozpoznania?
4. Według jakich zasad należy organizować rozpoznanie?

1. Wypracowanie koncepcji[x/] rozpoznania

Proces wypracowania koncepcji rozpoznania rozpoczyna się z chwilą otrzymania wstępnego zarządzenia rozpoznawczego (zarządzenia rozpoznawczego) z wyższego sztabu i kończy z chwilą jej zatwierdzenia przez dowódcę.

Koncepcja rozpoznania jest niezwykle ważnym i podstawowym elementem jego organizacji. Stanowi ona podstawę między innymi do opracowania i wydania wstępnego zarządzenia bojowego batalionowi rozpoznawczemu oraz wstępnych zarządzeń rozpoznawczych pułkom zmechanizowanym i oddziałom rodzajów wojsk. Jest ona też podstawą do planowania rozpoznania.

---

x/ Koncepcja - ogólne ujęcie, obmyślony plan działania, rozwiązania czegoś, teoria, pomysł, projekt - Słownik Języka Polskiego. Wyd. PWN, Warszawa 1979, T.I, s. 983.

Wypracowanie koncepcji winno przebiegać w dwóch etapach. Etap pierwszy od czasu wpłynięcia wstępnego zarządzenia rozpoznawczego ze sztabu wyższego do czasu otrzymania wytycznych do organizacji rozpoznania i etap drugi - do czasu zameldowania jej dowódcy.

W etapie pierwszym szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji wraz ze starszym oficerem do spraw rozpoznania ogólnowojskowego i oficerami do spraw rozpoznania radioelektronicznego i działań specjalnych dokonują:

- oceny posiadanych wiadomości o przeciwniku w przyszłym pasie rozpoznania (pasie natarcia) dywizji;

- selekcji obiektów przeciwnika pod względem ich ilości, ważności i kolejności rozpoznania oraz przydziału dla poszczególnych rodzajów rozpoznania;

- oceny posiadanych sił i środków rozpoznania ogólnowojskowego, radioelektronicznego i działań specjalnych;

- określenia ilości i składu elementów rozpoznawczych oraz ich możliwości;

- kalkulacji związanych z przygotowaniem pododdziałów do wykonania zadań rozpoznawczych i dostosowania systemu rozpoznania do warunków natarcia;

- określenia sposobów użycia i działania wydzielonych elementów rozpoznawczych;

- określenia dodatkowych potrzeb w zakresie rozpoznania.

Na podstawie powyższej analizy szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji powinien określić wstępną koncepcję rozpoznania, dotyczącą użycia sił i środków rozpoznania będących w jego dyspozycji i o ile to możliwe przedstawić ją szefowi sztabu

lub dowódcy jeszcze przed postawieniem zadań i wydaniem wytycznych do organizacji rozpoznania. Siły i środki batalionu rozpoznawczego winny stanowić rdzeń systemu rozpoznania dywizji.

Zaletą przedstawienia dowódcy dywizji i szefowi sztabu wstępnej koncepcji rozpoznania jest między innymi to, że będzie on miał możliwość realnego postawienia zadań, a szef sztabu wydania precyzyjnych wytycznych do organizacji rozpoznania oraz określenia roli i miejsca rozpoznania rodzajów wojsk w tworzonym systemie.

Biorąc pod uwagę zadania i wytyczne do organizacji rozpoznania oraz znając zadania rozpoznania rodzajów wojsk, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji przystępuje do drugiego etapu wypracowania koncepcji rozpoznania. Uwzględniając zamiar dowódcy dywizji otrzymane zadania i wytyczne, dokonuje szczegółowych uzgodnień z szefami rodzajów wojsk, szefem rozpoznania eskadry śmigłowców i innymi komórkami organizacyjnymi sztabu dywizji po czym precyzuje koncepcję rozpoznania, którą melduje dowódcy dywizji zwykle podczas oceny sytuacji.
W koncepcji organizacji rozpoznania szef wydziału rozpoznawczego z reguły określa:

- cel, zadania rozpoznania oraz kolejność ich realizacji;
- skład systemu rozpoznania i sposób jego funkcjonowania z podziałem odpowiedzialności na podsystemy - rodzaje rozpoznania;
- prośby do dowódcy dotyczące zwłaszcza zabezpieczenia działań rozpoznawczych i ewentualnego wydzielenia dodatkowych sił i środków do rozpoznania.

nych do wypracowania przez dowódcę decyzji i dowodzenia.

Produktem finalnym planowania jest plan rozpoznania, który podpisuje szef sztabu i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, a zatwierdza dowódca dywizji.

Zgodnie z teorią organizacji i kierowania, obmyślenie sposobu działania - to projekt (koncepcja - przyp. S.W.) tego działania. Projekt uzupełniony decyzją wykonania - to plan.x/

Dobry plan powinien być: 1) celowy, 2) wykonalny (o czym można się przekonać stanowczo dopiero po dokonaniu próby realizacji), 3) zgodny wewnętrznie, 4) możliwie najbardziej operatywny, 5) gibki, elastyczny, zwrotny, 6) w należytym stopniu szczegółowy, 7) w należytym stopniu długodystansowy, 8) terminowy (tj. powinien zawierać terminy, w których cały plan i jego poszczególne elementy powinny być zrealizowane), 9) zupełny (czyli powinien zawierać wszystko, co jest konieczne do osiągnięcia celu), 10) racjonalny, 11) sprawny, 12) komunikatywny.xx/

Plan rozpoznania spełniający powyższe wymagania może stanowić kanwę do racjonalnego użycia posiadanych sił i środków oraz sprawnego nimi kierowania.

W dywizji rozpoznanie planuje się w zasadzie na dzień walki, przy czym zarówno na okres przygotowania jak i jej prowadzenia. Szczegółowo planuje się rozpoznanie na okres przygotowania walki i na głębokość zadania bliższego.

---

x/ Jan ZIELENIEWSKI - Organizacja i zarządzanie. Wyd. PWN, W-wa 1969, s. 207.

xx/ Tamże, s. 209.

Doświadczenie wykazuje, że sukces rozpoznania osiąga się poprzez szczegółowo przemyślany plan,właściwe wykorzystanie posiadanych sił i środków rozpoznania oraz postawienie organom rozpoznania precyzyjnych i jasnych zadań, ześrodkowanie głównych wysiłków rozpoznania na głównym kierunku działania naszych wojsk lub wykrycie głównego zgrupowania przeciwnika, a także wydzielenie wystarczającego odwodu rozpoznania. Doświadczenie wykazuje, że rozpoznania w żadnym wypadku nie należy organizować i prowadzić szablonowo, gdyż w większości wypadków przynosiło to niepowodzenie.x/

Planowanie rozpoznania winno zapewnić:

- pełne i efektywne wykorzystanie możliwości sił i środków rozpoznania;
- elastyczny manewr siłami i środkami rozpoznania dla potęgowania wysiłku w czasie działań bojowych;
- objęcie rozpoznaniem maksymalnej ilości obiektów przeciwnika mających zasadnicze znaczenie dla wykonania zadania bojowego;
- zdecydowane ześrodkowanie sił i środków na główne rejony (obiekty, kierunki) rozpoznania;
- skryte przygotowanie działań rozpoznawczych;
- żywotność systemu kierowania rozpoznaniem (zdolność do szybkiego odtworzenia w wypadku jego naruszenia).

Przystępując do planowania rozpoznania należy przyjąć pewną metodę postępowania, której treścią może być:

---

x/ W działaniach 1 Armii WP pod Puławami i Dęblinem rozpoznanie (głównie wypady) organizowane było zbyt szablonowo i nie przyniosło oczekiwanych rezultatów. - R.ROMAŃCZUK - Organizacja i prowadzenie rozpoznania w operacjach zaczepnych i obronnych 1 Armii Wojska Polskiego (lipiec 1944 - maj 1945), rozprawa doktorska, Wyd. ASG WP 1985.

- ocena potrzeb i możliwości rozpoznania;
- podział zadań na poszczególne rodzaje rozpoznania;
- planowanie użycia poszczególnych rodzajów rozpoznania;
- wykonanie planu rozpoznania.

2.1. Ocena potrzeb i możliwości rozpoznania

Dokonując oceny potrzeb rozpoznania należy przeanalizować posiadane wiadomości o przeciwniku i wynikające z nich obiekty rozpoznania oraz określić przewidywane obiekty, które mogą znaleźć się w pasie natarcia dywizji, a wymagające wykrycia i rozpoznania. Następnie należy określić obiekty, które można rozpoznać własnymi siłami oraz te, które może rozpoznać sztab wyższy lub sąsiedzi. Na tej podstawie składa się zapotrzebowanie na wiadomości i zdjęcia lotnicze.

Oceniając obiekty rozpoznawane własnymi siłami i środkami winno się dokonać ich podziału pod względem kolejności rozpoznania oraz na te, które wymagają ciągłego i okresowego rozpoznania. Powinno się również uwzględnić nakazane terminy ich rozpoznania i dostarczenia wiadomości użytkownikom. Ponadto określa się ważne do rozpoznania obiekty terenowe oraz ważne rejony (rubieże) z punktu widzenia działań bojowych dywizji, jak: rejon desantowania taktycznego desantu powietrznego, rubież wprowadzenia drugiego rzutu, rubież odparcia kontrataku, odcinek forsowania przeszkody wodnej itp., które dowódca dywizji może określić jako rejony szczególnego zainteresowania.

Z tabeli 2 (s. 49) wynika, że w pasie natarcia dywizji może znaleźć się ogółem około 150[x/] obiektów do rozpoznania, z tego około

x/ W naliczeniach przyjęto strukturę organizacyjną DZ(RFN).

80 pierwszej kolejności rozpoznania, wymagających ciągłego rozpoznania aż do czasu ich zniszczenia (rozbicia). Na kierunku głównego uderzenia z ogólnej liczby obiektów może być około 30 %, co oznacza, że tam powinien być skupiony główny wysiłek rozpoznania.

Niezwykle trudnym problemem jest określenie możliwości rozpoznawczych poszczególnych rodzajów rozpoznania. Składa się na nie kompleks ilościowych i jakościowych zadań rozpoznawczych wykonywanych w określonym czasie i w konkretnej sytuacji bojowej. Możliwości sił i środków rozpoznawczych zależą od ich etatowej struktury organizacyjnej, stopnia i jakości technicznego wyposażenia, zabezpieczenia tyłowego, a także od konkretnych wymogów sytuacji bojowej, w której przebiega proces wykrywania obiektów przeciwnika i uzyskiwania informacji rozpoznawczych (skład bojowy przeciwnika, charakter jego działalności bojowej, przeciwdziałanie naszemu rozpoznaniu, właściwości terenu, warunki meteorologiczne, pora roku, doby itp.). Na możliwości rozpoznawcze mają wpływ też takie czynniki, jak wyszkolenie bojowe, morale i dyscyplina stanu osobowego, a także umiejętności dowództw w organizowaniu rozpoznania.

Z powyższego wynika, iż możliwości rozpoznawcze są wartością zmienną i w zależności od sytuacji mogą się zmniejszać lub zwiększać, a niektóre czynniki na nie wpływające są wręcz niemierzalne i muszą być przyjmowane szacunkowo. Dlatego też każdorazowe ich określanie powinno być poprzedzone dokładną analizą sytuacji w rejonie rozpoznania dla poszczególnych elementów rozpoznawczych i dopiero wówczas mogą być wyrażone w

sposób ogólny, według zadań rozpoznawczych dla poszczególnych rodzajów rozpoznania.

W każdym jednak przypadku możliwości rozpoznawcze są określane ilościowymi oraz jakościowymi parametrami, do których przede wszystkim należy zaliczyć:

- ilość wydzielanych elementów rozpoznawczych;
- stopień ich manewrowości;
- ilość obiektów rozpoznania;
- stopień dokładności określania współrzędnych położenia obiektów;
- szybkość obiegu informacji rozpoznawczych.

Tabela 3 przedstawia możliwości elementów rozpoznawczych wszystkich rodzajów rozpoznania występujących na szczeblu dywizji.

Dane zawarte w tej tabeli wymagają odpowiedniej interpretacji. Porównując ogólne możliwości rozpoznawcze z przedstawionymi wcześniej potrzebami wydawać się może, iż występujące na szczeblu dywizji siły i środki do tego przeznaczone w pełni zabezpieczają jej potrzeby, a nawet je przewyższają. Z uwagi jednak na potrzebę uwiarygodnienia (zaliczenia do informacji pewnych) zdobytych informacji wymagane jest potwierdzenie ich przez kilka źródeł rozpoznania, w związku z tym możliwości te zmniejszą się 2-3 krotnie i wyniosą odpowiednio 33-37, 67-85 i 224-372 obiektów. W tej sytuacji zajdzie potrzeba odpowiedniej selekcji obiektów pod względem ich ważności lub wydzielenia dodatkowych sił do prowadzenia rozpoznania. Warto tu również zauważyć, iż nie zostały wliczone możliwości rozpoznania podległych pułków, którym również należy określić zadania w ich pasach natarcia w ramach pasa natarcia dywizji.

ORIENTACYJNE MOŻLIWOŚCI POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW ROZPOZNANIA NA SZCZEBLU DZ

Tabela 3

Lp.	Rodzaj rozpoznania	Ilość organizowanych elementów rozpoznawczych	Szacunkowa ilość rozpoznaw.obiektów			Uwagi
			jednorazowo /ciągle/	okresowo co 3-4 godz.	w ciągu doby	
1.	Ogólnowojskowe/1i2 kr/	jeden CR lub 6 SPR lub 18PO	18	36-54	60-90	Przy utrzymaniu w odwodzie 1/3 ilości sił i środków,możliwości zmniejszą się o 33%
2.	Działania specjalne /ks/	5 GR	5	5-10	10	
3.	Radioelektroniczne:	3post.namierzania	1	10-15rdst/h	100-150	Zasięg maksymalny rozpoznania 30-40km.
	/krrel/	2aparatownie AROKU-4	8-16	24-48	132-264	
	plrrlok	3 PO	3	3-6	9-18	Zasięg rozpoznania 8-10km
4.	Artyleryjskie:wzrokowe	21PO	21	42	84-126	
	dźwiękowe	4plac.wki dźwięk.	1	3/godz	8-10	strzelających baterii
5.	Inżynieryjne	IPF i 2IPO lub 3IPR lub 1SIPR	3	3-6	9-18	drrinż mogą wchodzić w skład SPR
6.	Skażeń	2-3 POsk i 4 PRsk	2-3	4-6	12-18	drrsk mogą wchodzić w skład SPR
7.	Powietrzne	4śmigłowce Mi-2	4	4-8	24-40	przy 12-15 ś/wylotach na dobę
		Ogółem	66-75	134-169	448-744	

1. Opracowano na podstawie:-Zbiór norm szkoleniowych pododdz.rozpoznania ogólnowojsk. Wyd.MON 1988,s 11-18
-Podstawowe kalkulacje operacyjno-taktyczne. Wyd.MON 1988,s.30,119
-Instrukcja WRiA-zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania. Wyd.1979,s.21-25
-Siły i środki rozpoznania pułku,dywizji,armii i frontu. Wyd.ASG WP 1983,zał.1

2. Do kalkulacji przyjęto obiekty wyszczególnione w tabeli 2,jako podstawowe obiekty rozpoznania /nie dotyczy obiektów rozpoznania radioelektronicznego/.

Dodając siły i środki podległych pułków, możliwości te wzrosną : w zakresie rozpoznania ogólnowojskowego o 66 %, artyleryjskiego o 42 %, inżynieryjnego o 66 % i skażeń o około 100 %.

Przedstawione potrzeby i możliwości rozpoznania upoważniają do stwierdzenia, iż występujące na szczeblu dywizji siły i środki rozpoznania w zasadzie są w stanie rozpoznać przeciwnika w pasie natarcia dla potrzeb porażenia ogniowego i dowodzenia, pod warunkiem ich celowego użycia.

2.2. Podział zadań na poszczególne rodzaje rozpoznania

Uwzględniając obecne poglądy na prowadzenie obrony w warunkach wojny konwencjonalnej, do podstawowych zadań rozpoznania należy:

- rozpoznanie naziemnych elementów systemów broni precyzyjnej;
- rozpoznanie systemów dowodzenia, kierowania ogniem, węzłów łączności oraz wojny radioelektronicznej;
- rozpoznanie środków przenoszenia broni jądrowej oraz składów amunicji specjalnej;
- rozpoznanie składu i ugrupowania przeciwnika w pasie natarcia dywizji oraz określenie przewidywanego sposobu jego dalszych działań;
- ustalenie rejonów ześrodkowania odwodów, ich składu oraz czasu i rubieży ich rozwinięcia do wykonania kontrataków;
- rozpoznanie rubieży obronnych w głębi ugrupowania przeciwnika;
- ustalenie charakteru terenu, rodzaju umocnień inżynieryjnych oraz zniszczeń i przeszkód;

- rozpoznanie dogodnych rejonów do wysadzenia taktycznych desantów powietrznych;

- wykrycie środków obrony przeciwlotniczej oraz bazowania i charakteru działań lotnictwa, a szczególnie śmigłowców przeciwpancernych;

- ustalenie wyników ogniowego porażenia przeciwnika przez własne lotnictwo, artylerię i wojska rakietowe;

- rozpoznanie skażeń przemysłowych terenu;

- określenie warunków meteorologicznych w rejonie działań bojowych;

- ustalenie stanu zaopatrzenia wojsk przeciwnika, szczególnie w amunicję specjalną;

- ustalenie symptomów wskazujących na możliwość przejścia przeciwnika do działań z użyciem broni jądrowej.

Pomyślne wykonanie powyższych zadań można osiągnąć poprzez połączone działania sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania i ich ścisłe współdziałanie.

Z treści wymienionych zadań wynika, że główny ciężar odpowiedzialności za ich wykonanie spada na rozpoznanie ogólnowojskowe i działania specjalne oraz rozpoznanie radioelektroniczne.

W okresie przygotowania natarcia największe możliwości rozpoznania przeciwnika posiada rozpoznanie radioelektroniczne, które rozwinięte w ugrupowaniu wojsk własnych będących w styczności prowadzi rozpoznanie w całym pasie natarcia dywizji i na całą głębokość zadania bojowego. Winno ono wykryć przede wszystkim ugrupowanie oddziałów i pododdziałów przeciwnika, szczególnie jego środków napadu jądrowego, miejsca rozmieszczenia stanowisk dowodzenia i kierowania ogniem, środki rozpoznania i wojny radioelektronicznej. Będzie to w tym okresie jedno

z głównych źródeł wiadomości o przeciwniku, które też będzie dostarczało danych do efektywnego użycia pozostałych rodzajów rozpoznania. W toku natarcia rozpoznanie radioelektroniczne śledzi zmiany zachodzące w ugrupowaniu przeciwnika, rozpoznaje nowe rejony stanowisk startowych rakiet, stanowisk dowodzenia i węzłów łączności oraz wszystkich obiektów promieniujących energię elektromagnetyczną.

Dla działań specjalnych należy planować głównie takie zadania jak: wykrywanie, lokalizację a niekiedy niszczenie naziemnych elementów systemów broni precyzyjnej, środków wojny elektronicznej, stanowisk dowodzenia i węzłów łączności, środków przenoszenia broni jądrowej, środków obrony przeciwlotniczej, rozpoznanie rejonów rozmieszczenia odwodów, lotnisk, lądowisk oraz obiektów terenowych w rejonie działania.

Pozostałe zadania w głębi ugrupowania przeciwnika będą realizowane przez rozpoznanie ogólnowosjkowe.

Rozpoznanie powietrzne, prowadzone ze śmigłowców, w zasadzie znad ugrupowania wojsk własnych może wykrywać obiekty w ugrupowaniu przeciwnika na głębokość do 10-15 km, jednak dokładność określenia współrzędnych nie sprzyja wykonaniu ognia przez artylerię i wojska rakietowe. Może ono wykonywać takie zadania jak: wykrywanie i ustalanie rejonów rozmieszczenia stanowisk startowych rakiet i artylerii na stanowiskach ogniowych, rejonów ześrodkowania odwodów; rozpoznania i ustalania przebiegu przedniego skraju obrony, rozbudowy inżynieryjnej i systemu zapór; potwierdzanie rozmieszczenia już rozpoznanych obiektów, a także przerzut grup rozpoznawczych i kierowanie ogniem artylerii.

Rozpoznanie artyleryjskie wykonuje zadania głównie dla potrzeb ognia artylerii i w minimalnym zakresie dla rakiet. Jak wynika z dotychczasowej praktyki mimo, iż rozpoznanie artyleryjskie nie zabezpiecza w pełni potrzebnej ilości obiektów dla ognia rakiet i artylerii, to w dalszym ciągu utrzymuje się pogląd o jego wyłączności, poza działaniami specjalnymi z uwagi na to, że jako jedyne określają położenie obiektów z dokładnością odpowiadającą wymogom tego ognia.
Zdaniem autora jest to podejście z gruntu niesłuszne.

W ostatnich latach rozpoznanie ogólnowojskowe zostało wyposażone w nowoczesny sprzęt rozpoznawczy (załącznik 4 i 5) jak bojowe wozy rozpoznawcze (BWR-1K) i dalmierze laserowe, pozwalające na określanie współrzędnych rozpoznawanych obiektów z wymaganą przez wojska rakietowe i artylerię dokładnością. Wymaga to równocześnie innego podejścia do zasad wykorzystania i działania elementów rozpoznania ogólnowojskowego, o czym będzie mowa w następnym podrozdziale.
Jeśli przyjąć, że podstawę rozpoznania artyleryjskiego stanowi rozpoznanie wzrokowe, a jego zasięg w szczególnie sprzyjających warunkach wynosi do 10 km, to i tak nie zapewnia ono wykorzystania maksymalnego zasięgu ognia artylerii. Godzi się w tym miejscu zauważyć, iż z uwagi na pokrycie i rzeźbę terenu wgląd w ugrupowanie przeciwnika może być mocno ograniczony i wynosić miejscami nie więcej jak 1 km. Zważywszy na to, że przeciwnik te właściwości terenu będzie skrzętnie wykorzystywał do ukrycia i zamaskowania szczególnie ważnych obiektów, to okaże się, że artyleria i rakiety mogą nie posiadać dostatecznej ilości obiektów do uderzeń. Jest to jeszcze jeden dowód na konieczność integrowania wszystkich rodzajów rozpoznania w jeden system mający na celu porażenie ogniowe przeciwnika i sprawne dowodzenie.

Rozpoznanie inżynieryjne zajmuje się głównie ustaleniem charakteru terenu i określeniem możliwości jego pokonania, a także zebraniem wiadomości dotyczących rozbudowy inżynieryjnej terenu i zapór. W ugrupowaniu przeciwnika prowadzone jest ono z reguły w składzie ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych (niekiedy może działać samodzielnie jako inżynieryjne lub samodzielne inżynieryjne patrole rozpoznawcze - IPR, SIPR). Siły i środki rozpoznania inżynieryjnego nie mają możliwości[x/] wykonania wszystkich stojących przed nimi zadań, stąd muszą korzystać z pomocy innych rodzajów rozpoznania, a głównie ogólnowojskowego i działań specjalnych. Warto tu jednak zaakcentować, iż rozpoznanie inżynieryjne (poza powietrznym) jako jedyne, ma możliwość wykonania zdjęć panoramicznych (np. przedniego skraju obrony przeciwnika, odcinka forsowania itp.) przy pomocy aparatu fotograficznego (PDF) w stosunkowo krótkim czasie (1,5-2 godz.), oddając tym samym nieocenione usługi innym rodzajom rozpoznania.

Rozpoznanie skażeń prowadzone jest z reguły w ugrupowaniu wojsk własnych. Niekiedy część sił i środków rozpoznania skażeń może być włączona w skład ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych do rozpoznania środków przenoszenia broni jądrowej, składów amunicji specjalnej, a zwłaszcza obiektów przemysłowych, produkujących wyroby chemiczne, jeżeli takowe występują w pasie natarcia dywizji. W warunkach prowadzenia działań bojowych z użyciem konwencjonalnych środków walki należy

---

x/ Z uwagi na duży obszar zainteresowania (pas natarcia dywizji - ok. 15 km, głębokość zadania około 20 km = około 300 km^2) oraz dużą ilość występujących tam obiektów, będących w zainteresowaniu rozpoznania inżynieryjnego.

mieć na uwadze możliwość niekiedy przypadkowego skażenia terenu środkami trującymi zwłaszcza na skutek zniszczenia (uszkodzenia) zakładów przemysłowych produkujących środki trujące lub magazynów przechodujących te środki. Dlatego też w tych warunkach rozpoznanie skażeń winno być ukierunkowane głównie na rozpoznanie skażeń przemysłowych.

2.3. Planowanie użycia poszczególnych rodzajów rozpoznania

W planowaniu użycia poszczególnych rodzajów rozpoznania niezbędnym okazuje się przestrzeganie pewnej kolejności.

Najpierw należy zaplanować rozpoznanie radioelektroniczne, które jak już wspomniano podczas przygotowania natarcia po podejściu z głębi odgrywa zasadniczą rolę. Jego podstawę stanowią: radiowe centrum rozpoznawcze (RCR), składające się z dwóch aparatowni radioodbiorczych ARO-KU4 i trzech posterunków namierzania UKF, które rozmieszcza się w odległości 2-4 km od przedniego skraju w ugrupowaniu wojsk własnych będących w styczności. Z uwagi na aktualnie obowiązujące normy w natarciu dywizji rozpoznanie radioelektroniczne może być skutecznie prowadzone z jednej (pierwotnej) rubieży na całą głębokość zadania dnia to jest 15-25 km. Przesunięcie krrel może nastąpić po wykonaniu zadania dnia przez dywizję. Takie działanie zapewnia ciągłość prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego, jednak w wypadku niekorzystnych warunków, słabej słyszalności (jej zaniku) radiostacji przeciwnika, zazwyczaj potrzeba będzie dokonać przegrupowania krrel na kolejną rubież rozpoznania po wykonaniu przez dywizję zadania bliższego.

W następnej kolejności powinno się planować działania specjalne, aby zapewnić grupom rozpoznawczym (GR) maksimum czasu na przygotowanie ich do wykonania zadań.[x] Ponadto z

---

x/ Czas ten wynosi minimum 3-4 godz. - patrz załącznik 6.

uwagi na szczególne predyspozycje tych grup do wykonywania zadań w ugrupowaniu przeciwnika planuje się im do wykonania zadania najważniejsze i z reguły kieruje w rejony szczególnego zainteresowania. Zasadniczym sposobem przerzutu GR jest przerzut drogą lądową (pieszo lub na sprzęcie). Najczęściej GR będą przerzucane w składzie patroli rozpoznawczych, wyposażonych w bojowe wozy piechoty (BWP)[x/]. Niekiedy mogą być przerzucane przy użyciu śmigłowców lub samolotów. Do rozpoznania jedna GR otrzymuje 2 obiekty lub rejon 25-50 km^2.

Na podstawie uzgodnień z szefami rodzajów wojsk określa się ilość elementów rozpoznania rodzajów wojsk oraz ich miejsce prowadzenia rozpoznania, zadania i rejony odpowiedzialności. Jest to czynność niezbędna dla efektywnego zaplanowania rozpoznania ogólnowojskowego, które spełnia główną rolę w prowadzeniu rozpoznania w głębi ugrupowania przeciwnika.

Problem użycia rozpoznania ogólnowojskowego w natarciu dywizji zmechanizowanej po podejściu z głębi budzi obecnie co najmniej wątpliwości czy jest ono w stanie wykonać stojące przed nim zadania, przyjmując dotychczasowe w tym względzie ustalenia.

Wydaje się niesłuszne angażowanie tego rodzaju rozpoznania do rozwijania systemu obserwacji na rubieży wejścia dywizji do walki, oraz wprowadzanie elementów rozpoznania ogólnowojskowego do działań dopiero po rozbiciu pierwszorzutowych batalionów przeciwnika[xx/], a także planowanie ich działań wyłącz-

---

x/ Aneks do podręcznika "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych". Pismo Zarz. II Szt. Gen. z dn. 11.03.82 r.

xx/Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych - podręcznik. Cz. II. Wyd. MON 1971, s. 34.

nie na kierunkach, co ma odzwierciedlenie w obowiązujących dokumentach normatywnych.[x/] W świetle zaistniałych ostatnio zmian w poglądach na prowadzenie natarcia przez dywizję (np. głębokość zadań zmniejszyła się o ponad połowę) zachodzi potrzeba innego spojrzenia również na problemy rozpoznania, w tym na zasady wykorzystania rozpoznania ogólnowojskowego.

Wychodząc z założenia, że na kierunku głównego uderzenia rozwijanych jest 37 artyleryjskich PO, pięć IPO, jeden IPF i 4-5 POsk, to wydaje się zbędne rozwijanie tam dodatkowo ogólnowojskowych PO. Stąd też za rozpoznanie przeciwnika i terenu na tym odcinku, na zasięg widoczności winni być odpowiedzialni szefowie rodzajów wojsk, a w toku natarcia dodatkowo dowódcy nacierających oddziałów i pododdziałów. Z rozpoznania ogólnowojskowego winno się natomiast zorganizować obserwację poza kierunkiem głównego uderzenia dla rozpoznania broniącego się tam przeciwnika, a głównie dokładnego rozpoznania dogodnych kierunków do przeniknięcia w głąb jego ugrupowania. Z uwagi na stosunkowo płytkie zadanie bojowe dywizji, wydaje się niecelowe organizowanie dużych elementów rozpoznawczych w postaci oddziału rozpoznawczego, a raczej wskazane jest tworzenie mniejszych SPR, które zdolne będą przeniknąć w ugrupowanie przeciwnika, w wyznaczone im rejony rozpoznania. Dokonując podziału pasa rozpoznania dywizji na rejony rozpoznania należy uwzględnić i wyłączyć rejon rozpoznawany przez system obserwacji, ograniczony jej zasięgiem oraz rejo-

---

x/ Sformalizowana bojowa dokumentacja rozpoznawcza szczebla taktycznego (dywizja-pułk). Wyd. MON 1987, s. 29.

ny działania GR i przyjąć zasadę proporcjalnego określania wielkości rejonów rozpoznania stosownie do gęstości i ważności obiektów w danej strefie rozpoznania. Z tabeli nr 2 wynika, iż największe zagęszczenie obiektów występuje w strefie bezpośredniej odpowiedzialaności[x/] i w strefie szczegółowego rozpoznania,[xx/] coraz mniejsze zaś im dalej w głąb strefy rozpoznania ogólnego[xxx/]. Stąd też działającym w strefie bezpośredniej odpowiedzialności i w strefie szczegółowego rozpoznania elementom rozpoznawczym winno się wyznaczyć rejony rozpoznania nie większe jak 25 km^2 dla GR i 50 km^2 dla SPR, zaś w strefie rozpoznania ogólnego 100-150 i więcej km^2.[xxxx/]

W miarę przesuwania się linii styczności wojsk w natarciu, będą też przesuwać się strefy rozpoznania, a zatem oprócz rejonów rozpoznania SPR celowym jest określać kierunki i kolejne rejony rozpoznania (już w toku prowadzenia natarcia w ramach kierowania rozpoznaniem). W pierwszej kolejności usta-

---

x/ Pod pojęciem strefy bezpośredniej odpowiedzialności traktuje się w pracy część pasa natarcia dywizji od przedniego skraju obrony przeciwnika na głębokość do 5 km w głąb jego ugrupowania (głębokość ugrupowania batalionów I rzutu przeciwnika).

xx/ Pod pojęciem strefy szczegółowego rozpoznania traktuje się część pasa natarcia dywizji od 5 km (licząc od przedniego skraju obrony przeciwnika) do 15 km w głąb jego ugrupowania (zasięg głównej masy artylerii).

xxx/ Pod pojęciem strefy rozpoznania ogólnego traktuje się część pasa natarcia dywizji od 15 km (licząc od przedniego skraju obrony przeciwnika) do 60 km w głąb jego ugrupowania (maksymalny zasięg rakiet taktycznych).

xxxx/ Wynika to z gęstości obiektów przeciwnika występujących w poszczególnych strefach - tabela 2.

la się rejony rozpoznania i kierunki SPR pułków pierwszego rzutu, bezpośrednio na kierunkach ich natarcia, a następnie SPR szczebla dywizyjnego. Tak zaplanowane rozpoznanie daje możliwość pokrycia rozpoznaniem całego pasa rozpoznania dywizji i ciągłego jego kontrolowania, uczynienia dowódców GR i SPR bardziej odpowiedzialnymi za nakazany rejon rozpoznania, a także sprzyja wyzwoleniu ich inicjatywy i pomysłowości. Uważa się, że prowadzenie rozpoznania na kierunkach może mieć miejsce podczas rozwijania natarcia w głębi operacyjnej, gdzie zarówno głębokość zadań jak i tempo natarcia wojsk będą znacznie większe od obowiązujących.

Pluton rozpoznania radiolokacyjnego najcelowiej jest rozdysponować do SPR działających na BRDM-2, gdyż SPR działające na BWP posiadają w swoim składzie BWR, na których zamontowane są stacje rozpoznania radiolokacyjnego PSNR-5.

Użycie rozpoznania rodzajów wojsk szczegółowo planują odpowiedni szefowie, w ścisłym współdziałaniu z szefem wydziału rozpoznawczego.

Na zakończenie winno się planować użycie rozpoznania powietrznego, które w zasadzie będzie wykorzystywane bezpośrednio przed rozpoczęciem natarcia i w toku natarcia. Planując rozpoznanie powietrzne za podstawę przyjmuje się ilość śmigłowcowylotów na dobę (12-15) z klucza śmigłowców rozpoznawczych, które rozdysponowuje się według zadań poszczególnych rodzajów rozpoznania (rozpoznanie artyleryjskie i kierowanie ogniem artylerii, rozpoznanie inżynieryjne i skażeń, przerzut grup rozpoznawczych oraz rozpoznanie ogólnowojskowe). W dyspozycji (do wykonania nieplanowych zadań) pozostawia się z re-

guły 20-30 % śmigłowcowylotów.

2.4. Opracowanie planu rozpoznania

Podstawowym dokumentem odzwierciedlającym organizację rozpoznania w dywizji jest plan rozpoznania. W zależności od czasu jakim dysponuje sztab, plan rozpoznania może być opracowany w formie graficznej lub pisemnej.

Podstawową formą planu rozpoznania jest forma graficzna /załącznik 7i7a . Plan w tej formie opracowuje się na mapie 1:100 000 z niezbędną legendą w postaci tabel uzupełniających.

Plan rozpoznania dywizji opracowywany w formie graficznej na mapie powinien zawierać:

- obiekty rozpoznania, czyli te elementy ugrupowania przeciwnika i rozbudowy inżynieryjnej, które należy rozpoznać (śledzić, kontrolować);
- przedni skraj wojsk własnych, zadania bojowe i elementy decyzji dowódcy dywizji, mające wpływ na organizację rozpoznania (linie rozgraniczenia między oddziałami, kierunek głównego uderzenia, rubież wprowadzenia do walki drugiego rzutu i odparcia kontrataku, rejony wysadzania taktycznych desantów powietrznych, stanowiska dowodzenia przełożonego, dywizji i pułków);
- położenie sił i środków rozpoznania dywizji, pułków i rodzajów wojsk;
- elementy rozpoznawcze przełożonego działające w pasie dywizji oraz sąsiadów;
- miejsce rozmieszczenia odwodu sił i środków rozpoznania oraz kierunek jego przemieszczenia;

- rejony, skalę, rodzaj i czas fotografowania lotniczego;
- strefy rozpoznania;
- rejony zastrzeżone, rejony szczególnego zainteresowania oraz rejony rozpoznania GR i SPR;
- rubieże rozpoznania krrel;
- rubieże rozpoznania powietrznego;
- rejony rozpoznania rodzajów wojsk.

Legenda graficznego planu rozpoznania dywizji /zał.8 i 8a/ jest opracowywana w formie tabel, na wcześniej przygotowanych drukach (formularzach).

Winna ona zawierać:

- cel i główne zadania rozpoznania (określone przez dowódcę DZ);
- podział obiektów pomiędzy siły i środki rozpoznania;
- podział sił i środków rozpoznania;
- tabelę zadań i przerzutu grup rozpoznawczych;
- tabelę zadań dla śmigłowców rozpoznawczych;
- schemat łączności radiowej;
- dane organizacyjne.

Plan rozpoznania powinien być uaktualniany w toku natarcia odpowiednio do zmieniającej się sytuacji i warunków prowadzenia rozpoznania. Po zmianie zadania bojowego dywizji opracowuje się nowy plan rozpoznania, a jeżeli to możliwe dostosowuje się go do nowego zadania.

Przedsięwzięcia rozpoznawcze rodzajów wojsk i służb przewidziane planem rozpoznania dywizji, uszczegóławia się w planach rozpoznania lub planach użycia (zabezpieczenia bojowego) szefów rodzajów wojsk.

Plan rozpoznania dywizji opracowywany w formie pisemnej, powinien zawierać:

- cel, zadania, obiekty, rejony (kierunki) rozpoznania;
- siły i środki wyznaczone do prowadzenia rozpoznania (elementy rozpoznawcze) i ich podział według zadań;
- sposób meldowania wyników rozpoznania;
- odwód sił i środków rozpoznania;
- jakie wiadomości o przeciwniku dostarczy sztab wyższy i sąsiedzi;
- podstawowe zagadnienia współdziałania;
- organizację łączności i kierowania rozpoznaniem.

Ponadto podaje się terminy i sposób przerzutu grup rozpoznawczych na tyły przeciwnika oraz terminy i metodę ich odzyskania.

Plan rozpoznania jest dokumentem roboczym i stanowi podstawę do postawienia zadań i kierowania rozpoznaniem.

3. Stawianie zadań rozpoznawczych

Zadania rozpoznawcze stawia się podległym oddziałom dywizji w formie zarządzeń rozpoznawczych, a batalionowi rozpoznawczemu w formie zarządzenia bojowego. Zarządzenia bojowe i rozpoznawcze mogą być stawiane pisemnie, graficznie, ustnie lub za pomocą technicznych środków łączności. Zwykle dla opracowania zadania w formie pisemnej wykorzystuje się sformalizowane bojowe dokumenty rozpoznawcze. Zadania stawiane ustnie powinny być zapisane w dzienniku działań bojowych.

Sposób i formę stawiania zadań celowo jest dostosować do konkretnej sytuacji, posiadanych środków łączności i czasu

niezbędnego wykonawcom na ich realizację. Zadania należy stawiać wykonawcom w terminach zapewniających im należyte przygotowanie i wykonanie oraz w takiej formie, aby wykonawcy zrozumieli je właściwie i w jak najkrótszym czasie. Stawia się je najpierw tym wykonawcom, którzy wykonują najpilniejsze i najważniejsze zadania, rozpoczynają rozpoznanie wcześniej niż inni wykonawcy, lub którzy potrzebują więcej czasu na ich przygotowanie. W założonej sytuacji organizacji rozpoznania w natarciu po podejściu z głębi, uwzględniając powyższe kryteria w pierwszej kolejności wypracowuje się i stawia zadania do rozpoznania radioelektronicznego, następnie do działań specjalnych, rozpoznania ogólnowojskowego i na końcu do rozpoznania powietrznego.

Zadania rozpoznawcze pododdziałom rozpoznawczym rodzajów wojsk stawiają odpowiedni szefowie lub ich oficerowie rozpoznania.

Stawianie zadań rozpoznawczych jest procesem ciągłym i stanowi ważny element organizacji rozpoznania. Rozpoczyna się z chwilą postawienia zadań przez dowódcę, na podstawie których przekazuje się do batalionu rozpoznawczego zarządzenie wstępne, mające na celu przygotowanie sztabu batalionu do przyjęcia zadań rozpoznawczych, a pododdziałów do realizacji czekających je zadań.

Na podstawie wypracowanej w sztabie dywizji koncepcji organizacji rozpoznania opracowuje się i przekazuje do batalionu rozpoznawczego wstępne zarządzenia bojowe, a do podległych oddziałów wstępne zarządzenia rozpoznawcze, mające na celu uruchomienie procesu organizacji rozpoznania w podległych

sztabach i pododdziałach. We wstępnym zarządzeniu bojowym (rozpoznawczym) z reguły podaje się: posiadane wiadomości o przeciwniku i wstępną ich ocenę; pas rozpoznania; wiadomości o przeciwniku, które należy zdobyć do czasu rozpoczęcia natarcia; rejony rozpoznania; terminy przygotowania pododdziałów do wykonania zadań oraz inne ustalenia w zależności od stanu ich uzgodnień.

Na podstawie planu rozpoznania opracowuje się i przesyła do batalionu rozpoznawczego zarządzenie bojowe, a do pułków zarządzenia rozpoznawcze.x/

W zarządzeniu bojowym (rozpoznawczym) podaje się:

- wiadomości o przeciwniku i ogólną ich ocenę oraz ważniejsze, wykryte obiekty;
- pas rozpoznania;
- zadania do rozpoznania przed rozpoczęciem natarcia i w toku natarcia;
- rejony szczególnego zainteresowania;
- rejony (kierunki) rozpoznania;
- dane wykonawcze (jakie zorganizować elementy rozpoznawcze i terminy wykonania przez nie zadań);
- gotowość systemu rozpoznania;
- działania sąsiadów;
- rejony zastrzeżone;
- dane uzupełniające (punkt zbiórki jeńców, częstotliwość do odbioru danych od lotnictwa rozpoznania taktycznego, sygnały współdziałania, terminy składania zapotrzebowań na wia-

---

x/ Układ zarządzenia bojowego i rozpoznawczego w formie pisemnej przedstawiają załączniki nr 9,9a i 10,10a.

domości i inne);

- terminy składania meldunków.

Należy dążyć do tego, aby zadania przekazywać na bieżąco w miarę ich wypracowywania w formie cząstkowej i różnymi sposobami, co zapewni równoległą pracę w br i podległych oddziałach w zakresie organizacji rozpoznania. Zarządzenie bojowe (rozpoznawcze) winno być formalnym, całościowym odzwierciedleniem wcześniejszych ustaleń.

4. Organizacja współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych

Na sprawność wykonania zadań rozpoznawczych wpływa również organizacja i utrzymanie ciągłego współdziałania między siłami i środkami realizującymi je. Organizuje się je i realizuje w pierwszej kolejności na korzyść tych sił i środków rozpoznania, które wykonują główne zadania,to jest zabezpieczające działania głównych sił dywizji.

Współdziałanie sił i środków rozpoznania organizuje się co do zadań (obiektów), rejonów (kierunków), rubieży, stref rozpoznania oraz czasu i sposobu wykonania zadań. Dobrze zorganizowane współdziałanie powinno zapewnić efektywne wykorzystanie posiadanych sił i środków, pełne zrozumienie przez wykonawców swego miejsca i roli w systemie rozpoznania dywizji, zdobycie na czas potrzebnych wiadomości, a także skuteczne kierowanie rozpoznaniem.

Organizatorem współdziałania w zakresie rozpoznania na szczeblu dywizji jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

Winien on je organizować z organem rozpoznawczym wojsk będących w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem, z sąsiadami i wewnątrz sztabu dywizji - z szefami rodzajów wojsk, tuż po wypracowaniu wstępnej koncepcji rozpoznania.

Organizując współdziałanie sił i środków rozpoznania w natarciu dywizji po podejściu z głębi celowym jest, aby szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji przestrzegał określonej kolejności postępowania.

W pierwszej kolejności winno się zorganizować współdziałanie ze sztabem wojsk będących w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem, który może być w tych warunkach głównym źródłem wiadomości o przeciwniku. Ponadto sztab ten będzie zwykle zabezpieczał rozwinięcie systemu rozpoznania dywizji przechodzącej do natarcia.

Dla sprawnego wykonania tych zadań celowym jest, jak już wspomniano, skierować do tego sztabu oficera wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji ze środkami łączności, który po przekazaniu wiadomości o przeciwniku, z szefem tamtego organu rozpoznawczego uzgadnia przede wszystkim:

- sposób dalszego przekazywania wiadomości o przeciwniku;
- sposób przejęcia dowodzenia elementami rozpoznawczymi wojsk w styczności, działającymi w ugrupowaniu przeciwnika (za zgodą sztabu armii);
- sposób rozwinięcia systemu rozpoznania w ugrupowaniu wojsk w styczności (najdogodniejsze rubieże rozwinięcia, ewentualne odcinki przeniknięcia przez przedni skraj, przewodników i miejsce oraz czas spotkania z nimi rozwijających się elementów rozpoznawczych, sposób wsparcia ogniowego na korzyść, elementów rozpoznawczych przenikających przez

przedni skraj itp.).

Z pozostałymi sąsiadami uzgadnia się głównie łączność współdziałania, sposób wymiany informacji o przeciwniku oraz sposób wzajemnego rozpoznawania się działających elementów rozpoznawczych.

Z szefami poszczególnych komórek organizacyjnych sztabu dywizji zazwyczaj ustala się sposób obiegu informacji o przeciwniku zarówno do czasu rozpoczęcia natarcia, jak i w toku natarcia, a ponadto:

- z szefem artylerii: czas, miejsce i sposób rozwinięcia rozpoznania artyleryjskiego; charakter działań na tym kierunku elementów rozpoznawczych innych rodzajów rozpoznania oraz sygnały ich wzajemnego rozpoznawania się; podział odpowiedzialności według zasięgu rozpoznania (za jaki rejon lub do jakiej rubieży za rozpoznanie przeciwnika i terenu spada bezpośrednia odpowiedzialność na rozpoznanie artyleryjskie, a kto będzie odpowiedzialny za rozpoznanie pozostałych obiektów przeciwnika na zasięg skutecznego ognia artylerii oraz sposób sprawnego przekazywania informacji zwłaszcza o rozpoznanych obiektach pierwszej kolejności rażenia); sposób wsparcia ogniem artylerii elementów rozpoznawczych przenikających przez przedni skraj; ewentualne włączenie w skład SPR zwiadowców-artylerzystów, którzy działaliby na zasadzie wysuniętych posterunków obserwacyjnych (WPO) do korygowania ognia artylerii;

- z szefem saperów: czas, miejsce i sposób rozwinięcia oraz działania rozpoznania inżynieryjnego do czasu rozpoczęcia natarcia i w toku natarcia; jakie informacje o terenie i obiektach w nim rozmieszczonych przede wszystkim nale-

ży zdobyć z punktu widzenia zabezpieczenia inżynieryjnego, a których nie można zdobyć siłami i środkami rozpoznania inżynieryjnego; ewentualne włączenie drrinż w skład ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych;

- z szefem obrony przeciwchemicznej: czas i miejsce rozwinięcia rozpoznania skażeń oraz ewentualne włączenie drrsk w skład SPR;

- z szefem wydziału operacyjnego: czas i rejon przewidywanego taktycznego desantu powietrznego oraz sposób spotkania dowódcy desantu z dowódcą działającego w tym rejonie elementu rozpoznawczego; sposób zdobywania wiadomości o przeciwniku od wojsk walczących w bezpośredniej styczności w toku natarcia;

- z dowódcą eskadry śmigłowców: zadania oraz czas ich realizacji na rzecz poszczególnych rodzajów rozpoznania; wykorzystania śmigłowców do przerzutu grup rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika (czas, miejsce załadowania, trasa przelotu oraz miejsce desantowania); odcinki terenu oraz czas i sposób ich fotografowania.

Ponadto z wydziałem organizacyjno-ewidencyjnym uzgadnia się sposób uzupełnienia stanu osobowego pododdziałów rozpoznawczych według specjalności, z kwatermistrzostwem i służbami technicznymi sprawy związane z uzupełnieniem pododdziałów rozpoznawczych pod względem tyłowym, a z wydziałem wychowawczym i żandarmerią wojskową zagadnienia związane z

przesłuchiwaniem jeńców.

Wszystkie te ustalenia uwzględnia się w planie rozpoznania dywizji i przekazuje do wykonawców.

Na podstawie tych ustaleń dowódca br oraz szefowie rozpoznania pułków organizują współdziałanie między elementami rozpoznawczymi i z sąsiadami.

Szefowie rodzajów wojsk ustalenia dotyczące współdziałania przekazują podległym pododdziałom rozpoznawczym.

Warto zaznaczyć, iż organizacja współdziałania nie jest aktem jednorazowym, lecz procesem ciągłym i wynika z potrzeb konkretnej sytuacji bojowej. Doprowadzenie wszystkich ustaleń współdziałania do wykonawców jest gwarantem zrozumienia stojących przed nimi zadań i właściwej ich realizacji.

Za zabezpieczenie działań rozpoznawczych odpowiadają szefowie rodzajów wojsk i służb dowództwa dywizji poprzez odpowiednich szefów rodzajów wojsk i służb w podległych oddziałach. Zabezpieczenie to polega na zapewnieniu pododdziałom rozpoznawczym dogodnych warunków do realizacji stojących przed nimi zadań i obejmuje między innymi: rozpoznanie, obronę przeciwchemiczną, powszechną obronę przeciwlotniczą, maskowanie, zabezpieczenie inżynieryjne, chemiczne, techniczne, materiałowe i medyczne. Realizowane jest przez wszystkie pododdziały rozpoznawcze w ramach przygotowania ich do wykonania zadań.

5. Przygotowanie sił i środków do wykonania zadań

W celu zapewnienia wysokiej efektywności działania sił i środków rozpoznania, w każdej sytuacji winno się organizować

szczegółowe i wszechstronne przygotowanie ich do wykonania postawionych zadań. Obejmuje ono przygotowanie ogólne i bezpośrednie.

Do przedsięwzięć przygotowania ogólnego zalicza się: uzupełnianie oddziałów i pododdziałów stanem osobowym, uzbrojeniem i techniką oraz zabezpieczenie we wszystkie środki materiałowe przewidziane normami i tabelami należności; szkolenie w zakresie organizacji i taktyki działania przeciwnika oraz cech demaskujących jego obiektów; studiowanie rejonu przyszłych działań i doskonalenie taktyki rozpoznania; kształtowanie wysokiego morale oraz psychologiczne przygotowanie stanów osobowych do wykonywania zadań rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika.

W zakresie uzupełnienia pododdziałów rozpoznawczych stanem osobowym, w uzbrojenie i technikę oraz środki materiałowe główny ciężar odpowiedzialności spoczywa na sztabie dywizji. We wszystkich pionach poszczególnych służb zabezpieczających winno panować przeświadczenie o konieczności szczególnej troski o pododdziały rozpoznawcze, a zwłaszcza te, które przewidziane są do działań na terenie zajętym przez przeciwnika.

Pozostałe przedsięwzięcia pozostają już w gestii wszystkich dowódców, którzy w codziennym szkoleniu winni zabiegać o jak najlepsze wyszkolenie stanów osobowych, zdolnych do wykonania każdego zadania rozpoznawczego na polu walki.

Bezpośrednie przygotowanie pododdziałów rozpoznawczych do działań rozpoczyna się z chwilą otrzymania zarządzeń wstępnych. Wówczas to należy ukierunkować szkolenie pod względem

znajomości organizacji, wyposażenia i zasad działania konkretnego przeciwnika, a także studiowania właściwości konkretnego terenu pod kątem taktyki rozpoznania. Po otrzymaniu zadania bojowego dokonuje się jego analizy, oceny warunków jego wykonania, studiuje się konkretne obiekty podlegające rozpoznaniu, uściśla się zadania, sprawdza się stan uzbrojenia, techniki bojowej i rozpoznawczej, omawia się zagadnienia dowodzenia i współdziałania. Jeżeli czas pozwala winno się przeprowadzić dodatkowe szkolenie stwarzając konkretne, przewidywane warunki wykonywania zadań (np. w rozpoznaniu rzeki, mostu, w znajomości cech demaskujących obiekty itp.).

Sztab dywizji uwzględniając czas na przygotowanie działań oraz zadania stojące przed rozpoznaniem, określa konkretną treść i terminy przygotowania sił i środków rozpoznania, ujmując je w legendzie do planu rozpoznania.

Wyznaczone pododdziały do prowadzenia rozpoznania, sztab dywizji sprawdza pod względem ich zdolności do wykonania zadań, zabezpieczenia materiałowego i technicznego, odpowiadającego charakterowi wykonywanych zadań.

6. Organizacja kierowania rozpoznaniem

Pomyślne wykonanie zadań rozpoznawczych w znacznym stopniu uzależnione będzie od sprawności i trwałości zorganizowanego systemu kierowania. System kierowania powinien być niezawodny i zapewnić przede wszystkim przekazywanie rozkazów, zarządzeń i innych informacji w dół - do podwładnych oraz odbiór zdobytych informacji, meldowanie ich przełożonemu i informowanie sąsiadów.

Istota kierowania polega na podejmowaniu we właściwym terminie stosownych decyzji, konsekwentnym wprowadzaniu ich w życie oraz egzekwowaniu wykonania w nakazanym czasie. Do przedsięwzięć zapewniających sprawne kierowanie rozpoznaniem zalicza się głównie:

- ciągła znajomość sytuacji rozpoznawczej oraz nieustanne jej śledzenie;
- terminowe reagowanie na zachodzące zmiany w sytuacji, poprzez podejmowanie na czas stosownych decyzji i stawianie dodatkowych zadań podwładnym;
- posiadanie niezawodnej łączności z podwładnymi i sąsiadami oraz przełożonym;
- kompleksowe wykorzystywanie wszystkich technicznych środków dowodzenia i łączności oraz środków zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojskami;
- przeciwdziałanie technicznym środkom rozpoznania przeciwnika;
- umiejętne rozmieszczenie punktu kierowania rozpoznaniem (PKR) na stanowisku dowodzenia dywizji;
- sprawne odtwarzanie naruszonego systemu kierowania.

Do kierowania rozpoznaniem na szczeblu dywizji, na bazie wydziału rozpoznawczego oraz posiadanych przez niego środków może być tworzony punkt kierowania rozpoznaniem (PKR) w składzie:x/

- szef wydziału rozpoznawczego;
- grupa planowania i kierowania rozpoznaniem;
- grupa zbierania i opracowywania danych z rozpoznania.

---

x/ System kierowania rozpoznaniem dywizji przedstawia załącznik 11.

Szefowie rodzajów wojsk, zgodnie z planem rozpoznania dywizji i wytycznymi szefa sztabu, kierują działaniami podległych im sił, zbierają i opracowują dane o przeciwniku niezbędne do decyzji użycia wojsk. Zebrane informacje przekazują do PKR, a pilne informacje - bezpośrednio (równolegle) do dowódcy lub szefa sztabu dywizji.

Koordynowanie rozpoznaniem prowadzonym przez pułki zmechanizowane odbywa się na mocy zarządzeń rozpoznawczych wydanych przez sztab dywizji. Ponadto szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji może w trybie bieżącym stawiać dodatkowe zadania szefom rozpoznania pułków.

Elementami rozpoznawczymi dywizyjnego br kieruje bezpośrednio dowódca batalionu zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami szefa wydziału rozpoznawczego dywizji.

Stanowisko dowodzenia batalionu rozpoznawczego z reguły rozmieszcza się w rejonie odwodu sił i środków batalionu w pewnym oddaleniu od SD (2-3 km) lub bezpośrednio w rejonie SD dywizji. W wypadku rozmieszczenia poza SD dywizji dowództwo batalionu kieruje działalnością podległych elementów rozpoznawczych, a zdobyte wiadomości przekazuje do PKR przez techniczne środki łączności (telefonicznie). Rozmieszczenie dowództwa br w rejonie SD dywizji zapewnią oficerom wydziału rozpoznawczego bezpośredni kontakt, umożliwiający wykorzystanie sztabu batalionu do opracowywania danych i przekazywania ich w gotowej postaci szefowi wydziału, co znacznie skraca czas obiegu informacji. Takie rozwiązanie sprzyja również szerszemu wykorzystaniu środków łączności batalionu i wydziału rozpoznawczego. W tym wypadku dowódca br z wydzieloną

grupą kieruje podległymi elementami rozpoznawczymi, a szef sztabu br z pozostałymi oficerami utrzymuje i odtwarza gotowość do działań sił i środków będących w odwodzie oraz organizuje zabezpieczenie materiałowo-techniczne.

Istotny problem w kierowaniu rozpoznaniem stanowi zbieranie, opracowywanie i rozpowszechnianie wiadomości o przeciwniku. Swoistą "zbiornicą" tych wiadomości jest PKR dywizji, gdzie napływają one z komórek rozpoznawczych sztabów nadrzędnych, współdziałających, niższych szczebli dowodzenia, z rozpoznania powietrznego, rodzajów wojsk oraz własnych źródeł informacji (wyniki z przesłuchań jeńców, zbiegów i ludności cywilnej, a także badań zdobytych dokumentów bojowych, wzorów uzbrojenia i wyposażenia). Opracowane i ocenione informacje szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji melduje (zazwyczaj w formie wniosków) dowódcy lub szefowi sztabu. Stosownie do charakteru informacji, przekazuje się je do zainteresowanych komórek sztabu. Sztaby współdziałających dywizji oraz podległych pułków są zazwyczaj informowane za pośrednictwem oficerów kierunkowych lub komunikatów rozpoznawczych.

W ramach kierowania rozpoznaniem w wydziale rozpoznawczym sztabu dywizji, oprócz planu rozpoznania winno się prowadzić: mapę informacyjną, mapę do odbioru danych z rozpoznania powietrznego, dziennik działań bojowych, dziennik wiadomości o przeciwniku, książkę ewidencji jeńców i zdobytych dokumentów oraz uzbrojenia i wyposażenia jego wojsk, sporządza si protokoły przesłuchań jeńców, wykaz jednostek przeciwnika

(identyfikator) oraz inne pomocnicze dokumenty, na z góry do tego przygotowanych fomularzach.

Jednym z podstawowych warunków sprawnego kierowania rozpoznaniem jest ciągła i niezawodna łączność. System łączności rozpoznania powinien zapewnić:

- szybkie, pewne i bezpośrednie uzyskiwanie połączeń między organami rozpoznawczymi poszczególnych szczebli, komórkami organizacyjnymi sztabu oraz sąsiadami i współdziałającymi związkami taktycznymi (oddziałami);
- elastyczne i ciągłe kierowanie (koordynowanie) organami rozpoznawczymi przez utrzymanie łączności w kilku niezależnych (przynajmniej dwóch) kanałach, aby nie dopuścić do jej utraty;
- możliwość szybkiego informowania dowództw i sztabów, a także przełożonych, podwładnych, współdziałających i sąsiednich komórek rozpoznawczych;
- skrócenie do minimum czasu obiegu informacji oraz wierność przesyłanych danych rozpoznawczych, zwłaszcza o obiektach pierwszej kolejności rażenia;
- prowadzenie utajnionej wymiany informacji przez techniczne środki łączności bez potrzeby ręcznego szyfrowania (kodowania) treści korespondencji.

Wymogów powyższych nie może, niestety w pełni spełnić istniejący stan środków łączności w rozpoznaniu.

Na potrzeby organów rozpoznawczych wszystkich szczebli organizuje się autonomiczny system łączności radiowej z jednoczesnym wykorzystaniem odpowiednich kanałów ogólnowojskowego systemu łączności.

(identyfikator) oraz inne pomocnicze dokumenty, na z góry do tego przygotowanych fomularzach.

Jednym z podstawowych warunków sprawnego kierowania rozpoznaniem jest ciągła i niezawodna łączność.

System łączności rozpoznania powinien zapewnić:

- szybkie, pewne i bezpośrednie uzyskiwanie połączeń między organami rozpoznawczymi poszczególnych szczebli, komórkami organizacyjnymi sztabu oraz sąsiadami i współdziałającymi związkami taktycznymi (oddziałami);
- elastyczne i ciągłe kierowanie (koordynowanie) organami rozpoznawczymi przez utrzymanie łączności w kilku niezależnych (przynajmniej dwóch) kanałach, aby nie dopuścić do jej utraty;
- możliwość szybkiego informowania dowództw i sztabów, a także przełożonych, podwładnych, współdziałających i sąsiednich komórek rozpoznawczych;
- skrócenie do minimum czasu obiegu informacji oraz wierność przesyłanych danych rozpoznawczych, zwłaszcza o obiektach pierwszej kolejności rażenia;
- prowadzenie utajnionej wymiany informacji przez techniczne środki łączności bez potrzeby ręcznego szyfrowania (kodowania) treści korespondencji.

Wymogów powyższych nie może, niestety w pełni spełnić istniejący stan środków łączności w rozpoznaniu.

Na potrzeby organów rozpoznawczych wszystkich szczebli organizuje się autonomiczny system łączności radiowej z jednoczesnym wykorzystaniem odpowiednich kanałów ogólnowojskowego systemu łączności.

Kierowanie rozpoznaniem oraz obieg informacji na szczeblu dywizji zapewnia się siłami i środkami łączności, będącej w dyspozycji wydziału rozpoznawczego i batalionu rozpoznawczego. Podstawowymi środkami łączności są środki radiowe. Wynika to głównie z wysoce manewrowego charakteru działań organów rozpoznawczych dywizji. Na potrzeby kierowania rozpoznaniem organizuje się następujące relacje łączności radiowej:x/

- z przełożonym - w sieci radiowej szefa oddziału rozpoznawczego armii za pomocą radiostacji R-118; w sieci tej pracują radiostacje szefów rozpoznania pozostałych dywizji armii;

- z szefami rozpoznania pułków - w sieci radiowej KF szefa rozpoznania dywizji z wykorzystaniem radiostacji R-130; w sieci tej mogą pracować radiostacje KF dowódcy br oraz dowódców SPR;

- z dowódcą br - w sieci radiowej UKF za pomocą radiostacji R-111; w sieci tej mogą pracować radiostacje UKF R-123 szefów rozpoznania pułków z WDR-5 (gdy wykorzystują te radiostacje do kierowania działalnością SPR).

Łączność radiową z elementami rozpoznawczymi wydzielonymi z batalionu rozpoznawczego organizuje dowództwo batalionu swoimi siłami i środkami.

Odbiór danych z rozpoznania powietrznego lotnictwa rozpoznania taktycznego zapewnia się za pomocą odbiorników R-870 i R-871.

---

x/ Schemat łączności radiowej przedstawia załącznik 8.

Ponadto siłami i środkami br organizuje się kierunek łączności przewodowej dowódcy batalionu z PKR.

Ogólnowojskowy system łączności radioliniowo-przewodowej dywizji powinien zapewnić szefowi rozpoznania dywizji możliwość uzyskania połączeń z szefem oddziału rozpoznawczego armii i z szefami wszystkich komórek organizacyjnych sztabu dywizji.

Przedstawiony model kierowania rozpoznaniem dywizji i obiegu informacji stanowi uogólnienie wniosków z prowadzonych ćwiczeń taktycznych z wojskami.

7. Rozwinięcie systemu rozpoznania

Ukoronowaniem organizacji systemu rozpoznania jest jego rozwinięcie i funkcjonowanie. Przez rozwinięcie systemu rozpoznania należy rozumieć osiągnięcie gotowości do prowadzenia rozpoznania przez elementy rozpoznawcze w wyznaczonych im rejonach (na rubieżach). Dokonując rozwinięcia systemu w warunkach przejścia dywizji do natarcia po podejściu z głębi, należy ściśle współdziałać z wojskami, będącymi w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Należy przy tym pamiętać, aby przedsięwzięcie to realizować w sposób skryty, uniemożliwiający przeciwnikowi wykrycie naszych zamiarów. Stąd też wskazanym jest wykorzystywanie do tego celu warunków ograniczonej widoczności (noc, mgła, śnieżyca itp.), ukształtowania i pokrycia terenu, a także stosowanie działań mylących.

Rozwijanie systemu rozpoznania powinno odbywać się sukcesywnie, w miarę osiągania przez pododdziały rozpoznawcze

zdolności bojowej. Z praktyki szkoleniowej wynika, iż najwcześniej może być rozwinięte rozpoznanie radioelektroniczne, natomiast jako ostatnie z reguły osiągają gotowość działania specjalne, które wymagają najwięcej czasu na ich przygotowanie.x/

Rozwinięciem elementów rozpoznawczych wydzielonych z poddziałów batalionu rozpoznawczego kieruje bezpośrednio dowódca batalionu.

Rozwinięcia elementów rozpoznawczych rodzajów wojsk dokonują ich odpowiedni szefowie, o czym informują szefa wydziału rozpoznawczego.

O rozwinięciu systemu rozpoznania szef wydziału rozpoznawczego melduje szefowi sztabu i szefowi oddziału rozpoznawczego armii.

WNIOSKI:

1. W procesie organizacji rozpoznania winien być zachowany odpowiedni ciąg następujących po sobie czynności takich jak: wypracowanie koncepcji rozpoznania i postawienie na jej podstawie zadań wszystkim rodzajom rozpoznania, planowanie działań rozpoznawczych, organizację współdziałania i kierowania rozpoznaniem oraz rozwinięcie systemu rozpoznania.

2. O sprawności organizacji rozpoznania decydują przede wszystkim: sytuacja bojowa; zrozumienie potrzeb rozpoznania przez wszystkich jego organizatorów i wykonawców; ciągła współpraca z wydziałem rozpoznawczym wszystkich komórek organizacyjnych dowództwa dywizji.

---

x/ Patrz załącznik nr 6.

3. Organizując rozpoznanie należy przestrzegać pewnych zasad, do których zalicza się:

- ścisłe podporządkowanie przedsięwzięć rozpoznawczych zamiarowi walki i kierowanie się w tym względzie potrzebami ognia i dowodzenia;

- koncentrowanie głównego wysiłku rozpoznania na zabezpieczenie wykonania zasadniczych zadań przez dywizję;

- selektywny wybór rejonów (kierunków) obiektów i zadań rozpoznawczych oraz ich podział na poszczególne rodzaje rozpoznania;

- uwzględnianie możliwości rozpoznawczych poszczególnych rodzajów rozpoznania podczas planowania i stawiania im zadań;

- równoległość działalności planistycznej i organizatorsko-przygotowawczej;

- zapewnienie maksimum czasu wykonawcom na przygotowanie się ich do prowadzenia rozpoznania;

- śmiałe poszukiwanie i stosowanie nowych (oryginalnych) zasad i sposobów rozpoznania;

- nieograniczanie inicjatywy podwładnych poprzez szczegółowe określanie sposobów wykonania zadań.

ROZDZIAŁ V

WPŁYW ORGANIZACJI ROZPOZNANIA NA JEGO EFEKTYWNOŚĆ I WYKONANIE ZADANIA PRZEZ DYWIZJĘ

Jak wynika z dotychczasowych rozważań, rozpoznanie winno być realizowane według planu opartego na jednolitej myśli przewodniej, uzgodnionych zadaniach oraz skoordynowanym czasie i miejscu wykorzystania wszystkich rodzajów sił i środków oraz jednolitym i wspólnym systemie kierowania. Informacje zdobyte przez różne rodzaje rozpoznania wzajemnie się uzupełniają. Gwarantuje to pełne wykonanie zadań, a ponadto zapewnia ciągłość, wiarygodność i dokładność zdobytych informacji.

Można stwierdzić, że współczesny, właściwie funkcjonujący, jednolity system rozpoznania na szczeblu dywizji zdolny jest dostarczyć dowódcy na czas niezbędnych informacji do podjęcia słusznej decyzji, a przez to skutecznie wpływać na przebieg działań bojowych. Działania rozpoznawcze, organizowane w sposób kompleksowy z racjonalnym wykorzystaniem jakościowo nowych środków (zaprezentowane w załączniku 5) stwarzają warunki stosunkowo pełnego ogarnięcia i zidentyfikowania wszystkich najważniejszych elementów ugrupowania bojowego przeciwnika w pasie natarcia dywizji, dotarcia do głęboko usytuowanych, dobrze maskowanych i chronionych jego środków walki.

Badania wykazują, iż na efektywność prowadzonego rozpoznania wpływają głównie takie czynniki jak: jakość posiada-

nego sprzętu rozpoznawczego, wyszkolenie obsług i całych stanów osobowych pododdziałów rozpoznawczych oraz umiejętności organizatorskie sztabów w ogóle i ich komórek rozpoznawczych w szczególności. Na nic bowiem nie zda się najlepiej zorganizowane rozpoznanie przy niskim poziomie wyszkolenia pododdziałów rozpoznawczych, ich niskim morale, przestarzałym lub niesprawnym sprzęcie i odwrotnie - wadliwie zorganizowany i funkcjonujący system rozpoznania może zaprzepaścić możliwości tkwiące w pozostałych elementach.

Tak rozumiana funkcja organizacji rozpoznania może dopiero przynieść pożądane efekty rozpoznania.

Jaki więc jest wpływ organizacji rozpoznania na jego efektywność?

Otóż zapewnia ona przede wszystkim celowość użycia posiadanych sił i środków rozpoznania zgodnie z zamiarem walki, a także sprzyja właściwemu wykorzystaniu możliwości poszczególnych rodzajów rozpoznania zgodnie z ich przeznaczeniem.

Badania wykazują, iż w zależności od sytuacji bojowej użycie sił i środków rozpoznania będzie różne i nie sposób poszukiwać tu jakichkolwiek uniwersalnych rozwiązań, lecz każdorazowo organizując je należy kierować się określonymi zasadami. W wyniku takiego podejścia uniknie się szablonowości, co jest niedopuszczalnym (często w praktyce występującym) błędem.

Poprawnie zorganizowane rozpoznanie eliminuje możliwość wystąpienia rejonów, które nie będą rozpoznawane, a także zapewni płynność realizacji zadań.

Równomierne rozłożenie wysiłku wszystkich rodzajów rozpoznania spowoduje napływ wiadomości o przeciwniku z różnych źródeł, co stanowi gwarancję ich wiarygodności.

Niezwykle ważnym jest, aby zorganizowany system rozpoznania cechowała trwałość i elastyczność, umożliwiająca szybkie odtworzenie w wypadku jego naruszenia, a także pozwalająca na skupienie wysiłku rozpoznania w krótkim czasie na najważniejszych rejonach (obiektach).

Efektywności rozpoznania sprzyjać również będzie sprawnie funkcjonująca łączność, zapewniająca szybki obieg informacji.

Sprawna organizacja rozpoznania spełnia niezwykle ważną rolę w procesie przygotowania i prowadzenia natarcia przez dywizję, zwłaszcza po jej podejściu z głębi i w konsekwencji wykonania przez nią zadania bojowego.

Dostarczenie na czas niezbędnych wiadomości o przeciwniku sprzyja dokonaniu w miarę pełnej jego oceny i racjonalnemu zaplanowaniu wykorzystania posiadanych sił i środków walki. Wpływa również na bezkolizyjną pracę sztabu dywizji w procesie przygotowania natarcia.

Bez dokładnych danych o położeniu obiektów przeciwnika, trudno jest mówić o racjonalnym wykorzystaniu ognia własnych środków rażenia. Ma to również kapitalne znaczenie dla zwalczania elementów systemów broni precyzyjnej jako obiektów pierwszej kolejności rażenia, które z reguły zajmują małe przestrzenie i są skrupulatnie maskowane, zaś skutki ich użycia mogą powodować olbrzymie straty wojsk własnych. Czym większa dokładność rozpoznania, tym większe prawdopodobieństwo porażenia przeciwnika przy mniejszej ilości zużytej amu-

nicji. Ta zależność świadczy dobitnie o potrzebie nadawania odpowiedniej rangi problematyce organizacji rozpoznania i zainteresowania nią nie tylko wyspecjalizowanych organów rozpoznawczych.

W warunkach szybko zmieniających się sytuacji na polu walki niezwykle ważne jest zdobycie informacji o zamiarach przeciwnika z odpowiednim wyprzedzeniem. Pozwoli to uniknąć zaskoczenia, zapewni podjęcie na czas decyzji przez dowódcę do wykonania manewru na najbardziej zagrożone kierunki, rozbicie najważniejszych zgrupowań przeciwnika i w konsekwencji wykonanie zadania bojowego.

Z powyższego wynika, iż sprawna organizacja rozpoznania decyduje o jego efektywności, a ta z kolei wpływa na pomyślność wykonania zadania bojowego przez dywizję.

ZAKOŃCZENIE

Ostatnie lata przyniosły wiele radykalnych zmian w płaszczyźnie polityczno-militarnej i wywarły decydujący wpływ na przewartościowanie poglądów związanych ze sposobami prowadzenia działań bojowych.

Prowadzone na szeroką skalę rokowania rozbrojeniowe zmierzają permanentnie do likwidacji arsenałów broni jądrowej, jako największego zagrożenia dla ludzkości. Generalnie odchodzi się od koncepcji prowadzenia ewentualnych konfliktów zbrojnych z użyciem broni jądrowej. Nie wykluczając wybuchu konfliktu zbrojnego lansuje się poglądy o jego rozgrywaniu przy użyciu konwencjonalnych środków walki. Do wyposażenia wojsk wprowadzane są coraz bardziej skomplikowane i wyrafinowane systemy uzbrojenia, których siła rażenia porównywana jest z siłą ładunku jądrowego średniej mocy. Wywiera to bezpośredni wpływ na obraz przyszłego pola walki i powoduje zmiany w poglądach na prowadzenie działań bojowych, które stają się coraz bardziej dynamiczne i prowadzone z dużym natężeniem. Stąd też rola rozpoznania na przyszłym polu walki niezwykle wzrasta, co wymaga ustawicznego jego doskonalenia, aby było w stanie wykonać stojące przed nim zadania.

Do wyposażenia pododdziałów rozpoznawczych wprowadzone zostały też nowe generacje sprzętu, co znacznie zwiększyło ich możliwości. Nie wyklucza się, iż w najliższej przyszłości proces ten będzie permanentnie pogłębiał się. Będą wprowadzane coraz doskonalsze środki rozpoznania, ulegać będą zmianie zasady ich wykorzystania. Należy oczekiwać, że w przyszłości nowo wprowadzone środki rozpoznania wydatnie wpłyną nie tylko na dokładność prowadzonego rozpoznania, ale również umożliwią

przekazywanie jego wyników w czasie zbliżonym do rzeczywistego.

Przedstawione w pracy rozwiązania mogą zapewne budzić wątpliwości i są być może kontrowersyjne, dlatego też wymagają one dalszej konfrontacji z praktyką w czasie prowadzenia ćwiczeń.

Niniejsza praca, oprócz wartości użytkowych wnosi również wartości poznawcze i może stać się inspiracją do dalszych badań. Może też stanowić materiał wyjściowy do opracowania w przyszłości metodyki organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji.

Autor zdaje sobie sprawę, iż niektóre problemy zostały w pracy poruszone w sposób marginalny, a niektóre świadomie pominięte, z uwagi na założony cel rozprawy, a także fakt, iż zostały one już rozwiązane przez innych autorów rozpraw doktorskich (płk M. Kozłowski - System obiegu informacji o nieprzyjacielu na szczeblu DZ; mjr R. Szpyra - Problemy oceny nieprzyjaciela na szczeblu DZ).

Rozpatrywany w pracy problem organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji zmechanizowanej w natarciu po podejściu z głębi, wymaga dalszych badań, zwłaszcza w zakresie wykorzystania sił obszaru kraju dla potrzeb rozpoznania, a także określania potrzeb i możliwości rozpoznania wraz ze zmieniającymi się poglądami na charakter pola walki i restrukturyzację wojsk.

WYKAZ RYSUNKÓW, SCHEMATÓW I TABEL ZAWARTYCH W TEKŚCIE

Str.

1. Przebieg procesu badawczego (Rys.1)..... 21
2. Formy obrony według poglądów NATO (Rys.2)..... 32
3. Warianty przejścia DZ do natarcia po podejściu z głębi (Rys.3)..... 36
4. Możliwości manewrowe niektórych obiektów artyleryjskich przeciwnika (Tabela 1)..... 42
5. Zestawienie obiektów rozpoznania w pasie natarcia dywizji i ich klasyfikacja według kolejności rozpoznania z podziałem na strefy (Tabela 2)..... 49
6. Rozpoznanie jako system (Schemat 1)..... 58
7. Miejsce organizacji rozpoznania w procesie przygotowania natarcia (Schemat 2)..... 68
8. Harmonogram czynności wydziału rozpoznawczego dywizji w procesie organizacji systemu rozpoznania (Schemat 3). 75
9. Orientacyjne możliwości poszczególnych rodzajów rozpoznania na szczeblu DZ (Tabela 3)..... 87

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Str.

Zał.nr 1 - Podział broni precyzyjnej..... 134

Zał.nr 2 - Idea koncepcji "FOFA"..... 135

Zał.nr 3 - Struktura organizacyjna pododdziałów rozpoznawczych DZ i ich podległość..... 136

Zał.nr 4 - Struktura organizacyjna batalionu rozpoznawczego DZ..... 137

Zał.nr 5 - Charakterystyka taktyczno-techniczna podstawowego sprzętu rozpoznawczego występującego w DZ. 138

Zał.nr 6 - Podstawowe normy i możliwości bojowe grup rozpoznawczych..... 142

Zał.nr 7 - Plan rozpoznania w natarciu DZ..... 144
7a 145

Zał.nr 8 - Legenda do planu rozpoznania w natarciu DZ..... 146
8a 155

Zał.nr 9 - Zarządzenie bojowe sztabu DZ dla batalionu rozpoznawczego..... 157
9a 161

Zał.nr 10- Zarządzenie rozpoznawcze sztabu DZ dla pułku... 162
10a 165

Zał.nr 11- System kierowania rozpoznaniem na szczeblu dywizji..... 166

Zał.nr 12- Kwestionariusz i sprawozdanie z wywiadu..... 167

BIBLIOGRAFIA

I. Regulaminy, podręczniki, skrypty i inne dokumenty normatywne.

1. Rozkaz Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w 1988 roku.
2. Regulamin walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP - część I (dywizja, pułk), MON, Warszawa 1985.
3. Charakterystyka obiektów jako przedmiotów rozpoznania - podręcznik, Szt.Gen.WP 1972.
4. Kompendium Sił Zbrojnych państw NATO, Szt.Gen.WP 1987.
5. Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych - część I i II - podręcznik, Szt.Gen.WP 1971.
6. Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych - zasady ogólne - podręcznik, ASG WP 1985.
7. Organizacja i prowadzenie rozpoznania operacyjnego (front, armia) - podręcznik, Szt.Gen.WP 1981.
8. Organizacja i prowadzenie rozpoznania radioelektronicznego - podręcznik, Szt.Gen.WP 1979.
9. Rozpoznanie inżynieryjne - podręcznik, MON 1970.
10. Rozpoznanie taktyczne w Siłach Zbrojnych NATO, Szt.Gen. WP 1985.
11. Taktyka ogólna - podręcznik, ASG WP, 1988.
12. Wpływ rozwoju techniki bojowej na zmiany w sztuce operacyjnej i taktyce przeciwnika, Szt.Gen.WP 1983.
13. Strategie i poglądy państw NATO na prowadzenie wojny w Europie, Szt.Gen.WP 1985.
14. Związki taktyczne i operacyjne w działaniach obronnych, Szt.Gen.WP 1978.

15. Brygada i dywizja sił lądowych NATO w natarciu i obronie, ASG WP 1985.
16. Metody pracy dowódcy i sztabu dywizji (pułku) w działaniach bojowych - skrypt, ASG WP 1983.
17. Leksykon wiedzy wojskowej, MON 1979.
18. Mała encyklopedia wojskowa, MON 1967.
19. Słownik języka polskiego, Wyd. PWN, Warszawa 1984.
20. Słownik podstawowych terminów rozpoznawczych, ASG WP 1986.
21. Słownik podstawowych terminów wojskowych, Szt.Gen.WP 1977.
22. Wzory bojowych dokumentów rozpoznawczych (pułk, dywizja, armia), ASG WP 1984.
23. Sformalizowana bojowa dokumentacja rozpoznawcza szczebla taktycznego (dywizja, pułk), Szt.Gen.WP 1987.
24. Siły i środki rozpoznania pułku, dywizji, armii ogólnowojskowej i frontu - skrypt, ASG WP 1987.
25. Album schematów ćwiczebnych jednostek rozpoznawczych, Szt.Gen.WP 1986.
26. Normy operacyjno-taktyczne, Wyd. WWL ASG WP, 1989.

II. Wydawnictwa popularnonaukowe.

1. Bagramian I. - Tak wykuwaliśmy zwycięstwo, MON, Warszawa, 1980.
2. Galewski Z. - Czynniki powodzenia we współczesnej walce, MON, Warszawa 1986.
3. Gołąb Z., Kołcz S. - Współczesne dowodzenie wojskami, MON, Warszawa 1974.
4. Iwanow D.A., Sawieljew W.P., Szemanski P.W. - Zasady dowodzenia wojskami, MON, Warszawa 1972.

5. Kaczmarek J. - Uderzenie i ogień, MON, Warszawa 1972.
6. Kołodziejczak B. - Co będzie jutro? MON, Warszawa 1976.
7. Kotarbiński T. - Traktat o dobrej robocie, Wyd. I, Ossolineum, Warszawa-Wrocław-Kraków 1969.
8. Kurnal J. - Zarys teorii organizacji i zarządzania, PWE, Warszawa 1970.
9. Metodologiczne problemy teorii i praktyki wojskowej - opracowanie zbiorowe, MON, Warszawa 1971.
10. Metodyka wojskowych badań naukowych - opracowanie zbiorowe, ASG WP 1983.
11. Mreła H. - Jak usprawniać pracę? IW CRZZ, Warszawa 1977.
12. Mróz W. - Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej, Szt.Gen.WP, Warszawa 1978.
13. Nożko K. - Walka o przewagę, MON, Warszawa 1985.
14. Nożko K. - Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej, MON, Warszawa 1973.
15. Orzechowski J. - Dowodzenie i sztaby - tom I-IV, MON, Warszawa 1974-1985.
16. Simonian R.G. i in. - Razwiedka w bojewych primierach, Moskwa 1972.
17. Simonian R.G. i in. - Takticzieskaja razwiedka, Moskwa 1968.
18. Sochal Cz., Wierciński L. - Rozpoznanie wojskowe, MON, Warszawa 1974.
19. Zieleniewski J. - Organizacja i zarządzanie, PWN, Warszawa 1979.

III. Rozprawy doktorskie i prace dyplomowe.

1. Kostrzyński R., Grochalski A., Kwiatek L.,Papiernik B. - Modelowanie systemu rozpoznania wojskowego na szczeblach taktycz-

nych w aspekcie badania efektywności, rozprawa doktorska, ASG WP 1989.

2. Kozłowski M. - Doskonalenie systemu obiegu informacji o nieprzyjacielu na szczeblu dywizji zmechanizowanej w natarciu, rozprawa doktorska, ASG WP 1980.
3. Mazurkiewicz J., Świstek A. - Kierowanie systemem łączności dywizji wyposażonej w środki zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojskami, rozprawa doktorska, ASG WP 1988.
4. Piotrowski S. - Sposoby i kierunki usprawnienia pracy sztabu dywizji zmechanizowanej w podstawowych rodzajach działań bojowych, rozprawa doktorska, ASG WP 1976.
5. Romańczuk R.- Organizacja i prowadzenie rozpoznania w operacjach zaczepnych i obronnych 1 Armii Wojska Polskiego (lipiec 1944 - maj 1945), rozprawa doktorska, ASG WP 1985.
5. Woźniak S. - Organizacja i prowadzenie obrony przez korpus armijny Stanów Zjednoczonych na ŚETDW w latach 90-tych i wynikające z nich wymagania do działań zaczepnych wojsk własnych, rozprawa doktorska, ASG WP 1986.
6. Zieliński J. - Teoria rozpoznania wojskowego, rozprawa doktorska, ASG WP 1986.
7. Dempniak M. - Analiza i ocena możliwości prowadzenia rozpoznania przez DZ (DPanc) w natarciu, praca dyplomowa, ASG WP 1988.
8. Dudek R. - Praca wydziału rozpoznawczego dywizji i dowództwa batalionu rozpoznawczego w zakresie organizacji, planowania i kierowania rozpoznaniem, praca dyplomowa, ASG WP 1985.

9. Filary S. - Organizacja i prowadzenie rozpoznania w natarciu DZ na obronę manewrową (aktywną) nieprzyjaciela, praca dyplomowa, ASG WP 1987.
10. Połaski L. - Możliwości niszczenia obiektów nieprzyjaciela przez elementy rozpoznawcze dywizji zmechanizowanej w natarciu, praca dyplomowa, ASG WP 1980.
11. Szmajda J. - Potrzeby i możliwości rozpoznania DZ (DPanc) na rzecz uderzeń wojsk rakietowych i ognia artylerii, praca dyplomowa, ASG WP 1985.

IV. Inne publikacje.

1. Bednarowski J., Jaroń K. - Wybrane zagadnienia z teorii organizacji i kierowania, ASG WP 1987.
2. FOFA strategiczno-operacyjna koncepcja prowadzenia działań bojowych przez Siły Zbrojne NATO na ETW, suplement do WPZ nr 182, Warszawa 1988.
3. Kaczmarek J. - Pokój, wojna czy kataklizm atomowy, ASG WP 1986.
4. Metodyka określania możliwości rozpoznawczych sił i środków związków taktycznych oraz związków operacyjnych, SOW 1980.
5. Perspektywiczne wymagania i potrzeby w zakresie rozpoznania pola walki - temat naukowy nr 41, ASG WP 1980.
6. Praktyka pracy sztabowej, MON, Warszawa 1970.
7. Primienienie sowriemiennych logiko-matiematiczeskich mietodow w razwiedkie, Moskwa 1974.
8. Proces decyzyjny w sytuacjach złożonych, Szt.Gen.WP 1988.
9. Prognoza przyszłych działań wojennych (w tym operacji i działań wojennych) oraz roli poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb (lata 1990-2015), prognoza-3, ASG WP 1987.

10. Stefański W. - Właściwości użycia przez nieprzyjaciela broni precyzyjnej, zwłaszcza systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, ASG WP 1987.
11. Studium ważniejszych konfliktów zbrojnych w świecie w latach 1970-1983, Szt. Gen. WP 1985.
12. Wolny A. - Formy i sposoby rozpoznania ogólnowojskowego od czasów najdawniejszych, ASG WP 1978.
13. Zasady badania teorii wojskowej w czasie ćwiczeń, ASG WP 1981.
14. Zieliński J. - Organizacja i prowadzenie rozpoznania w działaniach bojowych, ASG WP 1989.
15. Zieliński J. - Rozpoznanie wojskowe w przyszłych działaniach wojennych (walce, operacji i wojnie), Prognoza-3, ASG WP 1987.
16. Derkacz W. - Niektóre problemy rozpoznania pola walki, Myśl Wojskowa nr 4/88.
17. Dywizja pancerna Bundeswehry w obronie, WPZ nr 3/87.
18. Dywizja pancerna Wielkiej Brytanii w podstawowych rodzajach działań bojowych, WPZ nr 1/87.
19. Galecki T. - Modelowanie pracy dowódcy i sztabu związku taktycznego w procesie wypracowania decyzji o walce w kontekście czasu, Myśl Wojskowa nr 2/79.
20. Gładyk J. - Rozpoznanie jako czynnik sztuki wojennej, Przegląd Piechoty 1939, z. 7.
21. Kowalski A. - Rozpoznanie na potrzeby porażenia ogniowego, Myśl Wojskowa nr 11/81.
22. Król W. - Rozważania nad rozpoznaniem taktycznym, Przegląd Wojsk Lądowych nr 5/76.

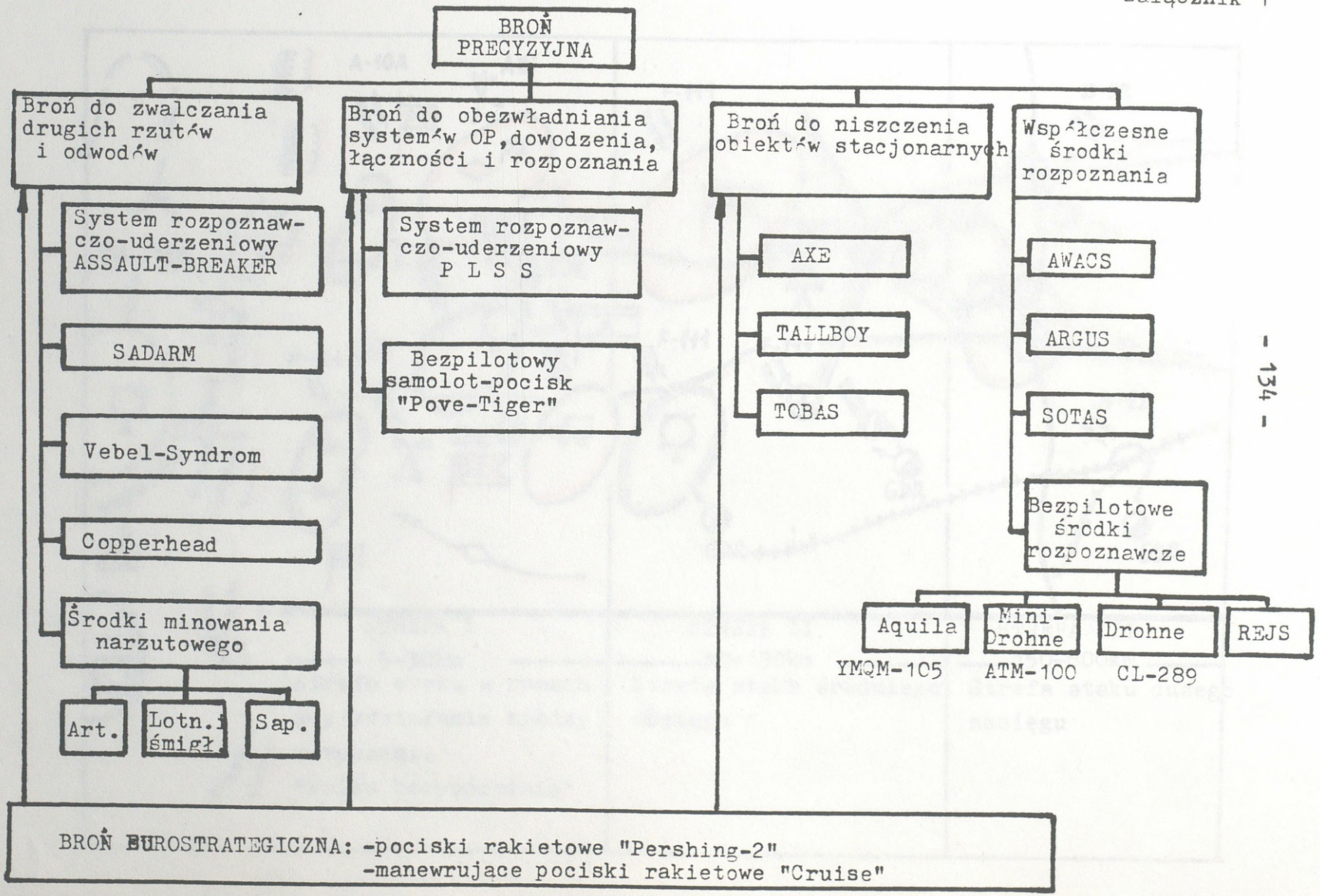
23. Król W. - Uwagi o organizacji i planowaniu rozpoznania, Myśl Wojskowa nr 4/76.
24. Piotrowski S. - Czynniki wywierające wpływ na organizację pracy dowódcy i sztabu związku taktycznego w działaniach bojowych, Myśl Wojskowa nr 2/79.
25. Piotrowski S. - Rozważania o teorii dowodzenia wojskami, Myśl Wojskowa nr 7/88.
26. Piotrowski S. - Zarys teorii dowodzenia wojskami, Myśl Wojskowa nr 6/88.
27. Praca informacyjna organów rozpoznawczych na szczeblach taktycznych, Zeszyty Naukowe nr 1/20/79, ASG WP 1979.
28. Pstrokoński K. - O rozpoznaniu i krytyce regulaminów, Przegląd Piechoty 1936, z. 7.
29. Rejmisz R. - Integracja systemu rozpoznania w świetle przekazu informacji, Myśl Wojskowa nr 4/73.
30. Rola i znaczenie rozpoznania w walce powietrzno-lądowej (wg poglądów amerykańskich), WPZ nr 1/89.
31. Rother F. - Wyższe wymagania w stosunku do organizacji i efektywności rozpoznania, Myśl Wojskowa nr 4/86.
32. Rudniewicz T. - Wymagania stawiane rozpoznaniu, Myśl Wojskowa nr 4/69.
33. Schnabel M., Scholz R. - Niektóre aspekty organizacji rozpoznania w procesie podejmowania decyzji, Myśl Wojskowa nr 3/85.
34. Szyszkowski J., Zaleski J. - Analiza możliwości i zadań rozpoznawczych dywizji w natarciu, Myśl Wojskowa nr 3/73.

35. Urbańczyk T. - Sposoby rozpoznania, obezwładniania i niszczenia nowych środków walki nieprzyjaciela ze szczególnym uwzględnieniem systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, Zeszyty Naukowe nr 1/44/86, ASG WP 1986.

36. Wójcik W. - O organizacji i planowaniu rozpoznania, Myśl Wojskowa nr 11/75.

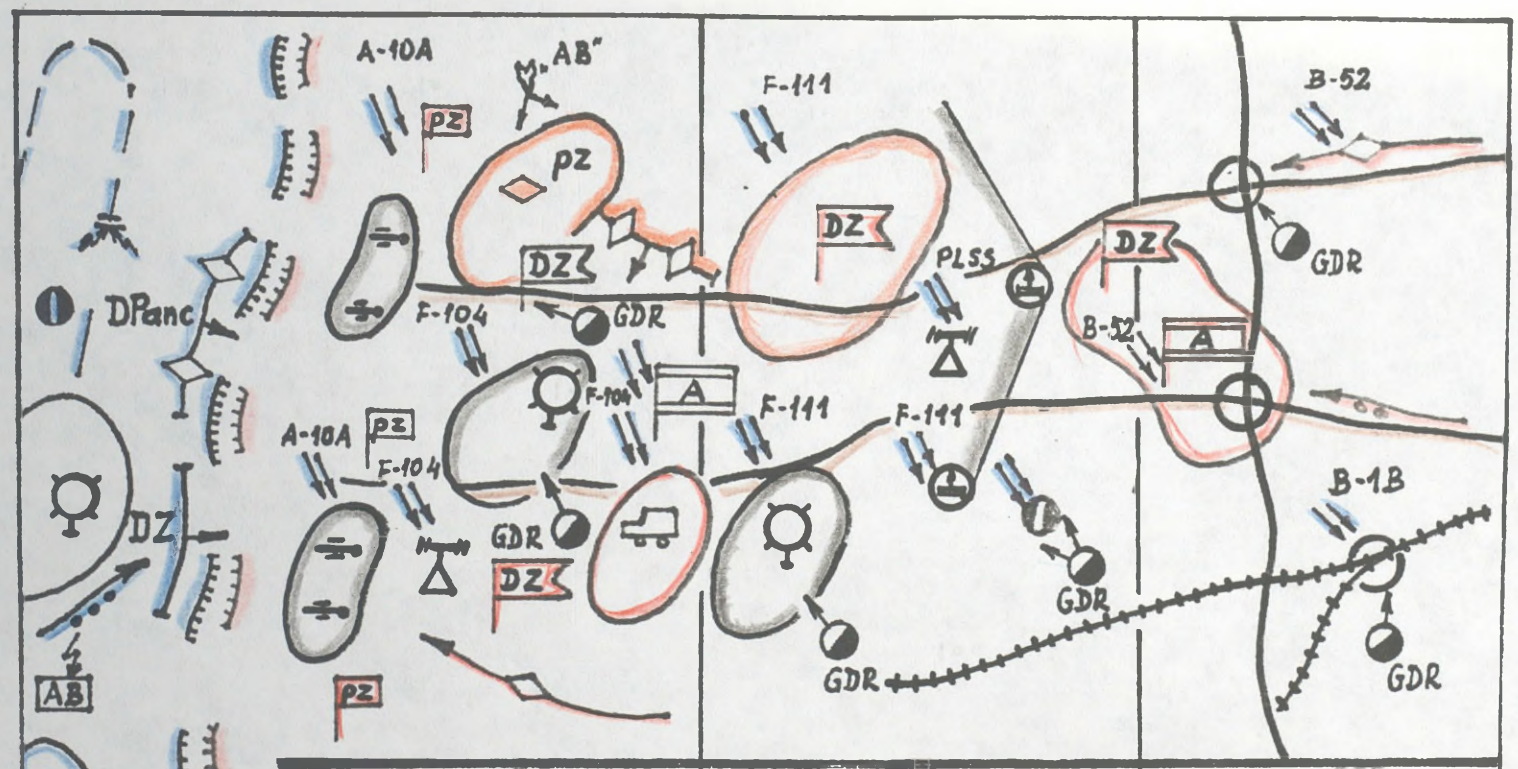
PODZIAŁ BRONI PRECYZYJNEJ

Załącznik 1

IDEA KONCEPCJI "F O F A"

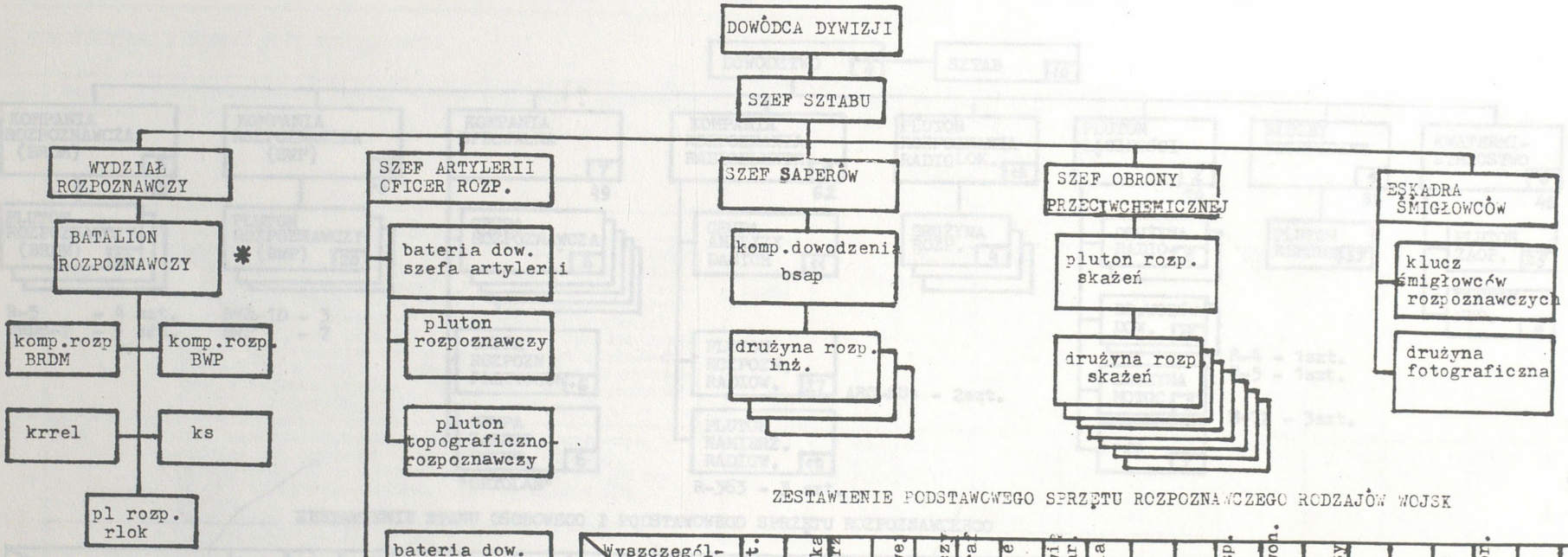
Załącznik 2

STREFA I	STREFA II	STREFA III
5-30km	30-150km	150-800km
Strefa ataku w ramach współdziałania między korpusami. "Walka bezpośrednia"	Strefa ataku średniego zasięgu	Strefa ataku dużego zasięgu

Załącznik 3/2

STRUKTURA ORGANIZACYJNA PODODDZIAŁÓW ROZPOZNAWCZYCH DZ I ICH PODLEGŁOŚĆ

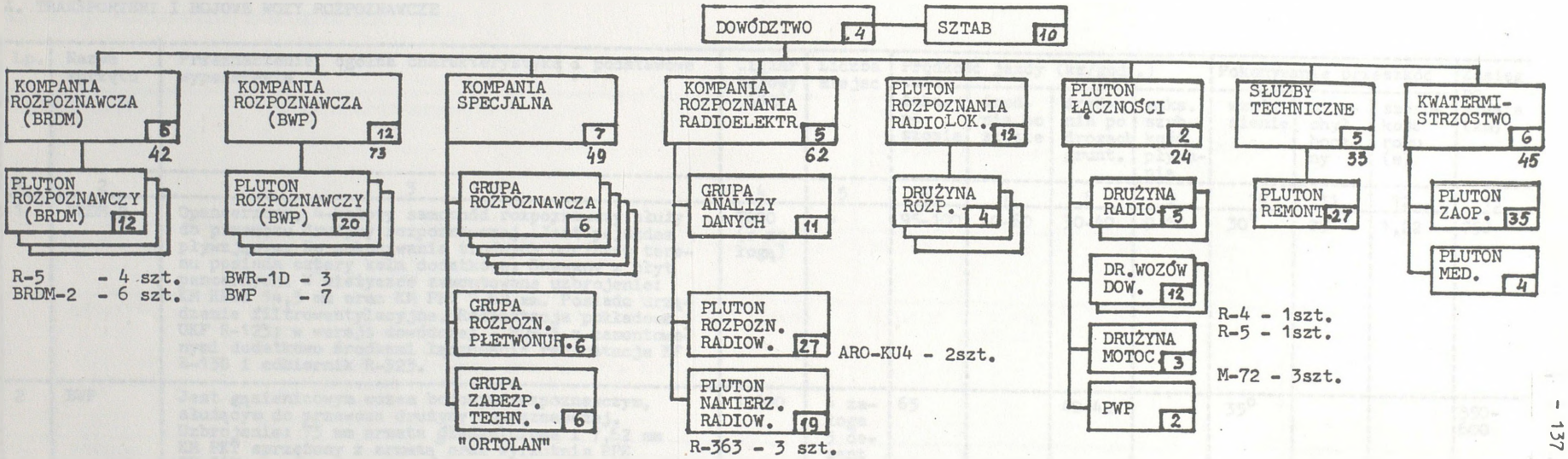
ZESTAWIENIE PODSTAWOWEGO SPRZĘTU ROZPOZNAWCZEGO RODZAJÓW WOJSK

Wyszczególnienie / Pododdział	Lorneta art. AST	busola artyleryjska	art.dalmierz laserowy	dalmierz art. polowe	teodolit rozpoznawczy	autotopograf	radiostacje UKF	zestaw dźwiękowo-pomiar.	aparatownia ADK-11	RWE-1	WD art. R-2AM/K/	transp.rozp. inż. MTLB	baza płetwon. "ORTOLAN"	komplet rozpoznawczy	peryskop PDF	BRDM-rch	śmigłowiec Mi-2	polowe labor. fotograf.	rdst.lotn. R-809	samochody różne
bateria dow. szefa art.	1	3	1	1	4	1	2				1									2
bateria dow. pa	1	3	1	1	4	1	3	1	2	1	1									2
komp.dowodz. bsap												3	1	3	1					
pluton rozp. skażeń																7				
eskadra śmigłowców																	4	1	1	
Razem	2	6	2	2	8	2	5	1	2	1	2	3	1	3	1	7	4	1	1	4

* Szczegółową organizację i wyposażenie br DZ przedstawiono w załączniku 4/3

Załącznik 4

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BATALIONU ROZPOZNAWCZEGO DZ

ZESTAWIENIE STANU OSOBOWEGO I PODSTAWOWEGO SPRZĘTU ROZPOZNAWCZEGO

Pododdział \ Wyszczególnienie	oficerów	chorąży	podoficerów	szeregowych	RAZEM	BWP	BRDM-2	WD BWR-1D	WD R-4/R-5	Dalmierz laserowy "KORALON"	Lornetka nocnej obs.BN-2	Stacja rozp.r/lok PSNR-5	Aparatownia ARO-KU4	Namiernik radiowy R-363	Rdst R-118	Rdst R-354	Rdst R-352	Inne rdst UKF	Motocykle	Samochody różne	Spad. desant.	Spad. zapasowy	Zasobnik towarowy	Zestaw płetw.	Baza prac nurkowych "ORTOLAN"
Dowództwo i sztab	8	2	3	1	14																				
Komp.rozpoznawcza (na BRDM-2)	4	1	7	30	42		6		4	3	10							9		1					
Komp.rozp.(na BWP)	4	2	7	60	73	7		3		1	10							7		2					
Komp.specjalna	3	7	9	30	49											7	10			8	36	36	10	6	1
Komp.rozp.r/el.	4	3	9	46	62								2	3				4		3					
Plut.rozp.r/lok.	1	-	2	9	12		3			1	3	3						3							
Plut.Łączności	-	4	6	14	24				2						2			2	3	1					
Służby techniczne	3	3	5	22	33															1					
Kwatermistrzostwo	3	5	5	32	45															10					
RAZEM	30	27	53	244	354	7	9	3	6	5	23	3	2	3	2	7	10	25	3	26	36	36	10	6	1

Załącznik nr 5

CHARAKTERYSTYKA TAKTYCZNO-TECHNICZNA PODSTAWOWEGO SPRZĘTU ROZPOZNAWCZEGO WYSTĘPUJĄCEGO W DZ

A. TRANSPORTERY I BOJOWE WOZY ROZPOZNAWCZE

Lp.	Nazwa sprzętu	Przeznaczenie, ogólna charakterystyka i podstawowe wyposażenie	Ciężar bojowy (kg)	Liczba miejsc	Prędkość jazdy (km/godz.)				Pokonywanie przeszkód			Zasięg po szosie (km)
					maks. po szosie	średnia po szosie	średnia po drogach grunt.	maks. szybkość pływania	wzniesienie	przechył boczny	szerokość rowu (m)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	ERDM-2	Opancerzony, 4-kołowy samochód rozpoznawczy służy do przewozu drużyny rozpoznawczej. Jest pojazdem pływającym. Do pokonywania trudnych odcinków terenu posiada cztery koła dodatkowe. Spawany z płyt pancernych. W wieżyczce zamontowane uzbrojenie: KM KPWT 14,5 mm oraz KM PKT 7,62 mm. Posiada urządzenie filtrowentylacyjne. Radiostacja pokładowa UKF R-123; w wersji dowódczej - WDR-5 z zamontowanymi dodatkowo środkami łączności: radiostacja KF R-130 i odbiornik R-323.	7000 (z załogą)	4	95-100	40-60	30-40	9-10	30°	25°	1,22	750
2	BWP	Jest gąsienicowym wozem bojowym rozpoznawczym, służącym do przewozu drużyny rozpoznawczej. Uzbrojenie: 73 mm armata gładkolufowa i 7,62 mm KM PKT sprzężony z armatą oraz wyrzutnia PPK 9M 14M. Jest wozem pływającym o trakcji gąsienicowej. Radiostacja pokładowa UKF R-123.	12600	4 załoga 5 desant	65		40-45		35°			550-600
3	BWR-1D	Bojowy dowódcy wóz rozpoznawczy (gąsienicowy, pływający) zbudowany na podwoziu BWP. Służy do dowodzenia na szczeblu kompanii i plutonu rozp.wyposażonych w BWP. Uzbrojenie - jak BWP. Środki rozpoznania: dalmierz laserowy DKRM-1, stacja radiolokacyjna PSNR-5, namiernik stacji r/lok. ERRS-1, wykrywacz min IMP, WPCHR przyrząd rozpoznania skażeń, lornetka nocnej obserwacji BN-1. Środki łączności: rdst UKF R-123M; rdst UKF R-148; rdst KF R-130; czołgowy telefon wewnętrzny R-124; urządzenie transmisji danych R-014D. Wyposażony w aparaturę nawigacyjną "KWADRAT-1" do określania współrzędnych położenia poruszającego się transportera z błędem nie przekraczającym 1,3%.	13300	6 -dca -dział. oper.- -nawig. -kier.- mech. -zwiad. chem. -zwiad.- saper	65		40-45		35°			550-600

B. SPRZĘT ROZPOZNANIA RADIOELEKTRONICZNEGO

Lp.	Sprzęt	Krótka charakterystyka	Zakres częstotliwości (MHz)	Zasięg rozpoznania (km)	Obsługa	Czas (min.)		Dokładność namierzania	Uwagi
						rozwijania	zwijania		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	R-363	Namiernik radiowy do namiaru emisji elektromagnetycznych w zakresie fal UKF. Na podwoziu ZIŁ-157.	20-100	30-40	4	15-20	6-10	± 2,5°	Namierzanie rdst. 2,5-3,5
2	ARO-KU4	KF i UKF aparatownia radioodbiorcza. W skład aparatowni wchodzi: - odbiornik radiowy R-1250 (KF) - 1 - odbiornik radiowy VU-21M (UKF) - 4 - przystawka UP-3MA - 2 - radiostacja UKF R-107 - 1 Na podwoziu STAR-660.	1,5-100	KF-100 UKF-40	9	14	8		Czas rozpoznania celu 4 min.
3	PSNR-5	Stacja technicznego rozpoznania pola walki przeznaczona do wykrywania ruchomych celów naziemnych i nawodnych oraz określania współrzędnych biegunowych. Działa na zasadzie zjawiska Doplera. Stacja zamontowana na podwoziu MTLB lub BWP.	decymetrowy	pojazd 8-10km człowiek 3-4km	4	3		± 5 m	Poszukiwanie w sektorze 24-120°. Ciągła praca 20 godz.

C. ŚRODKI ŁĄCZNOŚCI

Lp.	Nazwa środka łączności	Ogólna charakterystyka	Zakres (MHz)	Zasięg (km)	Obsługa	Czas (min.)	
						rozwijania	zwijania
1	2	3	4	5	6	7	8
1	R-118R	Radiostacja zabezpieczająca łączność dwustronną oraz odbiór na falach dyżurnych z grupami rozpoznawczymi wyposażonymi w rdst. R-354 lub R-350	nad.1-7,5 odb.1,5-25,5	telegraf 300-500 fonia 30-100	5	10-110	
2	R-354 KF	Jest radiostacją szybkiej telegrafii, nadawczo-odbiorczą, simpleksową, przenośną (plecakową), zapewniającą łączność - z centrum odbiorczym (C.o.). Występuje na wyposażeniu grup rozpoznawczych	nad.1,8-12,0 odb.1,8-7,0	500-800	1	dzień 3-4 noc 8-10	dzień 4-6 noc 6-8
3	R-352 UKF	Jest radiostacją foniczną, przenośną, simpleksową. Przeznaczona do łączności wewnętrznej w grupie rozp.	produkowana w 10 seriach np. 44,0-44,6 itd.	z anteną promieniową i przeciwwagą 10-15 z anteną prętową 3,5	1		
4	R-130 KF	Jest radiostacją nadawczo-odbiorczą, pokładową, zamontowaną na wozach dowodzenia R-4, R-5 i BWR-1D	1,5-11,0	z anteną prętową 25-30; z magnetyczną do 400	załoga		
5	R-123 UKF	Przeznaczona do zapewnienia łączności wewnętrznej elementów rozpoznania ogólnowojskowego; zamontowana na wszystkich bojowych wozach rozpoznawczych i WD-R5 oraz BWR-1D	20,0-51,5	13-20	dca wozu		
6	R-107 UKF	Jest radiostacją przenośną, szerokozakresową, telefoniczną z modulacją częstotliwości, nadawczo-odbiorczą z automatycznym przestrajaniem 4 zawczasu przygotowanych częstotliwości, simpleksową z możliwością zdalnego sterowania i ręcznej retlanslacji	20,0-52,0 (1281 częstotliwości roboczych)	w ruchu 6 km; z anteną prętową i przeciwwagą 8-10; z anteną promieniową 15 km	1	3-15	
7	R-111 UKF	Radiostacja pokładowa, szerokozakresowa, telefoniczna z modulacją częstotliwości, nadawczo-odbiorcza, z automatycznym przestrajaniem 4 zawczasu przygotowanych częstotliwości	20,0-52,0	w ruchu 25-35; na postoju z anteną prętową z przeciwwagami na maszcie 11 m 50-60 km	1		
8	R-870 UKF	Odbiornik do odbioru meldunków z pokładu samolotu (śmigłowca)	100-150	do 400 w zależności od wysokości lotu samolotu (śmigłowca)	1		
9	R-871 UKF	Odbiornik do odbioru meldunków z pokładu samolotu (śmigłowca)	220,0-390,0	- " -	1		
10	R-4	Wóz dowodzenia szefa wydziału rozpoznawczego dywizji oraz dowódcy batalionu rozpoznawczego. Urządzenia łączności zamontowane na podwoziu transportera opancerzonego SKOT. Wyposażenie łączności: - radiostacja R-130 - 1 - radiostacja R-111 - 2 - odbiorniki radiowe R-323 - 1 R-870 - 1 R-871 - 1 - radiotelefon K-1 oraz przenośny K-2 - urządzenie zdalnego sterowania - łącznica telefoniczna ŁP-10 MR					

1	2	3
11	R-5	Wóz dowodzenia szefa rozpoznania pułku zmechanizowanego - wersja I, dowódcy kr i plr pz i br - wersja II. Środki łączności zamontowane na podwoziu transportera rozpoznawczego BRDM-2.

WYPOSAŻENIE:

WERSJA I

- radiostacje: R-130 - 1
  R-123 - 1
- odbiorniki radiowe R-323 - 1
  R-870 - 1
- polowy aparat telefoniczny - 1

WERSJA II

- radiostacja R-130 - 1
  R-123 - 1
- odbiornik radiowy R-323 - 1
- polowy aparat telefoniczny - 1

D. INNY SPRZĘT ROZPOZNAWCZY

1. Lornetkowy dalmierz laserowy "KORALON"
   Przeznaczony do określania współrzędnych prostokątnych rozpoznawanych obiektów.
   - zakres pomiaru odległości: 145-20 000 m
   - błąd środkowokwadratowy: 2,4 m
   - powiększenie: 6,7 razy
   - obsługa - 1 żołnierz
2. Lotnetka obserwacji nocnej
   Przeznaczona do wzrokowej obserwacji pola walki w nocy.
   - powiększenie - 2,4 razy; pole widzenia - 11°;
   - zasięg widzenia na tle zielonej trawy: - żołnierz - 300 m
     - czołg - 500 m
3. Śmigłowiec rozpoznawczy Mi-2R
   Przeznaczony jest do obserwacji pola walki i wykonywania zdjęć.
   - załoga - 2; prędkość przelotowa - 180 km/godz.; maksymalny pułap - 4000 m; promień działania - 150 km; długotrwałość lotu - 2 godz. 40 min.; maksymalny udźwig - 700 kg;
   - uzbrojenie - 2 km PK 7,62 mm;
   - wyposażenie: aparat fotograficzny typu LAF-A-39 lub AFA BAF-215 do wykonywania zdjęć pionowych i skośnych w dzień.
4. Przyrząd dalekiego fotografowania (PDF).
   Przeznaczony do wykonywania zdjęć panoramicznych terenu.
   Inżynieryjny posterunek fotografowania (IPF) wyposażony w PDF ma możliwość sfotografowania z 5-6 punktów odcinka terenu o szerokości 6-8 km i głębokości do 10 km w czasie 1,5-2 godz. Czas wywołania zdjęć 6-8 godz., a z pełnym opisem fotografowanego odcinka do 15 godz.

Powyższy załącznik wykonano na podstawie:

1) Siły i środki rozpoznania pułku, dywizji, armii ogólnowojskowej i frontu - wyd. ASG WP, 1987 r.
2) Charakterystyka sprzętu rozpoznawczego - wyd. wewn. katedry RWiAO ASG WP, 1987 r.
3) Rozpoznanie inżynieryjne - podręcznik, wyd. MON, 1965 r.

Załącznik 6

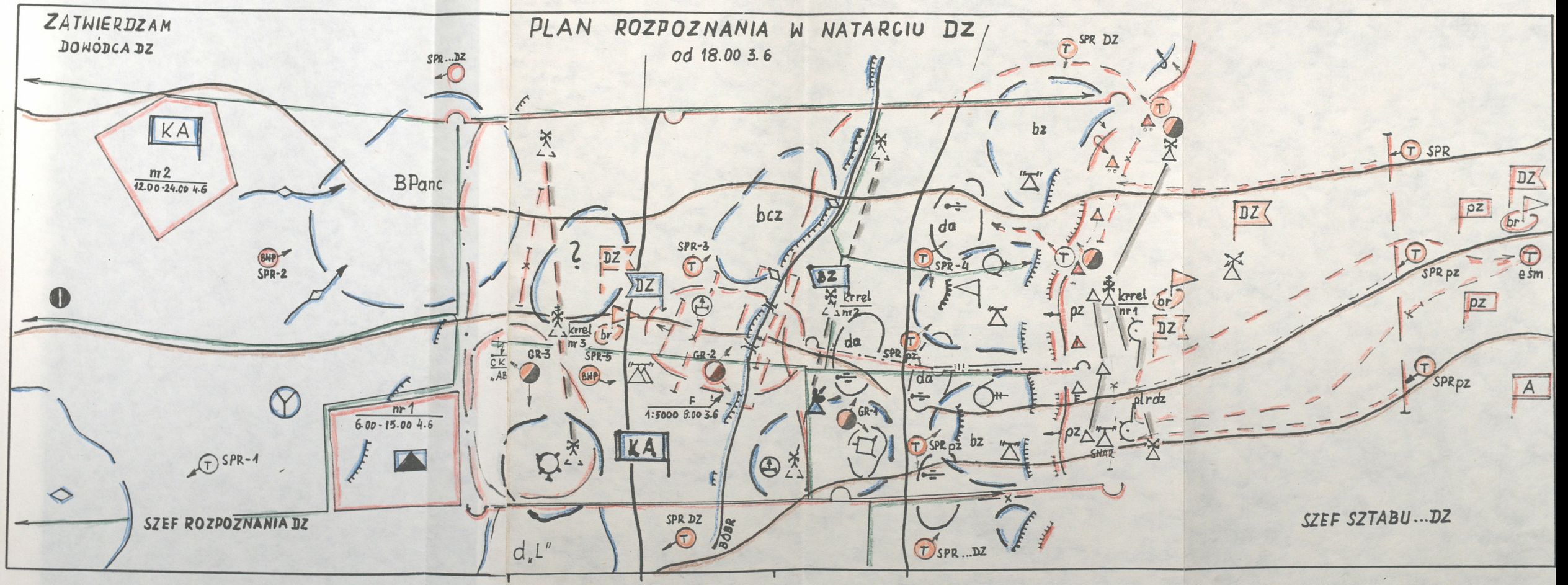
PODSTAWOWE NORMY I MOŻLIWOŚCI BOJOWE GRUP ROZPOZNAWCZYCH

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE CZYNNOŚCI	NORMA
1	2	3
1	Przeciętna głębokość użycia grup rozpoznawczych w stosunku do walczących wojsk	do 100 km
2	Wielkość rejonu działania grupy rozpoznawczej	25-50 km^2
3	Średni czas bezpośredniego przygotowania grupy rozpoznawczej do działań	3-4 godz.
4	Średni czas zbiórki grupy po desantowaniu (metodą zrzutu ze spadochronem)	30 min.
5	Średnie tempo przemarszu grupy rozpoznawczej: - z pełnym wyposażeniem (po desantowaniu)	1,5-2 km/godz.
	- podczas realizacji kolejnych zadań	2-3 km/godz.
	- podczas przenikania pieszo przez obronę przeciwnika	do 1 km/godz.
6	Średni (orientacyjny) czas przystąpienia grupy do wykonania pierwszego zadania od momentu jego postawienia	10-15 godz.
7	Średni czas przystąpienia grupy do realizacji pierwszego zadania od momentu desantowania	5-6 godz.
8	Średni czas przystąpienia grupy do realizacji zadania dodatkowego (otrzymanego drogą radiową)	2-4 godz.
9	Średnie normy wykonania przez grupę podstawowych zadań: - rozpoznanie (lokalizacja) obiektu punktowego	4-6 godz.
	- rozpoznanie sztabu związku operacyjnego, dywizjonu (baterii) rakiet, ześrodkowania wojsk	10-15 godz.
	- rozpoznanie sztabu związku taktycznego, składu itp.	7-10 godz.

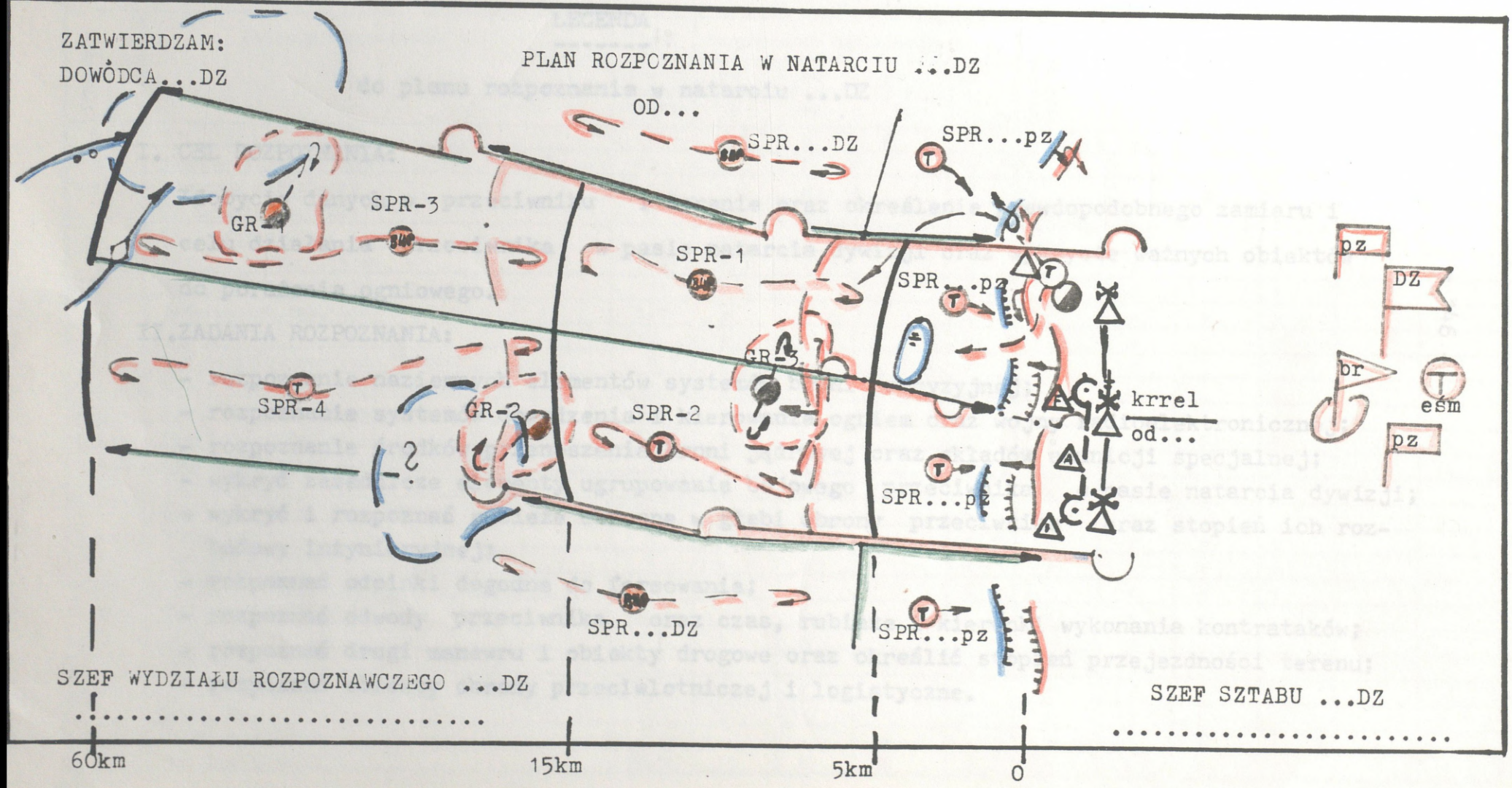
1	2	3
	- wybór i rozpoznanie odcinka dogodnego do organizacji przeprawy przez przeszkodę wodną	1-2 godz.
	- rozpoznanie i dozorowanie linii (węzła) komunikacyjnej, lotniska, portu itp.	ciągle lub przez czas określony zadaniem
	- rozpoznanie rejonu lądowania (zrzutowisk i obiektów działań) desantu powietrznego w sile do batalionu	1-2 doby
	- wykonanie akcji dywersyjnej na obiekt nie chroniony (linia kolejowa, rurociąg itp.)	4-6 godz.
	- obezwładnienie będącego pod ochroną ważnego obiektu (składu MPS, węzła łączności itp.) środkami ogniowymi	6-10 godz.
10.	Możliwości bojowe grupy rozpoznawczej: - wykrycie, lokalizacja i rozpoznanie obiektów przeciwnika	2 obiekty na dobę
	- ciągłe śledzenie wybranych obiektów	1-2 obiekty
	- zniszczenie (obezwładnienie) obiektu nie chronionego	1 obiekt/dobę
	- zniszczenie (obezwładnienie) obiektu chronionego	1 obiekt na 2 doby
11.	Średni czas przygotowania i przekazania zdobytych informacji (meldunków) przez dowódcę grupy	30-35 min.
12	Średni czas obiegu informacji od grupy (do momentu jej rozszyfrowania w zespole dowodzenia)	50-60 min.
13	Minimalny czas uzyskania od grup pierwszych danych od momentu ich desantowania	6-8 godz.

PLAN ROZPOZNANIA W NATARCIU DZ /wariant/

Załącznik 7

PLAN RCZPCZNANIA W NATARCIU DZ /wariant/

Załącznik 8

LEGENDA

do planu rozpoznania w natarciu ...DZ

I. CEL ROZPOZNANIA:

Zdobycie danych o przeciwniku i terenie oraz określenie prawdopodobnego zamiaru i celu działania przeciwnika w pasie natarcia dywizji oraz wykrycie ważnych obiektów do porażenia ogniowego.

II. ZADANIA ROZPOZNANIA:

- rozpoznanie naziemnych elementów systemów broni precyzyjnej;
- rozpoznanie systemów dowodzenia i kierowania ogniem oraz wojny radioelektronicznej;
- rozpoznanie środków przenoszenia broni jądrowej oraz składów amunicji specjalnej;
- wykryć zasadnicze elementy ugrupowania bojowego przeciwnika w pasie natarcia dywizji;
- wykryć i rozpoznać rubieże obronne w głębi obrony przeciwnika oraz stopień ich rozbudowy inżynieryjnej;
- rozpoznać odcinki dogodne do forsowania;
- rozpoznać odwody przeciwnika oraz czas, rubieże i kierunki wykonania kontrataków;
- rozpoznać drogi manewru i obiekty drogowe oraz określić stopień przejezdności terenu;
- rozpoznać obiekty obrony przeciwlotniczej i logistyczne.

III. PODZIAŁ OBIEKTÓW POMIĘDZY SIŁY I ŚRODKI ROZPOZNANIA

STREFA	Obiekty rozpoznania	Ilość obiektów do rozpoznania	Rozpoznanie ogólnowojskowe				Działania specjalne	Rozpoznanie radioelektroniczne	Rozpoznanie powietrzne	Rozpoznanie rodzajów wojsk		
			pz I rzutu	pz I rzutu	pz II rzutu	br				art.	inż.	skażeń
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I	plutonowe punkty oporu (kp I i II rz.)	27	x	x		x			x	x	x	x
	kompanie moździerzy	2	x	x		x			x	x		
	SD batalionów WPNLT	6	x	x		x		x	x	x		
	SD dywizjonów art.	3	x	x		x	x	x	x	x		
	baterie haubic 155 mm	3-5	x	x		x		x	x	x		
	stacje radiolokacyjne artylerii	11	x	x		x		x		x		
	baterie art.rak."LARS"	1-2	x	x		x		x	x	x		
	WSD BZ	1	x	x		x		x		x		
	bat.bezpilot.sam.rozp."DROHNE"	1	x	x		x	x	x				
	dyw.i korp.post.rozp.KF i UKF	18	x	x		x		x		x		
	dyw.i korp.stacje namierzania	3-6	x	x		x		x				
	Razem w I strefie	76-82	11	11		11	2	9	6	9	1	1
	Zapory inż.przed przednim skrajem		x	x		x				x	x	x
II	Systemy rozp. "ARGUS"	3	x	x		x	x	x				
	Stacje zakłóceń r/el. UKF	10	x	x		x	x	x				
	Odwód ppanc	1	x	x		x	x	x	x	x		
	bat.art.rak."MLRS"	1	x	x		x	x	x	x	x		
	bat.haubic 203,2 mm	1	x	x		x		x	x	x		
	bateria plot "HAWK"	2-3	x	x	x	x	x	x	x	x		
	SD BZ	2-3	x	x	x	x		x				
	WSD DZ	2-3	x	x	x	x		x				
	WSD KA	3-4	x	x	x	x	x	x				
	Odwód BZ	1	x	x	x	x	x	x				
	Teren i skażenia		x	x	x	x	x		x	x	x	x
	Razem w II strefie	26-30	11	11	6	11	8	10	5	5	1	1

IV. PODZIAŁ SIŁ I ŚRODKÓW ROZPOZNANIA

Etap działań bojowych	Elementy rozpoznawcze / Siły i środki rozpoznania	Rozp.ogólnowojsk.i dz.spec.				Rozp.r/el		Rozp.art.		Rozp.inżynier.			Rozp.skaż.		Rozp.powietrzne s/l	Odwód
		PO	RPO	SPR	GR	posterunki namierzania	RCR	APO	placówki dźwiękowe	IPO	IPF	IPR (SIPR)	POsk	PRsk		
Do czasu rozpoczęcia natarcia	Batalion rozpoznawczy	4	1	4	3-4	3	1									1-2GR 2 SPR
	kompanie rozpoznawcze pułków	4	1	2-4												1 SPR
	klucz śm.rozp. (z eśm.).														4	3
	Rozp.artyleryjskie							37	4							
	Rozp.inżynieryjne									4	1					
	Rozp.skażeń												12			7drrsk
	Wzmocnienie															plp
	Razem	8	2	6-8	3-4	3	1	37	4	4	1		12		4	
W toku natarcia	Batalion rozpoznawczy		3	5	4-5	3	1									1 GR 1 SPR
	Kompanie rozpoznawcze pułków		2	4												2 SPR
	klucz śm.rozp. (z eśm.).														6	2
	Rozp.artyleryjskie							37	4							
	Rozp.inżynieryjne											4(1)				1drrinż
	Rozp.skażeń												12	3		1drsk
	Wzmocnienie															plp
	Razem		5	9	4-5	3	1	37	4			4(1)	12	3	6	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Odwody specjalne BZ (ABC,Inż.)	2				x			x			
	Wysunięte lądowisko śmigłowców	1-2				x		x	x			
	Lądowisko śmigłowców	1				x	x	x	x			
	bateria "LANCE"	1-2				x	x	x				
III	Odwód DZ	7				x		x	x			
	SD DZ	3-4				x		x				
	SD KA	4-5				x	x	x				
	bateria "Patriot"	1-2				x	x	x				
	bateria "NIKE HERCULES"	1-2				x	x	x				
	Naziemne elementy broni precyzyjnej	2				x	x	x				
	polowy skład amunicji specjalnej	1-2				x	x	x				
	korpuśne stacje zakłóceń r/el. KF	2-3				x	x	x				
	korpuśne stacje zakłóceń r/lok.	2-3				x	x					
	Tyły brygady i dywizji	5-7				x		x				
	Obiekty terenowe i skażenia		x	x	x	x			x	x	x	x
	Razem w III strefie	33-44	1	1	1	15	9	12	5	1	1	1

V. TABELA ZADAŃ GRUP ROZPOZNAWCZYCH

Nr grupy kryptonim	Skład grupy	Treść zadań	Czas wykonania zadania	Sposób przerzutu Środek transportu	Początek działania grupy	Uwagi o wykonaniu zadania
1 GR "SOWA"	1+5	1. Ustalić rozmieszczenie ...da 203,2 mm w rejonie ... oraz bat. "MLRS" w rejonie...	Do 6.00 4.6.	drogą lądową (przenikanie) BWP - SPR-4	23.00 3.6.	
		2. Wykryć stacje zakłóceń r/el. w rejonie	Do 6.00 4.6.			
2 GR "SZPAK"	1+6	1. Rozpoznać rzekę ...na odcinku... oraz ustalić możliwości desantowania TDP w rejonie...	Do 8.00 4.6.	drogą powietrzną śmigłowiec (samolot)	22.00 3.6.	
		2. Wykryć środki plot w rejonie...	Do 6.00 4.6.			

VI. TABELA PRZERZUTU GRUP ROZPOZNAWCZYCH

Nr grupy	Skład grupy Ilość zasobników towarowych	Sposób przerzutu Środek transportu	Punkty załadowania a) główny b) zapasowy	Miejsce desantowania (pozostawienia) a) główne b) zapasowe	Czasy wykonania czynności w minutach (od-do)													
					Przerzut do punktu załadowania	Przygotowanie do przerzutu	Czas ładowania	Start (wymarsz)	Przelot (przejazd, przejście)	Desantowanie (pozostanie)	Zbiórka	Przemarsz do rejonu działania	Organizacja wykonania 1 zadania	Wykonanie zadania	Odejście do rejonu zbiórki	Złożenie meldunku	Adnotacje o uzgodnieniach dotyczących przerzutu	Adnotacje o wykonaniu przerzutu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1+5 1	drogą lądową BWP - SPR-4	a)... b)...	a)... b)...	19.00- 20.00	20.00- 20.20	20.20- 20.30	20.30	20.30- 22.50	22.50- 22.55	22.55- 23.00	23.00- 23.30	23.30- 0.30	0.30- 5.00	5.00- 5.50	5.50- 6.00		
2	1+6 2	drogą powietrzną śmigłowiec	a)... b)...	a)... b)...	19.30- 20.30	20.30- 20.50	20.50- 21.05	21.05	21.05- 21.30	21.30- 21.40	21.40- 22.00	22.00- 22.30	22.30- 23.30	23.30- 5.00	5.00- 5.40	5.40- 5.50		

VII. TABELA ZADAŃ DLA ŚMIGŁOWCÓW ROZPOZNAWCZYCH

Lp.	Treść zadania	Wysiłek w śmigłowco-wylotach	Czas wykonania zadania	Uwagi o wykonaniu zadania
1	2	3	4	5
1	Rozpoznać przebieg przedniego skraju obrony przeciwnika oraz punkty oporu.	1	5.30-6.00 4.6	
2	Rozpoznać SO artylerii.	1	6.10-6.40 4.6	
3	Wykonać przerzut grup rozpoznawczych.	1	20.00-24.00 3.6.	
4	Rozpoznać zapory inżynieryjne w I i II strefie (wg planu szefa saperów).	1	5.00-5.20 4.6.	
5	Kierowanie (korygowanie) ogniem artylerii (wg planu szefa artylerii).	2	6.45-7.15 ok.11.00-11.30	
6	Wykryć i rozpoznać rejony ześrodkowania odwodów.	1	8.00-8.30	
7	Prowadzić rozpoznanie skażeń (wg planu szefa obrony pchem.).	1	30 min. wg potrzeb	w wypadku stwierdzenia skażeń
8	Rozpoznać ugrupowanie przeciwnika na rubieży wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji.	1	10.30-11.00 4.6	
9	Rozpoznać podchodzące odwody przeciwnika do wykonania kontrataku.	1	15.00-15.30 4.6	
10	Odwód.	2	wg potrzeb	
	RAZEM	12		

VIII. SCHEMAT ŁĄCZNOŚCI RADIOWEJ

Nr S/R lub K/R	Typ sprzętu	Nazwa sieci lub kierunku radiowego	Szef OR armii	Szef WR dywizji	Szef rozpoz-nania pułku	Batalion rozpoznawczy			Oficer łączn. ze śmigł.	Inne ZT /oddz.,pododdz./
						Dca	ZDS	GAD		
Łączność z oddziałem rozpoznawczym sztabu wyższego/armii/ i sąsiadami										
	R-140 R-118	S/R szefa OR armii	140	118						118 WR dywizji
Łączność z organami rozpoznawczymi dywizji										
	R-130	S/R szefa WR dywizji		130	130	130				130
	R-111 R-123	S/R szefa WR dywizji		111	123	111				
	R-111 R-107	S/R dowódcy br		111		111		107		
	R-111 R-123	S/R dowódcy br				111				123 PSNR-5
	R-130	S/R dowódcy br		130		130				123 130 SPR
	R-118R R-354	Fala dyżurna odbioru					118			354 GR -1-5
	R-118R R-354	K/R do pracy w seansach					118			354 jedna GR
	R-105 R-107	S/R namierzania krrel						105		107 posterunki namierzania
	R-105	K/R z eskadrą śmigłowców								dowódca eśm
	K-1	S/radiotelefoniczna dywizji		K-1		K-1				K-1 osoby funkcyjne sztabu DZ
	R-870 R-871	S/R odbioru danych z rozpoznania powietrznego		870	870	870				samoloty i śmigłowce
				R-4	R-5	R-4				

IX. DANE ORGANIZACYJNE

	Czas realizacji
1. Zarządzenie wstępne do br	12.30 3.6.
2. Meldowanie koncepcji rozpoznania	13.30 3.6.
3. Zapotrzebowanie na wiadomości i zdjęcia letnicze	14.30 3.6.
4. Wstępne zarządzenia rozpoznawcze do pułków i wstępne zarządzenie bojowe do br	15.00 3.6.
5. Plan rozpoznania dywizji do zatwierdzenia	17.00 3.6.
6. Zarządzenia rozpoznawcze do pułków i zarządzenie bojowe do br	18.00 3.6.
7. Udział w rekonesansie dowódcy	18.00-20.00 3.6.
8. Rozwinięcie systemu rozpoznania	23.00 3.6.
9. Rozwinięcie krrel na rubieży rozpoznania	18.00 3.6.
10. Rozwinięcie systemu obserwacji	16.00 3.6.
11. Rozwinięcie rozpoznania rodzajów wojsk	23.00 3.6.
12. Organizacja współdziałania z szefami rodzajów wojsk i sąsiadami	15.00-20.00 3.6.
13. Wytyczne dla br odnośnie współdziałania i zabezpieczenia działań rozpoznawczych	21.00 3.6.
14. Terminy składania meldunków	do - 6.00 i 22.00 z - 5.00 i 21.00
15. Inne	

Załącznik 8a

L E G E N D A

do planu rozpoznania w natarciu ...SDZ

I. CEL ROZPCZNANIA :

Zdobyć dane o terenie i przeciwniku oraz określić możliwy sposób jego działania w pasie natarcia dywizji. Dostarczyć niezbędne dane do skutecznego porażenia ogniowego przeciwnika.

II. GŁÓWNE ZADANIA ROZPOZNANIA:

1. Do czasu rozpoczęcia natarcia:

- rozpoznać plutonowe punkty oporu w batalionach pierwszego rzutu przeciwnika na kierunku głównego uderzenia dywizji;
- rozpoznać stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy przeciwnika w rejonie...;
- wykryć rozmieszczenie SD i WŁ oraz punkty naprowadzania lotnictwa taktycznego i posterunki WRE przeciwnika;
- określić stopień rozbudowy inżynieryjnej;

2. W czasie natarcia:

- śledzić zmiany w rozmieszczeniu SD i artylerii;
- rozpoznać kolejne rubieże obrony w głębi ugrupowania przeciwnika;
- określić czas,kierunek i rubież wykonania kontrataku przez przeciwnika;
- rozpoznać rubież wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji;
- rozpoznać rejon taktycznego desantu powietrznego.

III. SKŁAD ELEMENTÓW ROZPOZNAWCZYCH:

SPR-1:...;

SPR-2:...;

SPR-3:...;

SPR-4:...;

GR-1 :...;

GR-2 :...;

GR-3 :...;

Odwód rozpoznania:....

Rozpoznanie artyleryjskie:...;

Rozpoznanie inżynieryjne:...;

Rozpoznanie skażeń:...;

IV.SPOSÓB I CZAS PRZERZUTU GR W UGRUPOWANIE PRZECIWNIKA:

- GR-1 :...;

- GR-2 :...;

- GR-3 :...;

V. USTALENIA ORGANIZACYJNE:

Lp	Treść przedsięwzięcia	czas realizacji
1	Zarządzenie wstępne do br	12.30
2.	Meldowanie koncepcji rozpoznania	13.30
3	Zapotrzebowanie na wiadomości i zdjęcia lotnicze	13.40
4.	Wstępne zarządzenie rozpoznawcze do pułków	14.00
5	Wstępne zarządzenie bojowe do br	14.00
6	Plan rozpoznania dywizji do zatwierdzenia	17.00
7	Plan użycia br do zatwierdzenia	16.40
8	Wykonanie i przekazanie zarządzeń	18.00
9	Udział w rekonesansie	18.00-20.00
10	Rozwinięcie systemu obserwacji	16.00
11	Rozwinięcie krrel na rubieży rozpoznania	18.00
12	Rozwinięcie systemu rozpoznania	23.00
13.	Rozwinięcie rozpoznania rodzajów wojsk	do23.00
14	Organizacja współdziałania z SWR i sąsiadami	15.00-20.00
15.	Wytyczne dla br do współdziałania [illegible]	21.00
16	Inne:.....	
	....	
	.....	

Załącznik 9

DOWÓDCA ...br

ZARZĄDZENIE BOJOWE SZTABU ...DZ nr..., SD ...(miejsce), ...(godz., data). Mapa ...(skala), wydanie ...(rok).

1. W pasie natarcia dywizji bronią się pododdziały ze składu ... na rubieży ... z prawdopodobnym zamiarem utrzymania zajmowanej rubieży i zabezpieczenia wykonania uderzenia siłami ... w kierunku ... .

   Wykryto:

   - środki przenoszenia broni jądrowej - d"L" w rejonie...;
   - odwód ... w rejonie...;
   - SO artylerii w rejonie...;
   - SD ... w rejonie...;
   - itp.

2. W związku z przejściem dywizji do natarcia dowódca

   r o z k a z a ł:

   rozpoznanie prowadzić w pasie ... skupiając główny wysiłek na kierunku...

   a) do czasu rozpoczęcia natarcia:

      - rozpoznać przebieg przedniego skraju obrony przeciwnika, a w tym rozmieszczenie punktów oporu, środków przeciwpancernych oraz systemu zapór inżynieryjnych;
      - rozpoznać system ognia zwłaszcza przeciwpancernego;
      - wykryć rozmieszczenie naziemnych elementów systemów broni precyzyjnej i WRE;

- ustalić rozmieszczenie środków przenoszenia broni jądrowej oraz stan ich gotowości bojowej;
- potwierdzić rozmieszczenie artylerii i moździerzy w rejonach... oraz odwodu w rejonie...;
- rozpoznać system dowodzenia i kierowania ogniem ... oraz rejony rozmieszczenia SD i WŁ;
- śledzić działalność GDR zwracając szczególną uwagę na rejony...;
- rozpoznać dogodne odcinki do forsowania rzeki... .

Rejony szczególnego zainteresowania:

- nr 1 ...;
- nr 2 ...;

b) w czasie prowadzenia natarcia:

- ustalić kierunki przegrupowania oraz rejony nowych stanowisk startowych i ogniowych rakiet i artylerii przeciwnika;
- rozpoznać podchodzące odwody oraz określić czas, rubież i kierunek wykonania kontrataku;
- ustalić początek wycofania i kierunki odejścia przeciwnika;
- śledzić zmiany w rozmieszczeniu SD i WŁ;
- rozpoznać kolejne rubieże obrony i system zapór inżynieryjnych w głębi obrony przeciwnika;
- ustalić stan dróg i obiektów drogowych oraz stopień przejezdności terenu;
- śledzić zmiany zachodzące w ugrupowaniu przeciwnika oraz stosowaniu przez niego nowych wzorów uzbrojenia i sprzętu bojowego;

- śledzić rozmieszczenie naziemnych elementów systemów broni precyzyjnej;
- itp.

Rejony szczególnego zainteresowania::

- nr 1 ...;
- nr 2 ... .

3. W tym celu:
   - do godz. ... rozwinąć system obserwacji na rubieży... i ustalić dogodne kierunki przeniknięcia przez przedni skraj SPR i GR;
   - kompanię rozpoznania radioelektronicznego rozwinąć na rubieży: zespół nr 1 w rejonie ..., zespół nr 2, RCR i GAD w rejonie ..., zespół nr 3 w rejonie ... do godz. ...; kolejne rubieże przesunięcia ... na sygnał;
   - kompanię specjalną do godz. ... ześrodkować w rejonie ... i przygotować ...GR do działania w rejonach ...; przerzut GR ... odbędzie się przez przenikanie na kierunku ... o godz. ..., GR ... śmigłowcem z lądowiska w rejonie ... o godz. ...;
   - zorganizować ... SPR, każdy w składzie ... do prowadzenia rozpoznania w rejonach ...;
   - przydziela się ...drrinż i ...drrsk, które zameldują się w rejonie ... o godz. ...;
   - posiadać odwód rozpoznawczy w składzie ..., który przesuwać na kierunku ...;
   - gotowość systemu rozpoznania osiągnąć do godz. ... .
4. Na prawo prowadzi rozpoznanie SPR ... w rejonie (na kierunku) ..., na lewo prowadzi rozpoznanie SPR w rejonie (na kierunku) ... .

5. Rejony zastrzeżone:
   - nr 1 ...;
   - nr 2 ... .
6. W związku z tym:
   - jeńców, zdobyte dokumenty oraz nowe wzory uzbrojenia i sprzętu bojowego dostarczać do punktu zbiórki w rejonie ...;
   - odbiór danych z rozpoznania powietrznego prowadzić na częstotliwości ...;
   - hasło podczas przekraczania wojsk własnych ..., odzew ..., znak rozpoznawczy ...;
   - plan użycia br przedstawić do zatwierdzenia o godz. ... na SD DZ;
   - meldunki składać: dobowe o godz. ... z godz. ... i o godz. ... z godz. ..., okresowe - co ... godz., po wykonaniu kolejnych zadań rozpoznawczych, ważne - natychmiast.

SZEF WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO ...DZ SZEF SZTABU ...DZ

....
(stopień,imię i nazwisko) (stopień,imię i nazwisko)

Załącznik 9a

DOWÓDCA ...br

ZARZĄDZENIE BOJOWE SZTABU ...DZ nr...,SD-.../miejsce, .../godz, data/.Mapa.../skala/,wydanie.../rok/

1. Przeciwnik prowadzi działania bojowe na rubieży ...; x/

Wykryto:

- odwód w rejone ...;
- SD... w ...;
- itd.

2. Z A R Z Ą D Z A M :

-rozpoznanie prowadzić w pasie...,od rubieży... do rubieży...;

-zorganizować ...SPR, ...GR,do rozpoznania w rejonach ... ;

-szczególną uwagę zwrócić na rejony ...;

-krrel rozwinąć na rubieży ...;

-odwód rozpoznania w składzie ... rozmieścić w rejonie ...;

-gotowość systemu rozpoznania osiągnąć do ...;

-plan użycia br przedstawić do zatwierdzenia o...,na SD DZ ;

3. Ustalenia organizacyjne:

-kierunki przenikania SPR i GR w ugrupowanie przeciwnika ...;

-przydziela się ...,które zameldują się w rejonie ... , o ... ;

-rejony zastrzeżone ...,w czasie od... do...;

-rozpoznanie sąsiadów: na lewo...,na prawo...,w przodzie... ;

-punkt zbiórki jeńców ..., czynny od ...;

-częstotliwość do odbioru danych z lotnictwa....;

-hasło podczas przekraczania rubieży wojsk własnych ... ,

odzew ... , znak rozpoznawczy ... ;

-meldunki składać: dobowe - do... z sytuacji o...;okresowe - co...; ważne - natychmiast.

SZEF WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO...DZ

.....

/stopień,imię i nazwisko/

SZEF SZTABU...DZ

.....

/stopień imię i nazwisko/

---

x/ Punkt ten pomija się, jeżeli zawarte w nim dane zostały przekazane już wcześniej np. w formie komunikatu rozpoznawczego.

Załącznik 10

SZEF SZTABU ...pz

ZARZĄDZENIE ROZPOZNAWCZE SZTABU ...DZ nr ..., SD - ...(miejsce) ...(godz., data), Mapa ...(Skala), wydanie ...(rok).

1. W pasie natarcia dywizji bronią się pododdziały ze składu ... na rubieży ... z prawdopodobnym zamiarem utrzymania zajmowanej rubieży i załamania natarcia naszych wojsk, stworzenia warunków do podciągnięcia odwodów operacyjnych i przejścia do działań zaczepnych siłami ... w kierunku ...
   Wykryto:
   - odwód ... w rejonie ...;
   - ...da na SO w rejonie...;
   - SD ... w rejonie ...;
   - itp.
2. W związku z przejściem dywizji do natarcia dowódca

r o z k a z a ł:

rozpoznanie prowadzić w pasie ... skupiając główny wysiłek na kierunku ...

a) do czasu rozpoczęcia natarcia:
   - rozpoznać przedni skraj obrony przeciwnika, a w tym rozmieszczenie punktów oporu, środków przeciwpancernych, zapór inżynieryjnych oraz stopień inżynieryjnej rozbudowy;
   - rozpoznać system ognia, zwłaszcza przeciwpancernego;
   - potwierdzić rozmieszczenie artylerii i moździerzy przeciwnika w rejonach ... oraz odwodu ... w rejonie ...;

- rozpoznać stan dróg marszu do rubieży wejścia do walki, zwłaszcza na odcinkach ... i ustalić kierunki (drogi) obejścia;
- śledzić działalność GDR, zwracając szczególną uwagę na rejony ...;
- itp.

Rejony szczególnego zainteresowania:

- nr 1 ...;
- nr 2 ... .

b) w czasie prowadzenia natarcia:

- ustalić czas i kierunki przegrupowania artylerii przeciwnika oraz ich nowe stanowiska ogniowe;
- rozpoznać podejście odwodów przeciwnika oraz określić czas i rubież wykonania kontrataku;
- śledzić zmiany w rozmieszczeniu SD i WŁ;
- rozpoznać kolejne rubieże obrony oraz system zapór inżynieryjnych w głębi obrony przeciwnika;
- itp.

Rejony szczególnego zainteresowania:

- nr 1 ...;
- nr 2 ... .

3. W tym celu:

- do godz. ... rozwinąć system obserwacji na rubieży ... organizując ... PO, ... APO, IPO i POsk;
- zorganizować ...SPR w składzie ... do prowadzenia rozpoznania w rejonie (na kierunku) ...;
- zorganizować ...SPR w składzie ... do prowadzenia rozpoznania w rejonie (na kierunku) ...; rejon wyjściowy do przeniknięcia w ugrupowanie przeciwnika ...;

- na kierunkach natarcia pierwszorzutowych batalionów rozpoznanie prowadzić siłami BPR, każdy w składzie ...;
- odwód rozpoznania posiadać w składzie ...;
- gotowość systemu rozpoznania osiągnąć do godz. ... .

4. W przodzie rozpoznanie prowadzi ...SPR (GR) w rejonie (na kierunku) ..., na prawo prowadzi rozpoznanie SPR ... w rejonie (na kierunku) ..., na lewo prowadzi rozpoznanie SPR ... w rejonie (na kierunku) ... .
5. Rejony zastrzeżone:
   - nr 1 ...;
   - nr 2 ... .
6. W związku z tym:
   - jeńców, zdobyte dokumenty oraz nowe wzory uzbrojenia i sprzętu dostarczać na punkt zbiórki w rejonie ...;
   - odbiór danych z rozpoznania powietrznego prowadzić na częstotliwości ...;
   - hasło podczas przekraczania rubieży wojsk własnych ..., odzew ..., znak rozpoznawczy ...;
   - zapotrzebowania na zdjęcia lotnicze i wiadomości o przeciwniku przedstawiać zgodnie z potrzebami sztabu ...pz do godz. ...;
   - meldunki przedstawiać: dobowe o godz. ... z godz. ... i o godz. ..., z godz. ..., okresowe co ...godz. i po wykonaniu kolejnych zadań rozpoznawczych, ważne - natychmiast.

SZEF WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO ...DZ SZEF SZTABU ...DZ

..... (stopień,imię i nazwisko) ..... (stopień,imię i nazwisko)

Załącznik 10a

SZEF SZTABU ...pz

ZARZĄDZENIE ROZPOZNAWCZE STABU ...DZ nr...,SD-.../miejsce/

.../godz,data/,Mapa.../skala/,wydanie.../rok/

1. Przeciwnik prowadzi działania bojowe na rubieży...[x/].

   Wykryto:

   -odwód... w rejonie...;

   -SD... w...;

   -itd.

2. Z A R Z Ą D Z A M:

   -rozpoznanie prowadzić do rubieży...;

   -szczególną uwagę zwrócić na rejon...;

   -gotowość systemu rozpoznania osiągnąć do...;

3. Ustalenia organizacyjne:

   -rejon zastrzeżony ... w czasie od...do...;

   -rozpoznanie sąsiadów: -na lewo...;

   -na prawo...;

   -w przodzie...;

   -punkt zbiórki jeńców...,czynny od...;

   -częstotliwość do odbioru danych z lotnictwa...;

   -hasło podczas przekraczania rubieży wojsk własnych...,

   odzew...,znak rozpoznawczy...;

   -meldunki składać: dobowe-do...z sytuacji o...; okresowe-

   co...; ważne-natychmiast.

SZEF WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO...DZ SZEF SZTABU...DZ

....

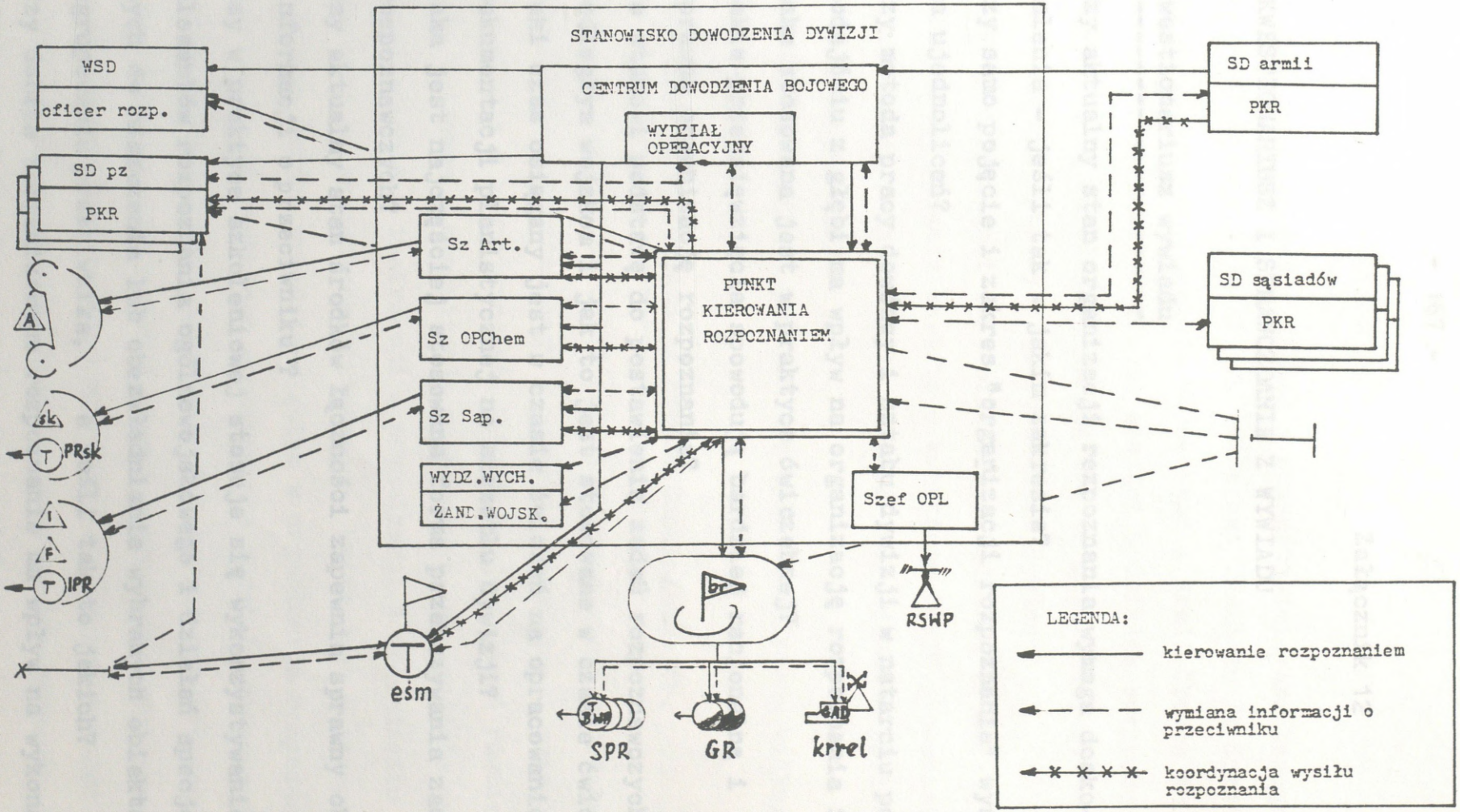
/stopień,imię i nazwisko/ /stopień,imię i nazwisko/

---

x/ Punkt ten pomija się, jeżeli zawarte w nim dane zostały przekazane już wcześniej np. w formie komunikatu rozpoznawczego.

SYSTEM KIEROWANIA ROZPOZNANIEM NA SZCZEBLU DYWIZJI

Załącznik 11

Załącznik 12

KWESTIONARIUSZ I SPRAWOZDANIE Z WYWIADU

I. Kwestionariusz wywiadu

1. Czy aktualny stan organizacji rozpoznania wymaga doskonalenia - jeśli tak w jakim zakresie?
2. Czy samo pojęcie i zakres "organizacji rozpoznania" wymaga ujednoliceń?
3. Czy metoda pracy dowódcy i sztabu dywizji w natarciu po podejściu z głębi ma wpływ na organizację rozpoznania i jaka stosowana jest w praktyce ćwiczebnej?
4. Jakie przedsięwzięcia spowodują bardziej racjonalną i sprawną organizację rozpoznania?
5. Co stanowi podstawę do postawienia zadań rozpoznawczych podległym wojskom i jak to jest stosowane w czasie ćwiczeń?
6. Jaki czas osiągany jest w czasie ćwiczeń na opracowanie dokumentacji planistycznej na szczeblu dywizji?
7. Jaka jest najczęściej stosowana forma przekazywania zadań rozpoznawczych?
8. Czy aktualny stan środków łączności zapewnia sprawny obieg informacji o przeciwniku ?
9. Czy w praktyce szkoleniowej stosuje się wykorzystywanie elementów rozpoznania ogólnowojskowego i działań specjalnych do niszczenia lub obezwładniania wybranych obiektów w ugrupowaniu przeciwnika, a jeśli tak to jakich?
10. Czy dobrze zorganizowane rozpoznanie ma wpływ na wykonanie zadania bojowego przez dywizję w natarciu po podejściu z głębi i w czym się to może wyrażać?

II. Sprawozdanie z wywiadu

Wywiad przeprowadzony został z przedstawicielami Zarządu II Sztabu Generalnego i GZSzB WP, oficerami Oddziału II Sztabu ŚOW oraz Katedry Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych ASG WP. Respondenci w przeszłości byli szefami wydziałów rozpoznawczych dywizji i na bieżąco parają się tą problematyką.
Zastosowano dwa sposoby przeprowadzenia wywiadu:

- jedni respondenci (np. oficerowie Oddziału II Sztabu ŚOW) odpowiadali na pytania zawarte w kwestionariuszu pisemnie;
- pozostałym zadawane były pytania indywidualnie podczas rozmowy naprowadzanej.

Odpowiedzi na niektóre pytania nie były udzielone - według uznania respondentów.

Przedstawiciel Zarządu II Sztabu Generalnego WP.

Jasno należałoby określić rolę i miejsce szefa wydziału oraz wydziału rozpoznawczego w procesie organizacji rozpoznania, włącznie z kompetencjami. Wymagają ujednoliceń również pojęcia związane z organizacją rozpoznania, co znajdzie swoje odzwierciedlenie w instrukcji o organizacji i prowadzeniu rozpoznania na szczeblach taktycznych, która jest w opracowaniu. Bardzo ważnym przedsięwzięciem w organizacji rozpoznania jest umiejętność szybkiego wypracowania zadań i przekazania ich wykonawcom, co znacznie wpłynie na ich lepsze przygotowanie się do wykonania tych zadań i uczyni rozpoznanie skuteczniejszym. Najczęściej stosowanym sposobem przekazywania zadań jest kontakt osobisty; zarządzenia rozpoznawcze stanowią już dokument potwierdzający wcześniejsze ustalenia.

Przedstawiciele Zarządu Rozpoznania Wojskowego Głównego Zarządu Szkolenia Bojowego WP.

Samo pojęcie "organizacja rozpoznania" wymaga zdefiniowania i określenia, co się pod tym pojęciem kryje, dla jego jednoznacznego rozumienia. Ponadto należałoby umiejscowić proces organizacji rozpoznania w procesie przygotowania i prowadzenia natarcia, gdyż niewątpliwie wywiera on decydujący wpływ na wykonanie zadania przez dywizję. Obecnie obowiązujące zasady organizacji rozpoznania wymagają dalszego doskonalenia szczególnie w zakresie planowania użycia sił i środków rozpoznania dywizji. W warunkach przejścia dywizji zmechanizowanej do natarcia po podejściu z głębi organizacja rozpoznania metodą równoległą umożliwia uprzedzające użycie sił i środków. Najczęściej stosowaną formą przekazywania zadań rozpoznawczych jest bezpośredni kontakt. Czas obiegu informacji od elementu rozpoznawczego do użytkowników jest uzależniony od bardzo wielu czynników, dlatego nie może być określony jednoznacznie dla poszczególnych elementów. Dobrze zorganizowany system rozpoznania zapewnia napływ niezbędnych informacji o najważniejszych obiektach przeciwnika, jest gwarantem skutecznego ognia i swobody manewru, a zatem wpływa decydująco na wykonanie zadania przez dywizję.

Przedstawiciele Oddziału II sztabu ŚOW.

Obecny stan organizacji rozpoznania wymaga dalszego doskonalenia. Należałoby opracować metodykę organizacji rozpoznania w różnych rodzajach działań, szczególnie w zakresie rozpoznania ogólnowojskowego i powietrznego. Na efektywność rozpoznania

głównie wpływ mają: określenie celu i zadań rozpoznania oraz ich umiejętny podział na poszczególne rodzaje rozpoznania, zgodnie z ich przeznaczeniem i możliwościami. Czas na opracowanie dokumentacji planistycznej na szczeblu dywizji wynosi 6-8 godzin, ale już w czasie planowania stawiane są zadania rozpoznawcze. Najczęściej stosowaną formą stawiania zadań jest kontakt osobisty. Przy aktualnym stanie środków łączności czas obiegu informacji jest bardzo różny i waha się od 10-15 minut do 2-4 godzin (od elementów rozpoznania ogólnowojskowego - krócej, od rozpoznania radioelektronicznego i działań specjalnych dłużej). W praktyce wykorzystuje się elementy rozpoznania ogólnowojskowego i działań specjalnych do obezwładniania (niszczenia) szczególnie ważnych obiektów przeciwnika, takich jak: naziemne elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, SD i WŁ. Dobrze zorganizowane rozpoznanie ma decydujący wpływ na pomyślne wykonanie zadania bojowego przez dywizję w każdym rodzaju działań, a po podejściu z głębi w szczególności.

Przedstawiciel Katedry Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych ASG WP.

Prace nad usprawnianiem organizacji rozpoznania na szczeblu dywizji winny iść w kierunku skrócenia czasu na pracę komórek rozpoznawczych, a zwiększeniu go dla pododdziałów. Na efektywność organizacji rozpoznania będą miały wpływ: określenie odpowiedzialności za nią poszczególnych osób funkcyjnych; zwiększenie samodzielności podległych komórek rozpoznawczych,

polegające na określeniu im zadań i czasu realizacji; wyposażenie komórek rozpoznawczych i pododdziałów w takie środki łączności, które spowodują skrócenie czasu obiegu informacji.

Podstawą do postawienia zadań rozpoznawczych jest koncepcja rozpoznania zatwierdzona przez dowódcę.

Wydrukowano w 7 egz.
Egz.nr 1-7 Bibl.Główna DZN
Wyk.ppłk Stefański
Druk. W.R.dn.29.10.90r
Druk AON nr pf-1526/WW
Korekta autorska

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 12313
Akademii Obrony Narodowej

12314
II